

**UCHWAŁA NR XXIII/204/2021
RADY GMINY LUBISZYN**

z dnia 19 maja 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021 – 2030.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 713 ze zm.)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021 – 2030, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lubiszyn.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Wojciech Krzysztof Zwieruho

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXIII/204/2021
Rady Gminy Lubiszyn
z dnia 19 maja 2021 r.

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030

CZĘŚĆ 1

Diagnoza strategiczna

Zleceniodawca:

Gmina Lubiszyn
ul. Plac Jedności Robotniczej 1
66-433 Lubiszyn
<http://www.lubiszyn.pl/>

Wykonawca:

Biurowisko Ekspertyz i Rozwoju Gospodarczego Sp. z o. o.
ul. Kokosowa 15/2
Zielona Góra
KRS 0000458673
NIP 9731014292
REGON 081128576

SPIS TREŚCI

Wstęp	6	
1. Metodologia Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn 2021-2030	7	
1.1. Pojęcie Strategii Rozwoju	7	
1.2. Wymogi prawne opracowania	8	
1.3. Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn	9	
2. Analiza realizacji i aktualności celów zawartych w dotychczasowej Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn	10	10
2.1. Ocena realizacji celów	10	
2.2. Podsumowanie aktualności poprzedniej strategii	13	
3. Położenie Gminy Lubiszyn	13	
4. Badanie ankietowe	14	
5. Sfera społeczna	16	
4.1. Potencjał demograficzny Gminy Lubiszyn	16	
4.2. Rynek pracy w Gminie Lubiszyn	19	
4.3. Edukacja	21	
4.4. Aktywność społeczna	23	
4.4.1. Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Lubiszyn	23	
4.4.2. Wskaźnik zaangażowania społecznego w funkcjonowanie organizacji pozarządowych	24	
4.5. Zdrowie	25	
4.6. Pomoc społeczna	26	
4.7. Kultura	29	
5. Sfera gospodarcza	30	
5.1. Przedsiębiorczość	30	
5.2. Turystyka	34	
5.3. Rolnictwo i leśnictwo	36	
6. Sfera środowiska	36	
6.1. Uwarunkowania morfologiczne i hydrologiczne	36	
6.2. Obszary chronione	37	
7. Infrastruktura komunalna	38	
7.1. Infrastruktura wodna, kanalizacyjna i gazowa	38	
7.2. Infrastruktura komunikacyjna	41	
7.3. Gospodarka odpadami	41	
8. Finanse gminy	42	
8.1. Dochody jednostki	43	
8.2. Wydatki jednostki	44	
8.3. Dochody i wydatki budżetu na mieszkańca	47	

8.4. Fundusze Unijne.....	49
9. Zgodność realizacji celów strategii z innymi dokumentami.....	50

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Saldo migracji na pobyt stały w Gminie Lubiszyn.....	16
Wykres 2 Ludność Gminy Lubiszyn.....	17
Wykres 3 Ludność Gminy Lubiszyn w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym...18	18
Wykres 4. Liczba lekarzy na 10 tys. osób.....	26
Wykres 5. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. osób.....	26
Wykres 6 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji administracyjnych przez GOPS.....	27
Wykres 7 Wysokość środków Gminy Lubiszyn przeznaczanych na opiekę społeczną.....	28
Wykres 8 Dochody ogółem Gminy Lubiszyn w latach 2010-2019.....	43
Wykres 9 Wydatki budżetu Gminy Lubiszyn w latach 2010 – 2019.....	45
Wykres 10 Wydatki majątkowe Gminy Lubiszyn.....	47
Wykres 11 Dochody Gminy Lubiszyn w przeliczeniu na mieszkańca.....	48
Wykres 12 Wydatki budżetu Gminy Lubiszyn w przeliczeniu na jednego mieszkańca.....	49
Wykres 13 Liczba podpisanych umów ze środków europejskich.....	50

SPIS TABEL

Tabela 1 Analiza aktualność wizji i misji Gminy Lubiszyn.....	10
Tabela 2 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura techniczna.....	10
Tabela 3 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura społeczna.....	10
Tabela 4 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura turystyczna.....	11
Tabela 5 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura środowiskowa.....	11
Tabela 6 Tabela zadań inwestycyjnych do 2020 roku.....	11
Tabela 7. Gmina Lubiszyn na tle innych gmin Powiatu Gorzowskiego.....	14
Tabela 8 Przyrost naturalny w Gminie Lubiszyn.....	18
Tabela 9 Ludność Gminy Lubiszyn wg grup wiekowych.....	19
Tabela 10 Rynek pracy w Gminie Lubiszyn na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat.....	20
Tabela 11 Wskaźnik bezrobocia w Gminie Lubiszyn na tle powiatu, województwa i kraju.....	20
Tabela 12 Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w 2019 roku.....	21
Tabela 13 Dane dotyczące systemu oświaty na terenie Gminy Lubiszyn.....	21
Tabela 14 Liczba uczniów w placówkach oświatowych na tle tendencji w powiecie i województwie..	22
Tabela 15 Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Lubiszyn podczas wybranych elekcji w latach 2014-	

<u>2020.....</u>	<u>23</u>
<u>Tabela 16 Ochrona zdrowia w Gminie Lubiszyn.....</u>	<u>25</u>
<u>Tabela 17. Powody udzielania pomocy przez GOPS w Lubiszynie.....</u>	<u>27</u>
<u>Tabela 18 Wykaz głównych imprez kulturalnych w Gminie Lubiszyn.....</u>	<u>29</u>
<u>Tabela 19 Wybrane aspekty kultury w Gminie Lubiszyn.....</u>	<u>30</u>
<u>Tabela 20 Wzrost liczby przedsiębiorstw Gminie Lubiszyn na tle powiatu, województwa i kraju.....</u>	<u>31</u>
<u>Tabela 21 Rodzaje prowadzonej działalności przez przedsiębiorstwa z Gminy Lubiszyn (stan na 2019r.)</u>	<u>32</u>
<u>Tabela 22 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym.....</u>	<u>33</u>
<u>Tabela 23 Wykaz największych przedsiębiorstw w Gminie Lubiszyn.....</u>	<u>34</u>
<u>Tabela 24 Turystyka w Gminie Lubiszyn.....</u>	<u>34</u>
<u>Tabela 25 Lasy w Gminie Lubiszyn.....</u>	<u>36</u>
<u>Tabela 26 Przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne na terenie Gminy Lubiszyn, zarządzane przez PWiK39</u>	
<u>Tabela 27 Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej</u>	
<u>.....</u>	<u>40</u>
<u>Tabela 28 Ilość odpadów zmieszanych zbieranych w latach 2017-2019.....</u>	<u>42</u>
<u>Tabela 29 Struktura dochodów Gminy Lubiszyn.....</u>	<u>44</u>
<u>Tabela 30 Struktura wydatków budżetu Gminy Lubiszyn.....</u>	<u>45</u>

Wstęp

Opracowanie „Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030. Diagnoza strategiczna” zawiera dokumenty, które powstały w okresie lipiec - grudzień 2020 r. w trakcie działań mających na celu zbudowanie „Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030.”

Autorzy opracowania celowo wyodrębnili ten dokument ze Strategii Rozwoju Gminy, który jest przyjmowany przez organ stanowiący, po to by końcowy produkt był opracowaniem stosunkowo krótkim, mniej złożonym i zrozumiałym dla przeciętnego odbiorcy.

Diagnoza strategiczna zawiera rozdział dotyczący metodologii zastosowanej podczas budowy omawianego dokumentu strategicznego, analizę realizacji Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030, wielosektorową diagnozę strategiczną w obszarach takich jak potencjał demograficzny, rynek pracy, zdrowie, edukacja opieka społeczna, przedsiębiorczość, środowisko, infrastruktura komunalna, analizę zgodności z dokumentami o znaczeniu strategicznym na poziomie Europy, kraju i regionu lubuskiego.

1. Metodologia Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn 2021-2030

1.1. Pojęcie Strategii Rozwoju

Strategia Rozwoju jest dokumentem, który w jasny sposób wskazuje kierunki, w jakich powinna zmierzać gmina, aby zapewnić zrównoważony rozwój, a mieszkańcom poprawę jakości życia. Jej celem jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, co trzeba zrobić, aby funkcjonować i rozwijać się w przyszłości.

Strategia Rozwoju gminy to plan długofalowego działania Rady Gminy Lubiszyn, Wójta Gminy Lubiszyn i w spierających go urzędników z Urzędu Gminy Lubiszyn oraz wszystkich, którym na sercu leży lepsze jutro gminy, wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmieniającego się otoczenia i działań innych podmiotów. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju działanie takie jest ukierunkowane przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujące na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniające jej wewnętrzne słabości.

Strategia Rozwoju ma charakter krótkookresowy tzn. obejmuje zwykle okres kilku lat. Dłuższa perspektywa dla potrzeb jednostek samorządu terytorialnego nie jest zasadna, ponieważ powoduje, że cele stają się mniej realne np. nie spełniają kryterium SMART (Konkretność, Mierzalność, Afirmatywność, Realistyczność, Określone w czasie).

Strategia Rozwoju nie może zawierać precyzyjnej listy inwestycji do realizacji, a jedynie wskazać te kluczowe, ponieważ z definicji jest to domeną Wieloletnich Prognoz Finansowych. Tak szczegółowe informacje mogą być umieszczane tylko w dokumentach, które zawierają stale aktualizowane plany finansowe. Popełnienie takiego błędu spowodowałoby, że Strategia Rozwoju bardzo szybko straciłaby swoją aktualność i wystąpiłaby konieczność zmiany przez Radę Gminy.

Warto zauważyć, że Strategia Rozwoju jest dokumentem „otwartym”, nie powinien być opracowaniem „zamkniętym w szafie” o którym przypomina się tylko wtedy gdy istnieje konieczność dodatkowego uzasadnienia dokumentacji aplikacyjnej do programu operacyjnego. Przyjmuje się, że mogą pojawić się czynniki wewnętrzne i zewnętrzne w istotny sposób wpływające na założenia dokumentu. Dlatego proces realizacji Strategii Rozwoju powinien mieć charakter dynamicznej ciągłości, uwzględniającej możliwe zmiany uwarunkowań, w celu ewentualnej korekty planów.

Strategia Rozwoju jest dokumentem, który w swoich założeniach ma być wzorem rozwoju gminy. Określa on m. in.: ostateczną wizję rozwoju, operacyjne i strategiczne cele wraz z zadaniami a także sposobem ich realizacji. Dokument ten musi przede wszystkim wyróżniać się pewnymi cechami:

- zawierać analizę sytuacji na danym terenie,
- opracowywany plan działań musi odpowiadać na problemy tego obszaru,
- powinien być oparty na zasobach lokalnych i wskazywać wyraźnie na oddolny charakter jego realizacji,
- powinien zawierać opis kluczowych celów strategicznych
- powinien zawierać system monitorowania, aktualizacji i oceny.

Strategia Rozwoju stanowi podstawę działania gminy, programów i przedsięwzięć, a także polityki przestrzennej (jedna z podstaw dla sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy). Informuje o warunkach podejmowania i realizacji wszelkich działań w gminie. Podnosi wiarygodność wobec partnerów zewnętrznych, dla których niejednokrotnie stanowi podstawę oceny współpracy z gminą lub lokalizacji własnych działań na terenie gminy.

Stanowi podstawę korzystania przez gminę z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych zewnętrznych źródeł finansowania. Zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej każda jednostka samorządowa powinna opierać swoje działania inwestycyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej na planie strategicznym. Po wstąpieniu Polski do UE Strategia Rozwoju oraz Program Rozwoju są wskazywane, jako jedno z najważniejszych dokumentów (nadrzędne wobec innych dokumentów) w funkcjonowaniu Jednostek Samorządu Terytorialnego, przedstawiający kierunki rozwoju jednostki na najbliższe lata.

Najważniejsze jest jednak, że Strategia Rozwoju tworzy platformę współdziałania wszystkich zainteresowanych podmiotów, głównych aktorów życia publicznego (mieszkańców, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, przedsiębiorców oraz władz gminy) w celu wypracowania wspólnej przyszłości, odpowiadającej ich potrzebom.

1.2. Wymogi prawne opracowania

Podstawą prawną uchwalenia Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 1990 nr 16 poz. 95, z 2013 r. poz. 594,1318, z 2014 r. poz. 379, 1072, z 2015 r. 1045). Artykuł 18 tejże ustawy mówi, że do wyłącznej właściwości Rady Gminy należy m.in. uchwalanie programów gospodarczych i przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poprzednia strategia została opracowana w 2014 r., a do jej przygotowania posłużyły dane z końca roku 2013 oraz 2014. Strategia obowiązywała do roku 2020.

Obecnie, w stosunku do tego okresu, zmieniły się uwarunkowania społeczne i gospodarcze m.in. dzięki absorpcji środków unijnych i krajowych zmodernizowano szereg dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych, zmieniła się skala infrastruktury technicznej (w tym zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej, której długość w ostatnich latach zwiększyła się) oraz infrastruktura szkolnictwa.

Jednak najważniejszym argumentem przemawiającym za aktualizacją strategii są ramy wieloletnie budżetu Unii Europejskiej, który zobowiązuje gminę do opracowania wizji rozwoju uwzględniającej nowe wyzwania i polityki horyzontalne.

Powyższe przesłanki jednoznacznie wskazują, iż pożądane jest, aby Gmina Lubiszyn ponownie oceniła swój potencjał i uwarunkowania rozwoju, a także na nowo określiła cele i kierunki rozwoju, które będą optymalne w nowych uwarunkowaniach.

1.3. Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn

Procedura formułowania Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 jest złożonym procesem, w ramach którego należy wymienić następujące etapy:

Etap I – Przygotowanie do wdrożenia:

- decyzja samorządu o rozpoczęciu procedury formułowania strategii rozwoju lokalnego,
- wybór zespołu ekspertów zewnętrznych,
- przygotowanie ankietyzacji mieszkańców.

Etap II – Przygotowanie diagnozy:

- zbieranie i analiza danych o gminie,
- analiza dokumentów strategicznych lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich,
- ocena przebiegu procesów rozwojowych w przeszłości,
- analiza zasobów gminy oraz trendów społeczno-gospodarczych,
- identyfikacja słabych i mocnych stron gminy,
- określenie szans i zagrożeń rozwoju gminy.

Etap III – Hierarchizacja celów:

- sformułowanie wizji i misji gminy,
- opracowanie scenariuszy rozwoju gminy,
- określenie strategicznych celów rozwoju,
- określenie celów operacyjnych,
- hierarchizacja celów.

Etap IV – Implementacja strategii:

- konsultacje dokumentu ze społecznością lokalną,
- określenie podmiotów, procedury oraz monitoringu w procesie wdrażania strategii,
- przyjęcie strategii przez Radę Gminy Lubiszyn,
- realizacja projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów strategicznych.

2. Analiza realizacji i aktualności celów zawartych w dotychczasowej Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn

2.1. Ocena realizacji celów

W tej części dokumentu przedstawiamy analizę dotyczącą realizacji celów i zadań zawartych w poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn opracowanej w 2014 r. Powyższa strategia zakładała okres planowania do 2020 roku.

Poniżej zaprezentowano określone cele strategiczne a w ramach ich cele szczegółowe oraz strategie realizacji.

Dbając o ciągłość rozwoju i jego harmonijność należy zweryfikować zapisy poprzedniej strategii pod względem ich aktualności oraz możliwości przynajmniej częściowej kontynuacji jej realizacji.

Tabela 1 Analiza aktualność wizji i misji Gminy Lubiszyn

Wizja	Aktualność	Zamiar dalszej realizacji
Gmina Lubiszyn stanowi dobre miejsce do pracy i życia. Pozwala na to jej zagospodarowanie, wykorzystujące niezwykle walory przyrodnicze i położenie. Gmina Lubiszyn to wspólnota historii, teraźniejszości i przyszłości	Częściowo aktualna	Zamiar kontynuacji
Misja		
Wspólna energia – wspólnota pomysłów	Częściowo aktualna	Zamiar kontynuacji

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020, Urząd Gminy Lubiszyn

Tabela 2 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura techniczna

Cel strategiczny nr 1 Infrastruktury technicznej	Aktualność celu	Zamiar dalszej realizacji celu
Obszar strategiczny: rozwój infrastruktury technicznej (O 1 IT)		
Cel ogólny: inwestycje w infrastrukturę techniczną.	Aktualny	Zamiar kontynuacji
Cele szczegółowe:		
O1IT1 – inwestycje w infrastrukturę otoczenia gospodarczego, O1IT2 – tworzenie miejsc pracy, O1IT3 – poprawa układu komunikacyjnego Gminy oraz estetyzacja Gminy.	Aktualne	Zamiar kontynuacji

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020, Urząd Gminy Lubiszyn

Tabela 3 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura społeczna

Cel strategiczny nr 2 Infrastruktury społecznej	Aktualność celu	Zamiar dalszej realizacji celu
Obszar strategiczny: rozwój społeczny (O2 IS)		
Cel ogólny: inwestycje w kapitał ludzki.	Aktualny	Zamiar kontynuacji
Cele szczegółowe:		

O2IS1 – wzmocnienie infrastruktury społecznej i edukacyjnej (remonty oraz doposażenie), O2IS2 – podnoszenie stopy życiowej mieszkańców Gminy, O2IS3 – aktywne włączanie Gminy do procesów transgranicznych	Aktualne	Zamiar kontynuacji
--	----------	--------------------

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020, Urząd Gminy Lubiszyn

Tabela 4 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura turystyczna

Cel strategiczny nr 3 Infrastruktury turystycznej	Aktualność celu	Zamiar dalszej realizacji celu
Obszar strategiczny: rozwój turystyczny (O3 ITUR)		
Cel ogólny: inwestycje w infrastrukturę turystyczną.	Aktualny	Zamiar kontynuacji
Cele szczegółowe:		
O3ITUR1 – rewitalizacja Gminy, O3ITUR2 – budowa i oznakowanie ścieżek rowerowych i ciągów niskoemisyjnych, O3ITUR3 – promocja i budowa marki Gminy	Aktualne	Zamiar kontynuacji

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020, Urząd Gminy Lubiszyn

Tabela 5 Analiza aktualności w obszarze infrastruktura środowiskowa

Cel strategiczny nr 4 Infrastruktury środowiskowej	Aktualność celu	Zamiar dalszej realizacji celu
Obszar strategiczny: rozwój środowiskowy (O 4 Ś)		
Cel ogólny: inwestycje w infrastrukturę środowiskową.	Aktualny	Zamiar kontynuacji
Cele szczegółowe:		
O4Ś1 – zakończenie prac nad kanalizacją i wodociągowaniem Gminy, O4Ś2 – zakończenie prac nad termomodernizacją Gminy	Aktualne	Zamiar kontynuacji

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020, Urząd Gminy Lubiszyn

Tabela 6 Tabela zadań inwestycyjnych do 2020 roku

nazwa zadania	rezultaty działania	finansowanie
stymulacja rozwoju turystycznego	<ul style="list-style-type: none"> zwiększone wpływy z podatków, powstanie nowych obiektów turystycznych podwyższenie zamożności mieszkańców Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> RPO Lubuskie 2020, Interreg, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Lubuski Kontrakt Samorządowy

Stymulacja rozwoju wszelkich form turystyki na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa i zakończenie procesu estetyzacji miejscowości Gminy (budowa, przebudowa oraz remont małej infrastruktury turystycznej: wiaty, przystanie, chodniki, • parkingi, itp.), • Budowa spójnego systemu promocji i oznakowania turystycznego, • Wzrost ilości turystów odwiedzających Gminę, • Wzrost zamożności mieszkańców Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • RPO Lubuskie 2020, • Interreg, • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Lubuski Kontrakt Samorządowy, • PROW
wzmocnienie i poprawa zewnętrznego i wewnętrznego układu komunikacyjnego Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, przebudowa dróg lokalnych, • Budowa ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy w postaci ścieżek rowerowych, • Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego mieszkańców, • Zwiększenie ilości turystów. 	<ul style="list-style-type: none"> • RPO Lubuskie 2020, • Interreg, • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Lubuski Kontrakt Samorządowy, • PROW
zakończenie inwestycji środowiskowych na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja kompleksowego programu wodociągowania i skanalizowania Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • RPO Lubuskie 2020, • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Lubuski Kontrakt Samorządowy, • PROW
obniżenie energetycznych kosztów funkcjonowania Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie programu niskiej emisji i redukcji kosztów energetycznych Gminy poprzez zastosowanie inteligentnych rozwiązań technologicznych, • Obniżone podatki lokalne. 	<ul style="list-style-type: none"> • RPO Lubuskie 2020, • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Lubuski Kontrakt Samorządowy,

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020, Urząd Gminy Lubiszyn

2.2. Podsumowanie aktualności poprzedniej strategii

Poprzedni nadrzędny dokument strategiczny - Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn - został uchwalony na okres 2016 - 2020 przy uwzględnieniu ówczesnej sytuacji społeczno-ekonomicznej samorządu, regionu lubuskiego i kraju, a także możliwości dofinansowania realizacji zadań bieżących i inwestycyjnych.

W okresie projektowania tego dokumentu pod uwagę brane były m.in. zmieniające się trendy i polityki Unii Europejskiej. Dzięki konstruktywnej diagnozie zdecydowana większość celów określonych w Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020 nadal pozostaje aktualna, wymaga jedynie nieznacznej modyfikacji, bądź przeformułowania. Należy przy tym wziąć pod uwagę obszary działalności gminy, która niejednokrotnie posiada ograniczony wpływ na niektóre sfery, zaś powierzone jej ustawowo zadania zmuszają do konstruowania priorytetów budżetowych nie zawsze zgodnych z wizją rozwoju gminy.

Zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020, dokument z jednej strony miał pokazywać w określonym horyzoncie czasowym wizję rozwoju gminy, a z drugiej stanowić wiarygodne źródło obrazujące spójność tej wizji z nadrzędnymi dokumentami rozwojowymi m.in. „Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego”, co jest istotnym elementem oceny zgłaszanym we wnioskach o dofinansowanie zadań ze środków unijnych. To założenie bez wątplenia zostało spełnione, jednakże niezbędne jest przeanalizowanie celów i priorytetów pod kątem zgodności z aktualnymi dokumentami strategicznymi.

Większość celów sformułowano na tyle ogólnie, że nadal istnieje potrzeba ich realizacji.

3. Położenie Gminy Lubiszyn

Gmina Lubiszyn (gmina wiejska) położona jest w północnej części województwa lubuskiego, w kierunku północno – zachodnim od miasta Gorzowa Wlkp.

Powierzchnia gminy wynosi 205,3 km² i jest zamieszkiwana przez 6 670 osób (stan na 7.01.2020r.), gęstość zaludnienia wynosi 32,49 os/km². Na obszarze Gminy znajduje się 21 miejscowości, które skupione są w 15 sołectw: Baczyna, Brzeźno (plus Buszów i Łąkomini), Chłopiny (plus Jastrzębiec), Gajewo (plus Dzikowo), Kozin, Lubiszyn, Lubno, Marwice, Mystki, Smoliny (plus Podlesie), Staw (plus Zacisze), Ściechów, Ściechówek, Tarnów, Wysoka.

Gmina Lubiszyn graniczy bezpośrednio z gminami województwa zachodniopomorskiego (Myślibórz, Dębno Lubuskie, Nowogródek Pomorski), gminami powiatu gorzowskiego (Witnica, Bogdaniec, Kłodawa) oraz obszarem Miasta Gorzowa Wlkp. Administracyjnie wchodzi w skład powiatu gorzowskiego. Siedziba gminy znajduje się w Lubiszynie.

Na rozwój gminy w istotny sposób wpływa bliskie sąsiedztwo aglomeracji gorzowskiej, ponieważ stanowi ona jeden z prężnie rozwijających się ośrodków przemysłowych i administracyjnych w województwie lubuskim. Możemy mówić w tym przypadku o zjawisku dyfuzji rozwoju z obszaru miejskiego na obszar wiejski.

Spora część mieszkańców Gminy Lubiszyn znajduje zatrudnienie w firmach i instytucjach zlokalizowanych w aglomeracji gorzowskiej. Natomiast mieszkańcy miasta wskutek wyczerpywania się atrakcyjnie położonych nieruchomości wyprowadza się na teren wsi zlokalizowanych na terenie wiejskiej

gminy Lubiszyn. Warto dodać, że do gminy sprowadzają się w dużej części lepiej sytuowane ekonomicznie osoby, których budżet domowy wystarcza na pokrycie kosztów inwestycji polegającej na budowie domu jednorodzinne. Przekłada się to także bezpośrednio na dochody budżetu, bo część podatku PIT trafia w formie subwencji do gminy.

Tabela 7. Gmina Lubiszyn na tle innych gmin Powiatu Gorzowskiego

Gmina	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności
Bogdaniec	112	7 140
Deszczno	168	9 779
Kłodawa	235	8 609
Lubiszyn	205	6 876
Kostrzyn nad Odrą	46	17 776
Santok	169	8 486
Witnica	279	12 883

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na terenie Gminy Lubiszyn znajduje się jezioro Marwicko, o powierzchni 148 ha, dwa stawy w miejscowości Staw, stawy hodowlane w Jastrzębcu, rzeka Myśla na odcinku 15 km. Łączna długość kanałów wodnych w gminie wynosi 65 km. W Gminie Lubiszyn znajduje się największy tego typu obiekt w woj. Lubuskim – Rezerwat Przyrody „Bagno Chłopiny”. Położony jest ok. 20km na północny – zachód od Gorzowa Wlkp., w sąsiedztwie wsi Ściechów i Chłopiny. Walory przyrodnicze stanowią o istotnym potencjale turystycznym tej jednostki samorządu terytorialnego.

4. Badanie ankietowe

W ramach przygotowania diagnozy do Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Objęto nim reprezentatywną grupę mieszkańców gminy.

Celem ankiety skierowanej do mieszkańców było przede wszystkim zbadanie poziomu jakości życia w Gminie Lubiszyn. Istotne było zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w Gminie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców, z tym, że nie w znaczeniu indywidualnych potrzeb, a w formie opinii społeczeństwa. Respondenci odpowiadali na pytania w podziale na kategorie, takie jak: gospodarka, środowisko, społeczeństwo. Odpowiadający ponadto mogli wskazać, który obszar rozwoju powinien stanowić ich zdaniem priorytet działań Gminy, co stanowi o jej potencjale, jakie są mocne, a jakie słabe strony Gminy oraz jak widzą jej szanse i zagrożenia – były to pytania otwarte. Ich celem była możliwość szerszego zaangażowania mieszkańców Gminy Lubiszyn w proces uspołeczniania i wspólnego budowania jej Strategii Rozwoju. Pytanie to miało również na celu zweryfikowanie potrzeb oraz oczekiwań respondentów w zakresie przyszłości Gminy, a także nakreślenie ważnych kierunków rozwojowych z poziomu operacyjnego.

W pytaniach o charakterze zamkniętym uwzględniono odpowiedź „Ewentualne uwagi”, z możliwością wyszczególnienia odpowiedzi, która nie znalazła się w zaproponowanym przez autorów badania katalogu. Ponadto w ankietach pojawiły się pytania ze skalą odpowiedzi: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, źle.

Kwestionariusze były dystrybuowane przez Urząd Gminy Lubiszyn, dostępne były także na stronie internetowej Urzędu. Badanie przeprowadzono w miesiącach wrzesień-październik 2020 roku.

Do ostatecznej analizy statystycznej zakwalifikowano wszystkie przesłane ankiety. W wyniku realizacji badania uzyskano łącznie 128 ankiet. Dane z kwestionariuszy zostały poddane analizie statystycznej i merytorycznej. Przy weryfikacji niniejszych ankiet zachowano anonimowość wszystkich ich respondentów.

Sposób pozyskiwania respondentów warunkował strukturę próby badawczej. Wyłożenie ankiet w urzędach oraz zamieszczenie ich w Internecie spowodowało, że wypełniały je w głównej mierze osoby zainteresowane Gminą, aktywne i dobrze zorientowane w sprawach swojego regionu.

Podsumowując charakterystykę grupy badanych, należy stwierdzić, iż jest to obraz zróżnicowany. W badaniu wzięło udział 56% kobiety oraz 44% mężczyźni. Dużą grupę respondentów stanowiły osoby pracujące. W wypełnieniu ankiet zaangażowało się także wielu emerytów – 24%. Grupy, które w badaniu miały swoją niską reprezentację to osoby w wieku poniżej 25 lat.

Wyniki badania ankietowego: Na pytanie o ocenę dostępu i stan podstawowych mediów w gminie /zwodociągowanie, kanalizacja sanitarna 40% ankietowanych odpowiedziało, że dobrze, a jedynie 13% zaznaczyło odpowiedź „źle”. Aż 82% ankietowanych oceniło negatywnie liczbę połączeń komunikacyjnych. Na temat niedogodności komunikacyjnych pojawiło się także w odpowiedziach na pytania otwarte. Wielu mieszkańców pozytywnie oceniło warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy oraz ewentualne udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności – blisko 40%. Bardzo dobrze oceniono stan środowiska naturalnego (53%) oraz atrakcyjność turystyczną gminy (36%), jednak tylko 13% dobrze, a 47 dostatecznie oceniło poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej. Mieszkańcy natomiast doceniają progres w rozwoju infrastruktury sportowo – rekreacyjnej: 46% respondentów oceniło dobrze jej rozwój. Natomiast ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy 73% mieszkańców biorących udział w badaniu oceniło dobrze i dostatecznie. Zdecydowanie dobre zdanie mieszkańcy Gminy mają o poziomie bezpieczeństwa – aż 88% respondentów odniosło w tej kwestii pozytywne odczucia.

5. Sfera społeczna

4.1. Potencjał demograficzny Gminy Lubiszyn

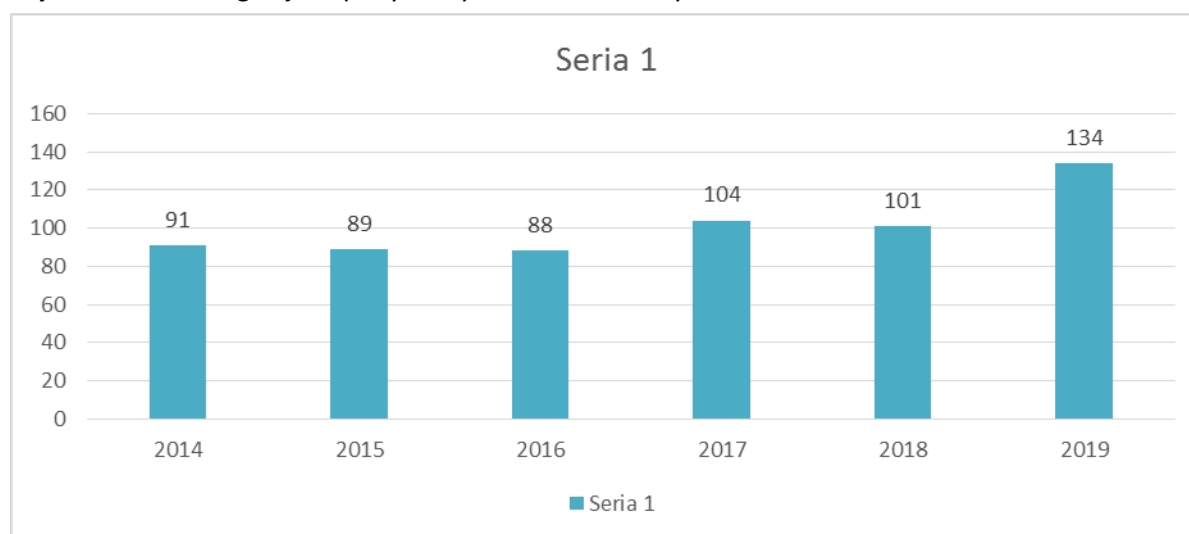
W analizowanym okresie 2014 - 2020 obserwuje się stały spadek liczby mieszkańców Gminy Lubiszyn. W 2014 r. w Gminie Lubiszyn zamieszkiwało 6 923 osób (w tym 3 420 kobiety i 3 503 mężczyzn). Na koniec 2019 r. według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ta wynosiła 6 830 osób (w tym 3 358 kobiet i 3 472 mężczyzn).

Interesującym zjawiskiem jest to, że w każdym z przedstawionych okresów liczba kobiet na terenie gminy Lubiszyn była mniejsza od liczby mężczyzn, co różni się od ogólnokrajowych tendencji – w większości gmin tego typu liczba kobiet jest większa (krótsza średnia wieku mężczyzn).

Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego saldo migracji jest dodatnie. Wskaźnik ten jest charakterystyczny dla gmin o statusie wiejskim położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miast i obszarów zurbanizowanych, w tym przypadku aglomeracji gorzowskiej. Wpływ na ten proces mają następujące czynniki:

- Atrakcyjne tereny pod zabudowę mieszkaniową;
- Bliskość miasta Gorzów Wielkopolski;
- Nieskażone środowisko naturalne;
- Moda na budownictwo jednorodzinne;
- Dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (droga krajowa S 3).

Wykres 1 Saldo migracji na pobyt stały w Gminie Lubiszyn

Źródło:

Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

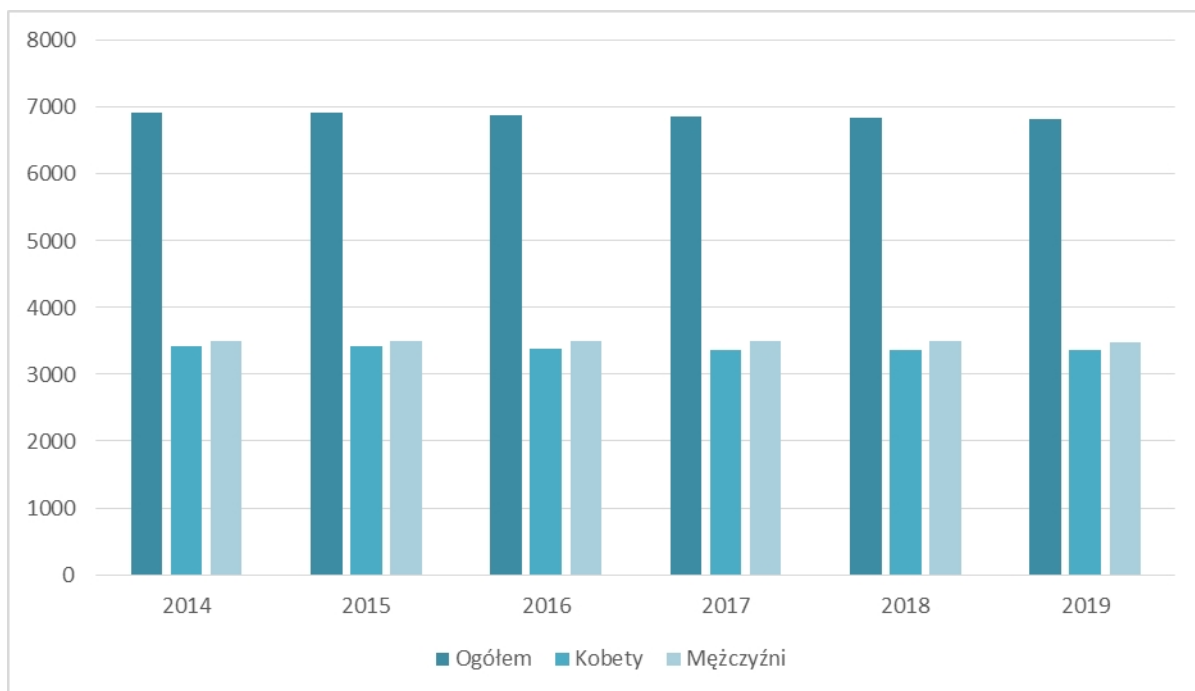
Dodatnie saldo migracji przekłada się bezpośrednio na pozytywne efekty społeczno-gospodarcze dla gminy:

- Wzrost ilości podatków z tytułu PIT pośrednio wpływających do budżetu.
- Wzrost wpływów z podatków i opłat lokalnych.

Należy podkreślić, że napływ nowych mieszkańców powoduje wzrost nakładów inwestycyjnych

gminy. Nowi mieszkańcy często pochodzący z terenów miejskich o wysokim stopniu rozwoju infrastruktury mają większe wymagania w zakresie potrzeb. Ponadto powstawanie nowych osiedli skutkuje wzrostem presji na władzach gminy w celu poprawy stanu dróg, systemu oświetlenia ulicznego, placów zabaw itp. Położenie oraz oferta w zakresie nieruchomości pod zabudowę jednorodzinna są główną przyczyną znacznego wzrostu liczby ludności w całej gminie, jak i w poszczególnych miejscowościach.

Wykres 2 Ludność Gminy Lubiszyn

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Negatywne tendencje związane z przyrostem naturalnym widoczne w większości gmin są także udziałem Gminy Lubiszyn – w ostatnich latach odnotowano ujemny przyrost naturalny. W latach 2014-2019 wskaźnik ten systematycznie spadał od 2015 roku osiągając wartość ujemną.

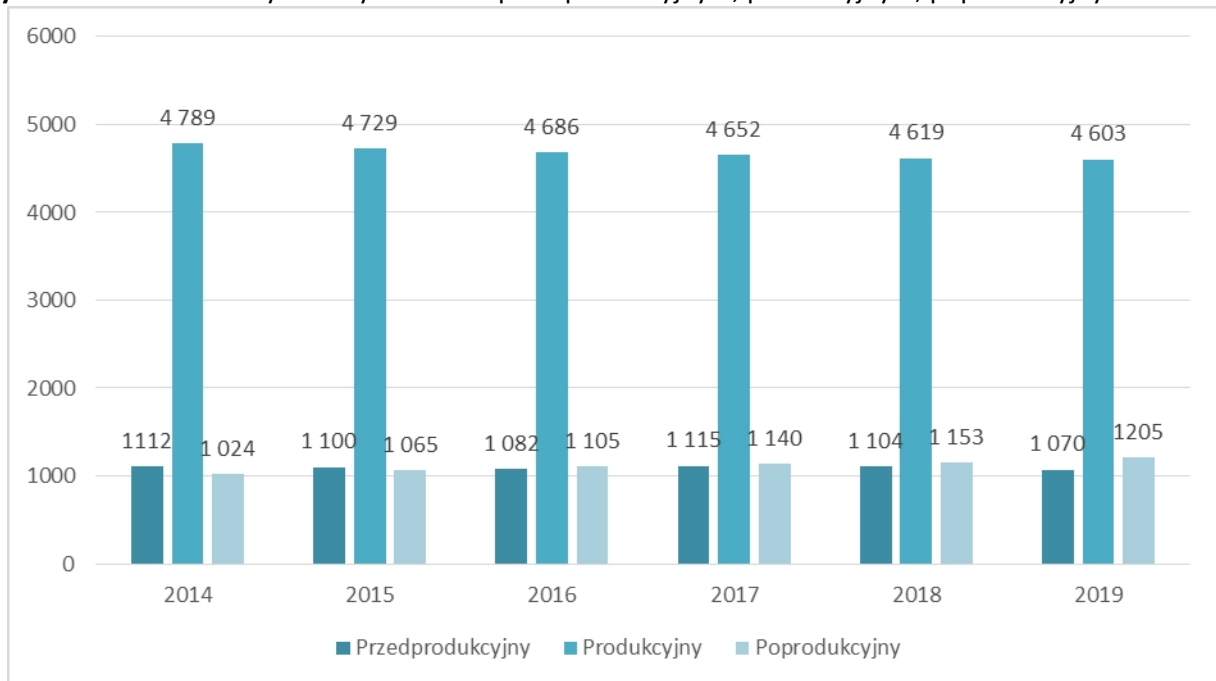
Tabela 8 Przyrost naturalny w Gminie Lubiszyn

Na 1000 ludności:						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zgony	9,53	10,26	9,01	8,30	14,31	10,69
przyrost naturalny	1,16	-1,16	-0,73	2,91	-4,82	-2,05

urodzenia żywe	9,10	8,28	11,21	9,49	8,64	9,10
----------------	------	------	-------	------	------	------

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Wykres 3 Ludność Gminy Lubiszyn w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Prognozy demograficzne dla Polski jednoznacznie wskazują na niekorzystne kierunki zmian. Przewiduje się, że w 2035 r. populacja kraju zmniejszy się w stosunku do obecnej o ponad 2 miliony. Głównym powodem będzie ujemny przyrost naturalny, który z większą intensywnością będzie występował na terenach miejskich niż wiejskich. Wydłużenie się przeciętnego trwania życia i jednocześnie niski poziom dzietności, będą powodować niekorzystne zmiany w strukturze wieku. W perspektywie, do 2035 roku, nastąpi gwałtowny proces starzenia się społeczeństwa. Obserwując dane z ostatnich lat dotyczących gminy Lubiszyn także zaobserwować można trend spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy równoczesnym zwiększaniu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Należy w związku z tym przyjąć, że gmina także zostanie dotknięta skutkami starzenia się społeczeństwa.

Tabela 9 Ludność Gminy Lubiszyn wg grup wiekowych

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-4 lat	343	321	305	326	326	321
5-9 lat	397	395	383	399	367	351
10-14 lat	372	384	394	390	411	398
15-19 lat	423	396	362	352	343	346
20-24 lat	513	490	491	453	420	423

25-29 lat	558	546	535	530	530	522
30-34 lat	551	573	555	579	540	534
35-39 lat	524	497	511	503	550	553
40-44 lat	535	517	529	517	517	529
45-49 lat	430	470	481	506	531	525
50-54 lat	495	468	445	417	427	431
55-59 lat	547	542	538	529	493	481
60-64 lat	414	452	468	499	508	504
65-69 lat	296	328	337	353	354	391
70 lat i więcej	527	515	539	554	559	569

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

4.2. Rynek pracy w Gminie Lubiszyn

Zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu - bezrobotny to osoba niezatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nie ucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy.

Zgodnie z teorią ekonomii bezrobocie jest normalnym zjawiskiem polegającym na tym, że na rynku pracy są osoby chcące pracować, ale pozostające bez zajęcia. Zjawisko to podlega podstawowym prawom ekonomii popytowo (ludzie szukający pracy) podażowej (pracodawcy poszukujący pracy). Jako naturalny poziom bezrobocia niektórzy ekonomiści przyjmują 6% (bezrobocie takie to wynik fluktuacji na rynku pracy, część osób zmienia pracę, poszukuje nowej posady itp.)

Bezrobocie nie tylko samo jest problemem społecznym, ale leży także u podstaw wielu innych kwestii społecznych. I tak np. szczególnie długotrwałe bezrobocie związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się w danym społeczeństwie z obszarami ubóstwa. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych, rozpad rodziny obniżenie zdrowotności społeczeństwa. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Tabela 10 Rynek pracy w Gminie Lubiszyn na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pracujący		627	600	632	655	669	744	688	769	747	844	810
ogółem	Os.	627	600	632	655	669	744	688	769	747	844	810
mężczyźni	Os.	353	319	324	345	370	417	380	418	444	499	443
kobiety	Os.	274	281	308	310	299	327	308	351	303	345	367
Bezrobotni zarejestrowani												

ogółem	Os.	308	293	341	322	309	250	237	189	163	147	123
mężczyźni	Os.	144	129	141	135	134	111	97	78	57	66	45
kobiety	Os.	164	164	200	187	175	139	140	111	106	81	78
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym												
ogółem	%	7,1	6,5	7,5	7,1	6,8	5,5	5,3	4,2	3,7	3,3	2,8
kobiety	%	8,4	8,0	9,7	9,2	8,6	6,8	7,0	5,6	5,4	4,1	4,0
mężczyźni	%	6,0	5,2	5,7	5,4	5,4	4,4	3,9	3,1	2,3	2,7	1,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Jak wspomniano powyżej poziom bezrobocia rzutuje w pierwszej kolejności na kondycję społeczno-ekonomiczną mieszkańców Gminy Lubiszyn. W skali makroekonomicznej pociąga za sobą drenaż finansów publicznych na zasiłki i inne świadczenia socjalne oraz na programy przeciwdziałania bezrobociu, powoduje zmniejszenie dochodów budżetowych państwa (a tym samym pośrednio gmin), ponieważ bezrobotni nie płacą podatków dochodowych, nie płacą składek na ubezpieczenie społeczne, nie kupują towarów, niemożność znalezienia pracy skłania młodych, wykształconych ludzi do emigracji zarobkowej.

Wskaźnik bezrobocia, mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w Gminie Lubiszyn nieznacznie niższy niż w województwie lubuskim i w 2019 r. wyniósł 2,8% (w regionie 3,0%). W stosunku do 2009 r. sytuacja na analizowanym obszarze uległa poprawie, wówczas wskaźnik bezrobocia wynosił 7,1% i także był niższy od regionalnego (9,2%). Również we wszystkich gminach Powiatu Gorzowskiego wskaźnik bezrobocia w latach 2009-2019 zmniejszył się.

Tabela 11 Wskaźnik bezrobocia w Gminie Lubiszyn na tle powiatu, województwa i kraju

Obszar	2009	2019
Gmina Lubiszyn	7,1	2,8
Powiat Gorzowski	6,3	2,1
Lubuskie	9,2	3,0
Polska	7,7	3,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Jak wynika z danych PUP w Gorzowie Wlkp. w 2019 r. w Gminie Lubiszyn bez pracy pozostawało 123 osoby. Wśród osób bezrobotnych dominowały kobiety. Z punktu widzenia poziomu życia na analizowanym obszarze ważne jest, że wśród osób bezrobotnych w grudniu 2019 r. aż 87% miało prawo do zasiłku.

Tabela 12 Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w 2019 roku

	Polska	Lubuskie	Powiat Gorzowski
wyższe	14,4%	11,4%	11,0%
średnie	11,4%	10,4%	10,8%
zasadnicze zawodowe	25,5	27,9%	24,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

4.3. Edukacja

Do jednych z głównych zadań Gminy Lubiszyn jako jednostki samorządu terytorialnego należy świadczenie usług edukacyjnych na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. Obecnie Gmina Lubiszyn jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lubiszynie,
- Szkoła Podstawowa w Stawie,
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Ściechowie,
- Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Baczynie,
- Przedszkole w Lubiszynie z oddziałem zamiejscowym w Baczynie.

Na terenie gminy funkcjonują także placówki niepubliczne:

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Kombatantów II Wojny Światowej w Lubnie,
- Niepubliczne Przedszkole w Lubnie „PROMYK”.

Tabela 13 Dane dotyczące systemu oświaty na terenie Gminy Lubiszyn

Placówki wychowania przedszkolnego	j.m.	2014	2015	2016	2017	2018	2019
przedszkola bez specjalnych	ob.	1	1	1	1	1	1
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	ob.	4	2	2	2	2	2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego							
przedszkola bez specjalnych	osoba	150	150	150	150	175	175
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	osoba	43	19	19	19	30	30
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego							
przedszkola bez specjalnych	msc.	50	55	60	85	98	175
Szkoły podstawowe							
szkoły podstawowe ogółem	ob.	6	6	6	5	5	5
szkoły podstawowe ogółem - uczniowie	osoba	457	493	460	523	586	576
Szkoły gimnazjalne							
gimnazja ogółem	ob.	2	2	2	2	0	0
gimnazja ogółem - uczniowie	osoba	208	173	173	103	61	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

We wrześniu 2020 r. w Gminie Lubiszyn funkcjonowało 1 przedszkole oraz 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego wynosiła 233.

Tabela 14 Liczba uczniów w placówkach oświatowych na tle tendencji w powiecie i województwie

	2009	2019
Gmina Lubiszyn		

szkoła podstawowa	436	576
gimnazjum	234	0
Powiat Gorzowski		
Szkoła podstawowa	4 103	6 028
gimnazjum	2 288	0
Lubuskie		
Szkoła podstawowa	59 382	81 713
gimnazjum	36 423	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na obszarze Gminy Lubiszyn zaobserwować można ogólną tendencję spadkową liczby uczniów. W latach 2009-2019 liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych co prawda zwiększyła się z 436 do 576, jednak biorąc pod uwagę likwidację gimnazjów należy uznać, że ogólna liczba uczniów uległa zmniejszeniu z 670 w 2009 roku (szkoła podstawowa i gimnazjum) do 576 w 2019 roku. W analogicznym okresie zjawisko powyższe (w podobnej skali) wystąpiło również w województwie lubuskim i powiecie gorzowskim.

Na poziom edukacji wpływa nie tylko dostępność do placówek oświatowych, ale również jej jakość infrastruktury. Ośrodki edukacyjne zlokalizowane na terenie Gminy Lubiszyn są w dobrym stanie technicznym i nie wymagają dużych nakładów finansowych.

Istotne znaczenie dla rozwoju edukacji ma dostęp do komputerów z Internetem. Na obszarze Gminy Lubiszyn wg danych GUS w 2019 r. na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało ok. 11 uczniów w szkole podstawowej. Jednocześnie na komputer z dostępem do Internetu przypadało 18 uczniów. Z powyższego wynika, że wskazane są działania w zakresie dalszej cyfryzacji szkół, zmierzające do zapewnienia uczniom dostępu do najnowocześniejszych technologii informatycznych.

Podsumowując charakterystykę warunków działania szeroko pojętej edukacji, stwierdzić można, że zachodzące przemiany demograficzne sprawiają, że działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury szkolnej i przedszkolnej powinny koncentrować się na modernizacji już istniejących obiektów oświatowych i doposażenia ich w nowoczesne technologie cyfrowe.

4.4. Aktywność społeczna

Aktywnie funkcjonujące społeczeństwo obywatelskie świadome swoich praw i obowiązków, a także partycypujące w polityce publicznej samorządu gminnego stanowi podstawę rozwoju każdej gminy.

Podejmując się analizy społeczeństwa obywatelskiego na obszarze Gminy Lubiszyn autorzy niniejszej diagnozy za kluczowe uznali zbadanie dwóch wskaźników świadczących o stopniu jego rozwoju:

- Wskaźnik frekwencji wyborczej mieszkańców Gminy Lubiszyn
- Wskaźnik zaangażowania społecznego w funkcjonowanie organizacji pozarządowych

4.4.1. Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Lubiszyn

Miarą aktywności społecznej mieszkańców jest frekwencja wyborcza. Porównanie informacji dotyczących frekwencji wyborczej wskazuje na Gminę Lubiszyn, jako gminę charakteryzującą się niższym niż w Polsce poziomem uczestnictwa w wyborach ogólnokrajowych. Ponadto, frekwencja wyborcza w gminie Lubiszyn jest niższa niż przeciętna frekwencja na terenach wiejskich. Zdecydowanie większy jest udział mieszkańców Gminy w wyborach lokalnych. Zwiększona partycypacja obywateli gminy w procedurze wyboru do samorządu pokazuje, że mieszkańcy bardziej interesują się sprawami lokalnymi, niż sprawami krajowymi, na który mają mniejszy wpływ. Mieszkańcy w małych miejscowościach doskonale znają swoich przedstawicieli. Tematy kampanii wyborczych dotyczą bezpośrednio życia ich środowisk np. budowa dróg, kanalizacji, placów zabaw, oświetlenia itp.

W Gminie Lubiszyn jednak widać w ostatnich latach ogólnopolski trend wzrostu zainteresowania partycypacją w wyborach i zwiększonej frekwencji.

Tabela 15 Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Lubiszyn podczas wybranych elekcji w latach 2014-2020

Nazwa wyborów	Gmina Lubiszyn	Powiat Gorzowski	Województwo	Kraj
Wybory samorządowe 2014	49,44%	46,74%	44,63%	47,21%
Wybory prezydenta RP 2015 (I tura)	38,29%	42,30%	43,37%	48,96%
Wybory prezydenta RP 2015 (II tura)	44,50%	48,31%	49,41%	55,34%
Wybory parlamentarne 2015	10,97%	11,54%	12,93%	16,47%
Wybory samorządowe 2018	52,44%	46,34%	45,54%	48,83%
Wybory do parlamentu europejskiego 2019	35,33%	39,67%	42,10%	45,68%
Wybory parlamentarne 2019	49,78%	56,86%	57,20%	61,74%
Wybory prezydenta 2020 (I tura)	55,83%	61,72%	61,41%	64,51%
Wybory prezydenta 2020 (II tura)	60,43%	65,89%	64,95%	68,18%
Średnia:	38,28%	46,59%	46,83%	50,76%

Źródło: Dane Państwowej Komisji Wyborczej

4.4.2. Wskaźnik zaangażowania społecznego w funkcjonowanie organizacji pozarządowych

Miernikiem działań społeczności lokalnej jest również ilość organizacji pozarządowych oraz podejmowanych przez nich inicjatyw.

Najprężniej działające organizacje na obszarze Gminy Lubiszyn to m.in. gminne kluby sportowe: „Unia Lubiszyn - Tarnów”, „Błękitni” Lubno, „Fenix” Ściechów, Ludowy Klub Sportowy „Wicher” Staw, Klub Piłkarski „Kania Cup”, KS „Wysoka”, a także stowarzyszenia seniorów: Klub Seniora „Pogodna Jesień” w Lubnie, „Aktywny Senior” w Wysokiej oraz „Relax” w Lubiszynie, stowarzyszenie wspierające osoby niepełnosprawne: „Szansa” w Baczynie. Ponadto w gminie funkcjonują dwa kluby seniora w ramach struktury Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej: Klub Seniora Senior Plus Lubiszyn oraz Klub Seniora

Senior Plus „Carpe Diem” Baczyna. Na terenie gminy działają także Koła Gospodyń Wiejskich w Stawie oraz Baczynie.

Zdecydowana większość organizacji to podmioty stosunkowo młode, powstałe na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. W zdecydowanej większości stowarzyszenia i fundacje nie dysponują tzw. kapitałem żelaznym organizacji. Przychody organizacji są niższe niż 50 000 złotych.

Funkcjonujące na obszarze Gminy Lubiszyn organizacje pozarządowe borykają się z licznymi problemami, do których zaliczyć należy: ograniczony dostęp do środków finansowych, brak umiejętności pozyskiwania środków zewnętrznych, brak znajomości procedur księgowych. W konsekwencji wskazane jest podjęcie działań zmierzających do wsparcia zakładania i funkcjonowania tych organizacji.

Co roku w ramach przyjmowanego przez Radę Gminy rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi podmioty te otrzymują wsparcie na realizację zadań statutowych. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych ma ogromne znaczenie dla rozwoju lokalnej społeczności. Władze samorządowe zdając sobie sprawę z wagi partycypacji społecznej w zarządzaniu gminą starają się wspierać działalność organizacji i stymulować ich powstawanie oraz rozwój.

Niezwykłym atutem gminy Lubiszyn jest posiadanie aktywnych klubów seniora. Występowanie ich w gminach wiejskich o podobnej liczbie mieszkańców nie jest powszechne w skali zarówno województwa, jak i kraju. Świadczy o wysokiej wrażliwości społecznej oraz odpowiedzialnym traktowaniu wskaźników świadczących o starzeniu się społeczeństwa.

4.5. Zdrowie

Na kondycję społeczności lokalnej w Gminie Lubiszyn znaczący wpływ ma dostępność do infrastruktury ochrony zdrowia.

Z dostępnych informacji wynika, że w gminie w latach 2014-2019 zwiększyła się liczba zakładów opieki zdrowotnej z 5 do 6. Warto dodać, że duża część mieszkańców Gminy korzysta z usług medycznych oferowanych przez placówki zlokalizowane w aglomeracji gorzowskiej. Jednocześnie obserwuje się wzrost ilości świadczonych usług przez lekarzy rodzinnych (w 2014 r. – 16 179 porady POZ, w 2019 r. – 17 451 porady POZ), co wynika z rosnącej świadomości społeczeństwa na temat własnego zdrowia.

Tabela 16 Ochrona zdrowia w Gminie Lubiszyn

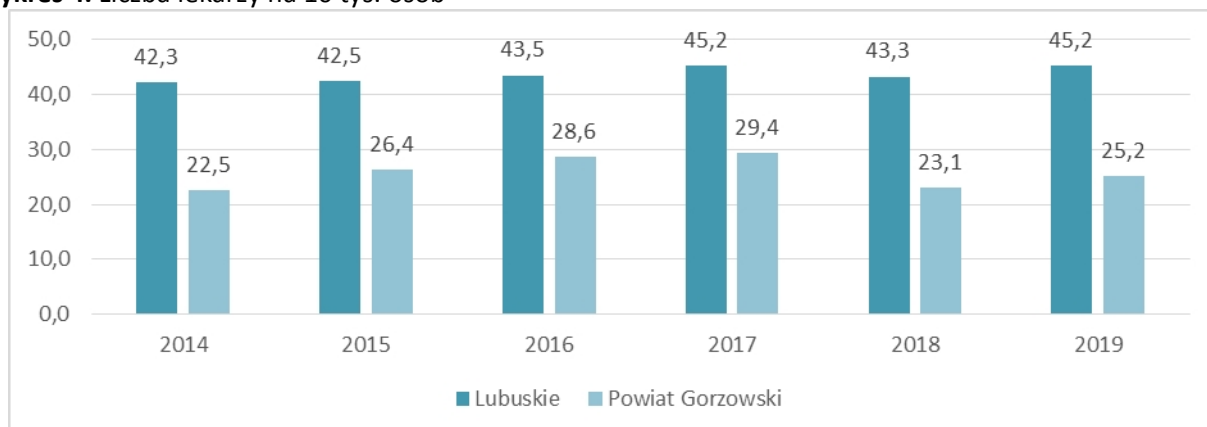
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Przychodnie						
ogółem	5	6	6	6	6	6
Porady lekarskie						
ogółem	16 179	15 988	15 528	16 921	17 197	17 451
Apteki ogólnodostępne						
Apteki	0	0	0	1	1	0
Punkty apteczne	2	2	2	1	1	1

Mieszkańcy Gminy Lubiszyn w zakresie specjalistycznych usług medycznych w większości wypadków korzystają z usług Wielospecjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, dysponującego ponad 1000 łóżek, na ponad 30 oddziałach w dwóch zespołach szpitalnych na terenie Gorzowa Wlkp. Ponadto szpitalną opiekę zdrowotną nad mieszkańcami gminy Lubiszyn sprawuje Nowy Szpital w Kostrzynie nad Odrą.

Jednym ze wskaźników, który odzwierciedla dostępność ludności do opieki medycznej, jest liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców. Na terenie województwa lubuskiego w 2019 r. wskaźnik ten wyniósł 39,32.

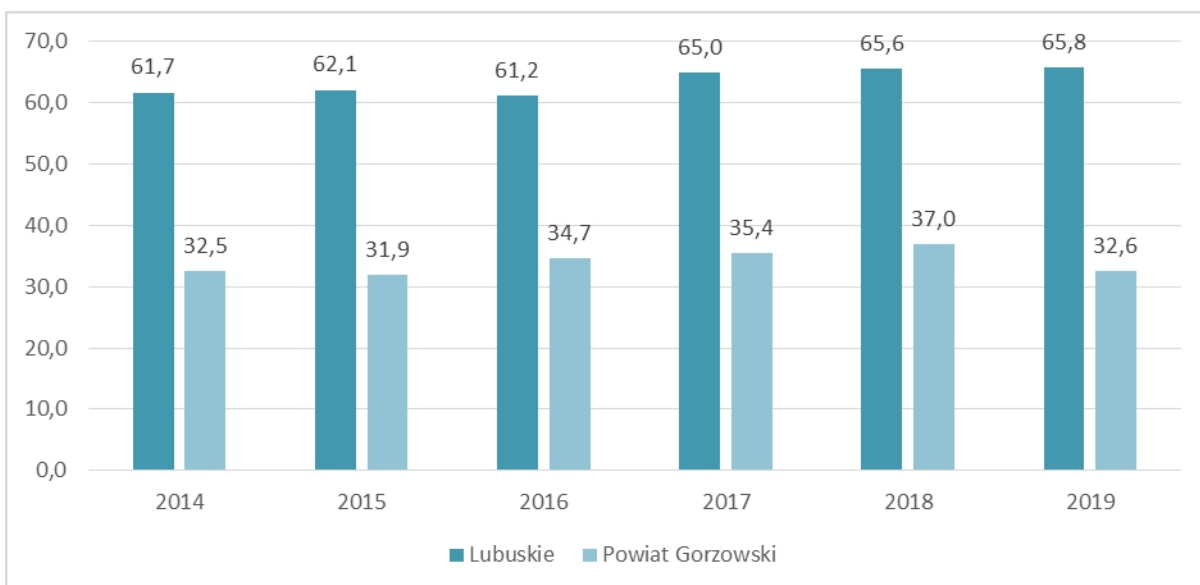
Równie istotną kwestią jest dostępność mieszkańców Gminy Lubiszyn do personelu medycznego. Jak wynika z danych GUS, na terenie całego Powiatu Gorzowskiego w 2019 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 25,2 lekarzy oraz 32,6 pielęgniarek i położnych. Wskaźniki te były znacznie niższe od średniej dla regionu (w województwie lubuskim w 2019 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 45,2 lekarzy i 65,8 pielęgniarki i położne).

Wykres 4. Liczba lekarzy na 10 tys. osób

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Wykres 5. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. osób

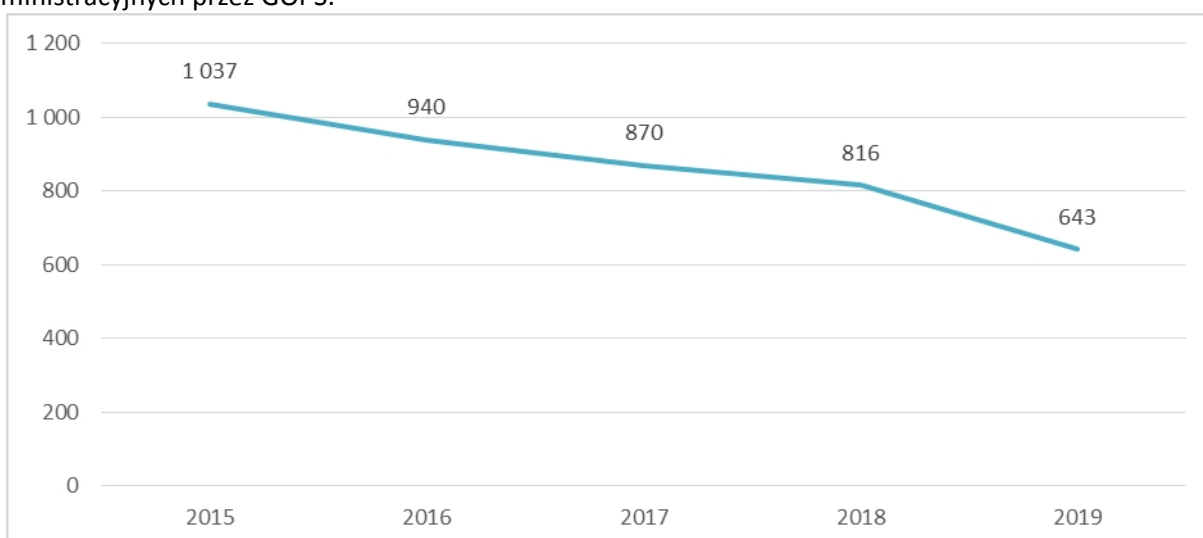
Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Niezwykle ważnym problemem jest zaawansowany wiek wielu lekarzy oraz brak chętnych do podjęcia specjalizacji w dziedzinie medycyny rodzinnej. W rezultacie w najbliższych latach w Gminie może pojawić się problem tzw. luki pokoleniowej.

4.6. Pomoc społeczna

O kondycji ekonomicznej społeczności lokalnej świadczy w dużym stopniu ilość transferów socjalnych z budżetu gminy na rzecz mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wykres 6 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji administracyjnych przez GOPS.

Źródło: Dane GOPS w Lubiszynie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiszynie jest bezpośrednim organizatorem i wykonawcą zadań pomocy społecznej na terenie Gminy Lubiszyn. Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy m.in. analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych prawem świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w gminie, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej.

Podstawowym powodem ubiegania się o pomoc finansową jest ubóstwo. Ponadto wśród powodów ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej, które pojawiają się u beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w znalazły się: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezdomność.

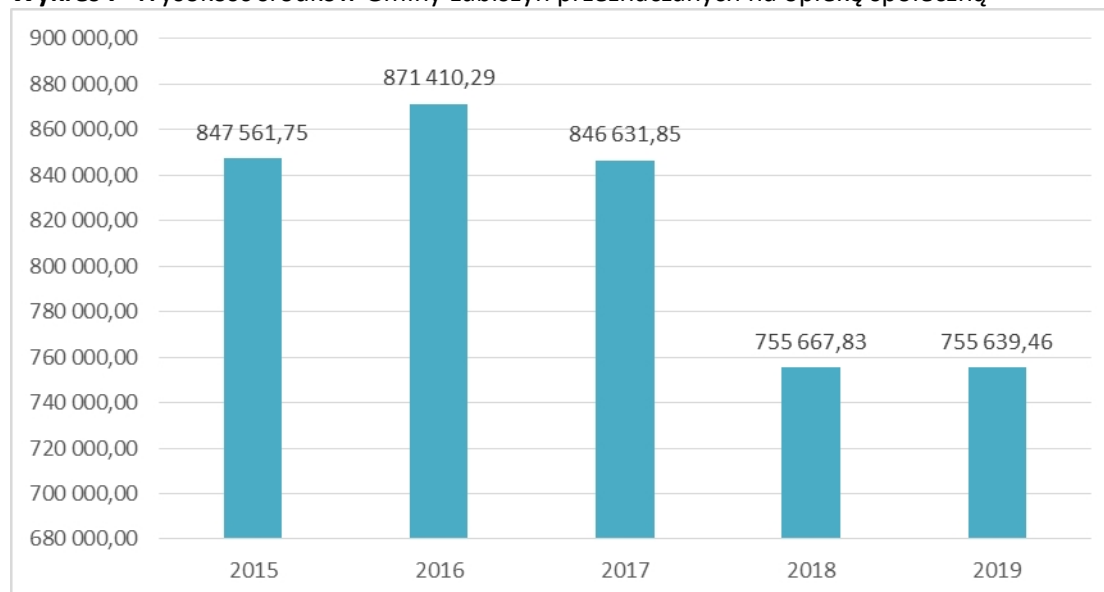
Tabela 17. Powody udzielania pomocy przez GOPS w Lubiszynie.

Powody udzielonej pomocy					
	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	261	241	237	207	191
Długotrwała lub ciężka choroba	222	186	180	163	129
Niepełnosprawność	89	135	155	154	153
Potrzeba ochrony macierzyństwa	85	88	80	90	56
Bezrobocie	190	145	103	82	67
Alkoholizm	21	30	40	47	42
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	66	51	33	36	36
Potrzeba ochrony macierzyństwa - wielodzietność	56	54	48	31	31
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodziny niepełne	60	45	27	24	27
Zdarzenie losowe	5	4	0	8	3
Bezdomność	5	3	5	6	5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	4	4	5	4

Źródło: Dane GOPS w Lubiszynie.

Wydatki na pomoc społeczną (obejmują także koszty związane z administrowaniem i zatrudnieniem personelu GOPS). Mimo relatywnie niskiego poziomu bezrobocia w Gminie Lubiszyn transfery socjalne są znaczące, co pokazuje, że oficjalne dane statystyczne (osoba bezrobotna musi być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy) nie zawsze mogą odzwierciedlać rzeczywistą sytuację ekonomiczną ludności. Jednak w ostatnich latach wyraźnie widać tendencję spadkową w wysokości przyznawanych świadczeń co może świadczyć o poprawie sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz o skutecznych działaniach gminy podjętych na rzecz aktywizacji społecznie wykluczonych. Wpływ na tę sytuację może mieć także przyjęcie i realizacja Programu Rewitalizacji Gminy Lubiszyn.

Wykres 7 Wysokość środków Gminy Lubiszyn przeznaczanych na opiekę społeczną

Źródło: Dane GOPS w Lubiszynie.

Poprawiająca się sytuacja nie wyklucza jednak kontynuacji działań przez Gminę Lubiszyn na rzecz aktywnej integracji, włączenia społecznego oraz wsparcia tworzenia podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy. Winno się także realizować projekty na rzecz osób NEET (z ang. Not in Education, Employment, or Training), czyli osób które nie kontynuują edukacji, nie biorą udziału w żadnym szkoleniu zawodowym i nie pracują i nie są ujęte w oficjalnych statystykach dotyczących np. stopy bezrobocia.

4.7. Kultura

Dla mieszkańców danego obszaru istotne jest zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu, w tym potrzeb kulturalnych. Ludność w czasie wolnym korzysta z wielu przejawów życia kulturalnego oferowanego zarówno przez sektor biznesu, jaki i sektor publiczny.

W większości gmin wiejskich istotnym czynnikiem pobudzania życia kulturalnego są ośrodki kultury finansowane ze środków publicznych i operujące na majątku samorządu. Aktualnie w Gminie Lubiszyn funkcjonuje jeden ośrodek kultury wpisany do rejestru instytucji kultury – jest to Gminna Biblioteka Publiczna w Lubiszynie. Zadania z zakresu organizacji imprez kulturalnych w głównej mierze spoczywają na Urzędzie Gminy Lubiszyn, a także na radach sołeckich i lokalnych stowarzyszeniach. Przejawem aktywności kulturalnej jest m.in. działalność Kół Gospodyń Wiejskich.

Tabela 18 Wykaz głównych imprez kulturalnych w Gminie Lubiszyn

Rodzaj imprezy	Cykliczność	Miejsce realizacji
----------------	-------------	--------------------

Święto plonów i miodu – Miodobranie (gmina słynie z miodów – lubiszyński miód rzepakowy wpisany jest na listę produktów tradycyjnych)	Co roku	Boisko sportowe w Lubiszynie jako miejsce z najlepszą infrastrukturą i przestrzenią do organizacji tak dużego przedsięwzięcia
Gminny halowy turniej piłki nożnej, w którym biorą udział kluby piłkarskie działające na terenie gminy	Co roku	Hala SP Ściechów
Zimowy Wielobój Myśliwski o „Puchar Wójta Gminy Lubiszyn”, w którym biorą udział zawodnicy z całej Polski	Co roku	Strzelnica Sportowo - Myśliwska w Lubiszynie
Gminny Dzień Seniora, w którym co roku bierze udział ponad 200 seniorów	Co roku	Hala Szkoły Podstawowej w Ściechowie
Święta Patriotyczne: Rocznica Bitwy Warszawskiej 15. sierpnia Święto Niepodległości 11. listopada	Co roku	Władze gminy odwiedzają mieszkańców przy obeliskach w Lubnie i Gajewie, główne obchody mają miejsce pod obeliskiem w Lubiszynie z Mszą Świętą za obrońców Ojczyzny
Festiwal Śpiewamy na Ludowo (współorganizatorem tego wydarzenia jest Zespół Śpiewaczy Tarnowianki, festiwal przyciąga kilkadziesiąt zespołów ludowych z zachodniej części naszego kraju i zza granicy)	Co roku	Tarnów
Gminny Piknik Rodzinny połączony z Dniem Dziecka (wydarzenie, podczas którego zapewnione są atrakcje dla dużych i małych mieszkańców gminy)	Co roku	Wybrane boisko sportowe na terenie naszej Gminy
Festiwal Piosenki Bożonarodzeniowej (wydarzenie o wysokiej renomie, skierowane do uczniów z terenu powiatu gorzowskiego - w 2020 roku odbyła się 21 edycja festiwalu)	Co roku	SP Ściechów

Źródło: Dane Urzędu Gminy Lubiszyn

Funkcję kulturotwórczą w Gminie Lubiszyn pełni biblioteka wraz z filiami. W 2019 r. w Gminie Lubiszyn funkcjonowały łącznie 4 oddziały biblioteki (w tym filie), które dysponują księgozbiorem w ilości 36 261 woluminów. Zauważalny jest jednak trend spadku czytelnictwa, co wpisuje się w wyniki notowane na poziomie Województwa Lubuskiego i kraju.

Tabela 19 Wybrane aspekty kultury w Gminie Lubiszyn

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Placówki biblioteczne						

biblioteki i filie ogółem	4	4	4	4	4	4
biblioteki i filie - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	1	1	1	1	2	2
biblioteki i filie - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	1	1	1	1	2	2
biblioteki i filie - obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	1	1	1	1	1	1
czytelniczy w ciągu roku	832	788	793	727	626	615
księgozbiór	43 937	43 778	42 284	40 445	39 009	36 261

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

5. Sfera gospodarcza

5.1. Przedsiębiorczość

Wysoki poziom życia mieszkańców Gminy Lubiszyn w dużej mierze zależy od rozwoju przedsiębiorstw zlokalizowanych na jej terenie. Poprzez działalność produkcyjną i usługową w dużym stopniu wpływają na wzrost zatrudnienia w gminie (a tym samym ograniczenie poziomu bezrobocia), a także wysokość dochodów Gminy – część podatku dochodowego od osób prawnych CIT (19%) trafia jako subwencja do budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Analiza budżetu gminy w tym zakresie wykazała, że podatek od osób prawnych stanowi nieznaczny odsetek (0,41%), jest to zaledwie 67 821,95 złotych.

W 2019 roku w Gminie Lubiszyn zarejestrowanych było 601 podmiotów gospodarczych. Liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie choć systematycznie wzrasta. W roku 2014 zarejestrowanych było 517 podmiotów, natomiast w roku 2017 ich liczba wynosiła już 562. W okresie pięciu lat zanotowano przyrost liczby przedsiębiorstw ogółem o 16,25%, wyższy od danych dotyczących województwa lubuskiego i kraju. Widać wyraźną dominację sektora prywatnego.

Tabela 20 Wzrost liczby przedsiębiorstw Gminie Lubiszyn na tle powiatu, województwa i kraju

Obszar	2014	2019	Rok 2014 = 100
Gmina Lubiszyn			
Sektor prywatny ogółem	503	591	117,50
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	404	469	116,09
Spółki handlowe	26	32	123,08
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	8	5	62,50
Powiat gorzowski			

Sektor prywatny ogółem	7265	8212	113,04
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5901	6779	114,88
Spółki handlowe	528	479	90,72
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	220	107	48,64
Lubuskie			
Sektor prywatny ogółem	105314	111433	105,81
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	77500	83517	107,76
Spółki handlowe	9327	8475	90,87
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	2839	1573	55,41
Polska			
Sektor prywatny ogółem	3996274	4325275	108,23
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2961239	3213641	108,52
Spółki handlowe	408023	452663	110,94
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	83460	77297	92,62

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na terenie Gminy Lubiszyn funkcjonują mikro i małe przedsiębiorstwa, nie ma natomiast przedsiębiorstw średnich i dużych. Jak wynika z danych GUS, w Gminie Lubiszyn w 2014 r. nie działało ani jedno przedsiębiorstwo zatrudniające od 50 do 249 pracowników (średnie), ani od 249 pracowników wzwyż (przedsiębiorstwo duże). Dane te z pewnością są efektem prowadzonej polityki przez samorząd zmierzającej raczej do kreowania przyjaznego klimatu inwestycyjnego dla sektora mikro i małych przedsiębiorstw niż branży typowo przemysłowej i wynikają z charakteru małej sielskiej Gminy.

Tabela 21 Rodzaje prowadzonej działalności przez przedsiębiorstwa z Gminy Lubiszyn (stan na 2019r.)

Rodzaj prowadzonej działalności	Liczba przedsiębiorstw	Odsetek przedsiębiorstw (%)
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	57	9,66%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	1	0,17%
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	56	9,49%
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,17%
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0,34%
Sekcja F - Budownictwo	106	17,97%
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	122	20,68%
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	54	9,15%
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15	2,54%

Sekcja J - Informacja i komunikacja	4	0,68%
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	1,53%
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	17	2,88%
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	28	4,75%
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14	2,37%
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	0,85%
Sekcja P - Edukacja	9	1,53%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	20	3,39%
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	2,20%
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	57	9,66%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Struktura podmiotów według sekcji pokazuje wysoki udział podmiotów z branż: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20,68%), budownictwo (17,97%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (9,66%), pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (9,66%), przetwórstwo przemysłowe (9,49%), transport i gospodarka magazynowa (9,15%). Dowodzi to, że gmina wciąż zachowuje swój wiejski charakter, pomimo wzrostu przetwórstwa przemysłowego i zmian w kierunku przedsiębiorczości charakterystycznej dla obszarów miejskich. Przy analizie przedsiębiorczości należy bowiem zauważyć, że obecnie Gmina Lubiszyn stanowi zaplecze aglomeracji gorzowskiej. Obszar Gminy Lubiszyn, jako obszar wiejski uczestnicząc w procesach rozwojowych ma szczególne znaczenie dla północnej części Województwa lubuskiego z uwagi na swoje integralne połączenia z MOF Gorzów Wielkopolski. Gmina jednak w poprzedniej perspektywie finansowej Unii Europejskiej nie należała do ZIT Gorzów Wielkopolski, co miało niebagatelny wpływ na możliwości korzystania z finansowania inwestycji gminnych ze środków unijnych przeznaczonych dla ZIT, z których gmina była wykluczona. Sytuacja ta jednak uległa zmianie i w 2020 roku Gmina Lubiszyn dołączyła do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego. Zauważyć należy, iż część Gminy bezpośrednio styka się terenem Miasta Gorzów Wielkopolski, zaś obszar całej gminy zamyka go klamrą w kierunku północno-zachodnim. W gminie, zwłaszcza w miejscowościach stykających się bezpośrednio z Gorzowem Wielkopolskim (głównie Baczyzna) zauważalne jest silne zjawisko suburbanizacji, w tym również suburbanizacji funkcjonalnej. Szczególnie zatem w tych obszarach zauważalne jest zjawisko zatracania pierwotnych funkcji wiejskich, na rzecz zupełnie obcych dla tych jednostek funkcji miejskich. Funkcjonujące tu podmioty nie są zatem skierowane na zaspokojenie potrzeb endogenicznych, a ich działalność w dużej mierze wynika z bliskości obszaru właśnie aglomeracji gorzowskiej.

Gmina Lubiszyn jest położona w sąsiedztwie miasta Gorzów Wlkp. oraz drogi krajowej S-3, w

bezpośrednim sąsiedztwie (na styku z Baczyną) funkcjonuje gorzowska podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, to wszystko stwarza dogodne warunki do rozwoju gospodarczego.

Sąsiadujący z gminą Gorzów Wlkp., rządowa stolica województwa stanowi regionalne centrum administracyjno-gospodarcze i jest obecnie jednym z największych ośrodków przemysłowych na zachodzie Polski.

Analizując poziom rozwoju przedsiębiorczości w Gminie Lubiszyn, należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw, ale również przedsiębiorczość mieszkańców, mierzoną liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Dla Gminy Lubiszyn wskaźnik ten w 2019 r. wynosił 1 369,6 i był niższy od średniej krajowej (1 958,6) oraz analogicznego wskaźnika dla województwa lubuskiego (1 920,3).

Tabela 22 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Obszar	2014	2019	Dynamika
			Rok 2014 = 100
Gmina Lubiszyn	1137	1369,6	120,46
Powiat Gorzowski	1615,7	1871,6	115,84
Lubuskie	1692,2	1920,3	113,48
Polska	1700,2	1958,6	115,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Poniżej zaprezentowano w formie tabelarycznej największe i ważniejsze firmy funkcjonujące w Gminie Lubiszyn.

Tabela 23 Wykaz największych przedsiębiorstw w Gminie Lubiszyn

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa
1	MALWA TEA Sp. z o.o. Lubiszyn
2	ELGERON Jarosław Krupieńczyk, tartak Lubiszyn
3	DINO Polska S.A. Lubiszyn i Baczyna
4	AUTO GUM Józef Borek Baczyna
5	JARI Polska Sp. z o.o. norki Mystki 43
6	PFP Invest Sp. z o.o. Żdźary 1, 72-100 Goleniów (Ferma nerek w miejscowości Tarnów)
7	SK-FLOR Sp. z o.o. Lubiszyn

Źródło: Dane Urzędu Gminy Lubiszyn

5.2. Turystyka

Strefę turystyczno-wypoczynkową w Gminie Lubiszyn określają przede wszystkim dwa kluczowe aspekty:

- Bogactwo przyrody, w tym bogate w runo leśne i atrakcyjne przyrodnicze obszary leśne, wraz z

jeziorem Marwicko.

- Bezpośrednie sąsiedztwo Gorzowa Wlkp.

Z jednej strony zatem bogate walory przyrodnicze obszaru warunkują fakt, iż turystyka, jako branża gospodarcza może być istotną gałęzią wzrostu lokalnej gospodarki. W szczególności bogactwo lasów rozciągających się na terenie całej Gminy oraz potencjał Jeziora Marwicko. Z drugiej strony natomiast takie elementy infrastruktury, jak nieczynna linia kolejowa, która ciągnie się przez całą gminę od południa na północ na trasie Baczyna-Wysoka-Staw i zlokalizowane jako jej elementy zabytkowe wieże kolejowe, jak również naturalna potrzeba rekreacji mieszkańców aglomeracji gorzowskiej stanowią o potencjale w tym obszarze. Obszar Gminy Lubiszyn stanowi również naturalne zaplecze do uprawiania nordic walkingu dla mieszkańców MOF Gorzów Wielkopolski i jest jednym z głównym miejsc wykorzystywanych w tym celu. Zatem bez rozbudowy bazy zorganizowanej przede wszystkim z Jeziorem Marwicko szanse rozwojowe daje przede wszystkim lokalna turystyka rekreacyjna.

Tabela 24 Turystyka w Gminie Lubiszyn

Wybrane turystyczne obiekty noclegowe		
		2019
Obiekty	ob.	2
miejsca noclegowe	msc.	84

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W 2019 r. na obszarze Gminy Lubiszyn funkcjonowały 2 obiekty noclegowe: dysponujący 54 miejscami Pałacyk Łąkomin, oraz dysponujący 30 miejscami Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy w Lubiszynie. Podstawowe wskaźniki zatem związane z obsługą turystyki kształtują się na analizowanym obszarze znacznie poniżej średniej dla województwa lubuskiego. Pokazuje to ogromny potencjał rozwojowy w tym obszarze. Gmina bowiem jest atrakcyjna pod względem kulturowym i przyrodniczym. Atrakcje Gminy:

- Marwice - późnoromański kościół z połowy XIII w. Na ścianie poddasza świątyni znajduje się polichromia z 1350 r. przedstawiająca scenę ukrzyżowania. Zbudowany z ciosów granitowych i otoczony murem z gładów narzutowych. Za kościołem znajduje się zabytkowy park z gatunkami drzew rodzimych oraz obcych naszej florze.
- Lubno – późnoromański kościół zbudowany z ciosów granitowych w XIII wieku. Zabytkowy park z połowy XIX w. z ruinami pałacu myśliwskiego i drzewami, których wiek dochodzi do 160 lat.
- Tarnów - wieża kościelna z dzwonem z roku 1506
- Lubiszyn – tutaj jest zlokalizowane gospodarstwo agroturystyczne.
- Marwice – park dworski o powierzchni ok. 4 ha, którego znaczącą część stanowią stawy o zróżnicowanej wysokości tafli wody.
- Lubno – park przypałacowy o powierzchni ok. 5,5 ha. Założony został w latach 60. XIX w. w sąsiedztwie neogotyckiego pałacu, który obecnie jest w stanie ruiny. Dominują w nim gatunki drzew liściastych, z pomnikowymi okazami dębów szypułkowych i bezszypułkowych, lip szerokolistnych i drobnolistnych.
- Wysoka – park z wiekowymi dębami, bukami i lipami (wiek dochodzi do 200 lat i więcej). Na stacji kolejowej znajduje się czynna wieża ciśnienia z 1925 r. a w centrum wsi kościół szachulcowy z

drewnianą wieżą z 1719 r.

- Rezerwat „Bagno Chłopiny” (ściśła ochrona – obszar Natura 2000) o pow. 27,80 ha, utworzony w 2000 r. w celu ochrony rzadko występujących różnych gatunków roślin i zwierząt: storczyki, 80 gatunków mchów oraz zwierząt: jenoty, bociany czarne, ropucha szara i wiele innych.
- jezioro Marwicko o powierzchni 140 ha. Jezioro wykorzystywane jest w okresie letnim jako kąpielisko, z którego korzystają zarówno mieszkańcy lokalnych miejscowości, jak również mieszkańcy Gorzowa. Znajduje się tu plaża z piękną infrastrukturą.
- Obszar Gminy Lubiszyn predysponowany jest do rozwoju turystyki rowerowej: przez Gminę Lubiszyn przebiega Szlak nr 1, kolor czerwony, długość 84,3 km (Kostrzyn - Dąbroszyn - Krześnica - Kamień Wielki - Mościce- dolina Witny - Mosina - **Lubiszyn - Ściechów - rezerwat "Bagno Chłopiny"- jezioro Marwicko** - dolina Kłodawki - Mironice - Kłodawa - Santoczno -rezerwat "Rzeka Przyłęzek" - rezerwat "Wilanów" -Strzelce Krajeńskie); przez Gminę Lubiszyn przebiega też Szlak nr 5, czarny, długość 41,1 km (Gorzów Wlkp.- Kłodawa - Mironice - Santocko - **jezioro Marwicko - Wysoka - Lubno** - Stanowice – Bogdaniec).

Podsumowując analizę w zakresie turystyki warto pokreślić, że Gmina Lubiszyn ma potencjał turystyczny, aczkolwiek wykorzystywany on jest w niewystarczającym stopniu. W konsekwencji brakuje spójnego produktu turystycznego i oferty. Z uwagi na małą ilość obiektów turystycznych należałoby rozważyć budowę produktu turystycznego w oparciu o współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego z terenu Powiatu Gorzowskiego lub rozwój agroturystyki i ekoturystyki.

5.3. Rolnictwo i leśnictwo

W ostatnich czasach systematycznie zmniejsza się ekonomiczne znaczenie rolnictwa i leśnictwa w rozwoju Gminy Lubiszyn. Wpłynęła na to m.in. likwidacja PGR-ów, które na ziemiach zachodnich i północnych Polski były istotnym wytwórcą produkcji rolniczej. Z roku na rok spada odsetek mieszkańców, których jedynym źródłem dochodu jest działalność rolnicza.

Z danych GUS wynika, że powierzchnia użytków rolnych wyniosła 7 813,96 hektarów. Jednocześnie na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego stwierdzić można, że w 2010 r. na obszarze Gminy Lubiszyn dominowały gospodarstwa małe (średnia wielkość gospodarstwa 10,69 ha). Mała powierzchnia gospodarstw przekłada się na ich pozycję ekonomiczną. W gospodarstwach tych rzadko podejmowana jest pozarolnicza aktywność gospodarcza. Jest to zjawisko niepokojące, zwłaszcza uwzględniając naturalną predyspozycję tego obszaru do rozwoju turystyki i rekreacji (agroturystyki, ekoturystyki).

Tabela 25 Lasy w Gminie Lubiszyn

Powierzchnia lasów ogółem w ha	9464
w tym lasy publiczne	9225
w tym własność gminy	4
Lesistość w %	46,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Lasy stanowiły w 2019 r. 46,1 % powierzchni Gminy Lubiszyn. Dominowała publiczna własność gruntów leśnych. Grunty publiczne zajmowały 9225 ha. Wysoki stopień zalesienia sprzyja funkcjonowaniu przedsiębiorstw w branży drzewnej (m.in. ELGERON Jarosław Krupieńczyk, tartak Lubiszyn).

6. Sfera środowiska

6.1. Uwarunkowania morfologiczne i hydrologiczne

Pod względem morfologicznym gmina leży w obrębie Równiny Gorzowskiej - mezoregionu fizycznogeograficznego zaliczanego ze względu na typ mezoregionów do sandrów w granicach ostatniego zlodowacenia z jeziorami w regionie nizin i obniż, przechodzący od północy w Pojezierze Myśliborskie, od wschodu w Pojezierze Dobiegniewskie, od południa w Kotlinę Gorzowską i od zachodu w Kotlinę Freienwaldzką.

Klimat występujący w gminie to umiarkowany – morski, z udziałem następujących mas powietrza: polarno-morskie – 75%, arktyczne – 16%, polarno-kontynentalne – 7%, zwrotnikowe – 2%.

Na terenie gminy można wyróżnić następujące typy gleby: gleby typowo biellicowe o bonitacji w V i VI klasie zaliczane do kompleksów żyznych, gleby pseudo-biellicowe wykształcone głównie z glin i piasków o bonitacji IVa-IIIb kompleksu pszenno- buraczanego, gleby torfowe i murszowo torfowe. Udział tych gleb w stosunku do użytków rolnych stanowi odpowiednio około 40, 40 i 20%.

Na terenie gminy Lubiszyn mieści się jezioro Marwicko, którego powierzchnia wynosi 140 ha. Ponadto w gminie znajdują się dwa naturalne stawy o powierzchni około 6 ha oraz występują zalewowe sztucznie utworzone stawy hodowlane: w Jastrzębcu (pow. 20 ha) leżące na terenie leśnym Nadleśnictwa Różańsko, w Łąkominiu (pow. 20 ha), w Łąkominiu (pow. 65 ha), leżące na terenie leśnym użytkowane przez Zakład Rybacki w Barnówku, w Łąkominiu (pow. 10 ha).

Zasoby wodne gminy Lubiszyn to także rzeka Myśla płynąca na odcinku 15 km w północnej części gminy pomiędzy wsią Staw, przez Smoliny, Gajewo i Mystki. Większe ciek wodne to także kanały Łączyna, Chłopiny, Myślański, Lubiszyn i Mystki, których łączna długość to 65 km.

6.2. Obszary chronione

Na obszarze gminy Lubiszyn znajduje się rezerwat przyrody Bagno Chłopiny. Jest to rezerwat ściśły torfowiskowy, którego powierzchnia równa jest 26,34 ha. Został utworzony w 1963 r. w celu zachowania torfowiska mszalnego z rzadkimi gatunkami roślin jak gwiazdnica grubolistna, storczyk, widłaki, skrzypy, rosiczka okrągłolistna, żurawina, turzyce, mchy. Na obszarze rezerwatu występuje 259 gatunków roślin naczyniowych w tym 11 gatunków storczyków. Rezerwat został włączony do sieci obszarów chronionych

Natura 2000. W Gminie znajdują się 4 parki: Park Leśny Jastrzębiec, Park Pałacowy Lubno, Park Podworski Marwice, Park Popałacowy Wysoka. Ponadto występuje 6 pomników przyrody: w obszarze Leśnictwa Wysoka (dąb szypułkowy o wys. 30m i obwodzie pnia 610cm), w m. Lubiszyn (grochodrzew biały o wys. 27m i obwodzie pnia 320cm), w obszarze Leśnictwa Marwice (dąb szypułkowy o obwodzie pierśnicy 319 cm i wysokości 25 m. uznany został za pomnik przyrody Uchwałą Rady Gminy Lubiszyn - NR XVIII/157/2020), w Leśnictwie Chłopiny (12 dębów szypułkowych o wys. 30 – 40m i obwodzie pni 250 – 420cm), w m. Lubno (2 dęby szypułkowe o wys. 26 i 28m i obwodzie pni 290 i 570 cm). Na obszarze gminy znajduje się również obszar chronionego krajobrazu Wysoczyzna gorzowska. Obejmuje ona pięć gmin: Bogdaniec, Dębno, Lubiszyn, Myślibórz i Witnica. Powierzchnia obszaru wynosi:

- grunty rolne – 5380 ha w tym 376 ha gm. Lubiszyn,
- lasy – 24450 ha w tym 863 ha gm. Lubiszyn,
- wody – 434 ha.

Obszar ten obejmuje północną część gminy z miejscowościami: Sciechów, Sciechówek, Chłopiny, Smoliny, Staw i Kozin.

Na terenie gminy Lubiszyn znajdują się następujące obszary chronione Natura 2000:

Torfowisko Chłopiny, PLH080004: wyznaczony 05.02.2008 r. Znajduje się w całości na terenie gminy Lubiszyn. Jego powierzchnia obejmuje 498.49 ha. Rodzaj – dyrektywa siedliskowa.

Ostoja Witnicko-Debnińska, PLB320015: wyznaczony 13.10.2007 r. Obejmuje powiaty Gorzów Wielkopolski, gryfinski, myśliborski, gorzowski oraz gminy Debno (miejsko-wiejska), Gorzów Wielkopolski (miejska), Boleszkowice (wiejska), Trzcinsko-Zdrój (miejsko-wiejska), Witnica (miejsko-wiejska), Myślibórz (miejsko-wiejska), Chojna (miejsko-wiejska), Bogdaniec (wiejska), Lubiszyn (wiejska). Jego powierzchnia obejmuje 46,993.07ha. Rodzaj - dyrektywa ptasia.

Jezioro Kozie, PLH320010: wyznaczony 05.02.2008 r. Obejmuje powiaty myśliborski i gorzowski oraz gminy Nowogródek Pomorski (wiejska), Myślibórz (miejsko-wiejska), Lubiszyn (wiejska). Jego powierzchnia obejmuje 179.36 ha. Rodzaj – dyrektywa siedliskowa.

7. Infrastruktura komunalna

7.1. Infrastruktura wodna, kanalizacyjna i gazowa.

Do podstawowych zadań Gminy Lubiszyn zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym należy zapewnienie mieszkańcom dostaw wody oraz gospodarka kanalizacyjna.

Obecnie w imieniu Gminy Lubiszyn zadania z zakresu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej wykonuje:

- Zakład Usług Komunalnych z siedzibą w Lubiszynie (miejscowości: Brzeźno, Buszów, Chłopy, Dzikowo, Gajewo, Jastrzębiec, Kozin, Lubiszyn, Lubno, Łąkomin, Mystki, Podlesie, Smoliny, Staw, Ściechów, Ściechówek, Tarnów, Zacisze)
- Przedsiębiorstwo Kanalizacji i Wodociągów w Gorzowie Wlkp. Sp. z o.o. (miejscowości: Baczyzna, Marwice, Wysoka, Lubno)

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA EKSPLOATOWANA PRZEZ ZUK

Dostęp do sieci wodociągowej

W gminie na terenie **obsługiwanym przez Zakład Usług Komunalnych** dostęp do sieci wodociągowej posiadało na koniec 2019 r. ok. 97 % mieszkańców (ogólna liczba mieszkańców ww. miejscowości – 4850, liczba mieszkańców podłączonych do wodociągu – 4704).

W skali Gminy, **61,08 %** liczby mieszkańców korzysta z wodociągów eksploatowanych przez ZUK. Długość czynnej sieci wodociągowej, będącej w zarządzie Zakładu Usług Komunalnych w 2019 r. wynosiła – 102,87 km (w 2018 r. 102,76 km).

Na dzień **31 grudnia 2019 r. było 1215 przyłączy wodociągowych** (1195 w 2018 r.).

Dostęp do sieci kanalizacyjnej

W gminie na terenie obsługiwanym przez Zakład Usług Komunalnych (tj.: Lubiszyn, Tarnów) dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada 82,44 % mieszkańców (ogólna liczba mieszkańców ww. miejscowości – 1088, liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji – 897).

W skali Gminy, **13,18 %** liczby mieszkańców korzystało w 2019 r. z kanalizacji sanitarnej, eksploatowanej przez ZUK.

Na dzień **31 grudnia 2019 r. było 250 przyłączy do sieci kanalizacyjnej** (244 w 2018).

Długość sieci kanalizacyjnej, będącej w zarządzie Zakładu Usług Komunalnych wynosiła tyle, co w 2018 r. - 52,69 km.

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA EKSPLOATOWANA PRZEZ PWiK

Oprócz zadań wykonywanych przez ZUK, część mieszkańców Gminy korzysta z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej eksploatowanej przez Przedsiębiorstwo Kanalizacji i Wodociągów w Gorzowie Wlkp. Sp. z o.o., ul. Kosynierów Gdyńskich 47 w Gorzowie Wlkp.

Tabela 26 Przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne na terenie Gminy Lubiszyn, zarządzane przez PWiK

Liczba osób korzystających z wody na dzień 31.12.2019 (ok. 37% mieszkańców Gminy)	Liczba przyłączy - Woda i Kanalizacja		Liczba przyłączy – łącznie	Ilość osób
	Kanalizacja	wodociągi		
Baczyzna	67	415	482	1503
Marwice	32	100	132	432

Lubno	120	125	245	631
Wysoka	43	136	179	537
Łącznie - PWiK	262	776	1038	2566

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PWiK.

Na przestrzeni lat 2014-2019 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej pozostał na obszarze Gminy Lubiszyn na zbliżonym poziomie. Zwiększyła się natomiast dostępność gospodarstw domowych do sieci kanalizacyjnej.

Nadal jednak podstawowe wskaźniki dostępności do omawianych mediów kształtują się poniżej średniej w województwie lubuskim, nie można również stwierdzić (poza dostępnością do sieci kanalizacji sanitarnej), aby dystans ten uległ zmniejszeniu.

Tabela 27 Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej

Gmina	2014	2019
Gmina Lubiszyn		
Wodociągi	82,5	84,9
kanalizacja	26,1	44,9
gaz	2,8	7,7
Powiat Gorzowski		
Wodociągi	91,6	93
kanalizacja	55,4	69,9
gaz	38,9	48,6
Lubuskie		
Wodociągi	94,3	94,7
kanalizacja	70,4	74,3
gaz	51,7	53,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Na obszarach Gminy Lubiszyn nieobjętych siecią kanalizacyjną ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych szamb, które bywają nieszczelne. Dodatkowym problemem jest wywóz ścieków na grunty własne lub odprowadzanie ich do rowów, cieków czy też bezpośrednio do ziemi. Praktyka powyższa prowadzi do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. W takiej sytuacji konieczne są działania zmierzające do uporządkowania systemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków.

Jednak nie zawsze budowa kanalizacji znajduje uzasadnienie ekonomiczne. W większości przypadków liczba RLM przypadająca na kilometr planowanej do budowy sieci byłaby zdecydowanie poniżej poziomu 120 (lub 90 w przypadku cennych przyrodniczo obszarów chronionych), który to poziom jest warunkiem obligatoryjnym, celem uznania celowości ekonomicznej budowy sieci kanalizacyjnej.

W miejscowościach o rozproszonej zabudowie (dotyczy to większości miejscowości Gminy Lubiszyn) porządkowanie gospodarki ściekowej powinno koncentrować się na wspieraniu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Takie działania podejmuje mieszkańcy Gminy. W kolejnych latach tego typu polityka powinna ograniczyć problem nieszczelnych szamb i przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego.

Gmina Lubiszyn charakteryzuje się bardzo niską na tle województwa lubuskiego (53,3%) dostępnością do sieci gazowej. Z gazociągu korzystają mieszkańcy miejscowości Baczyna. W gminie dostępność do niniejszej sieci kształtuje się jedynie na poziomie do 7,7%. Obecnie budowa infrastruktury gazowej z uwagi na rozproszenie zabudowy (duże odległości między miejscowościami) nie jest racjonalna. Inwestycją tą jak na razie nie są zainteresowani prywatni operatorzy.

7.2. Infrastruktura komunikacyjna

Główne ciągi komunikacyjne, to droga ekspresowa S3 biegnąca po granicy administracyjnej Gminy – kierunek Gorzów Wlkp. – Szczecin oraz droga wojewódzka nr 130 Gorzów Wlkp. – do DK 22 w kierunku na Dębno Lub. (na osi wschód – zachód). Ponadto istnieje sieć dróg o znaczeniu lokalnym. Linia kolejowa Gorzów Wlkp., - Myślibórz aktualnie nie jest eksploatowana – przewidziana do likwidacji (możliwość stworzenia na nasypie pokolejowym alternatywnej drogi rowerowej). Komunikacja publiczna (osobowa) oparta jest na bazie przewozów PPKS, mieszkańcy gminy mają możliwość dojazdu i powrotu (w ostatnich latach ograniczoną) do i z ośrodków: Gorzów Wlkp., Dębno Lub., Myślibórz. Miejscowości: Baczyna. Marwice, Wysoka i Lubno posiadają połączenie z Gorzowem Wlkp. środkami komunikacji podmiejskiej MZK Gorzów Wlkp.

Przez gminę Lubiszyn przebiega droga ekspresowa S3 (m. Baczyna, Jastrzębiec), łączna długość drogi – 14,111 km, jednakże na obszarze Gminy Lubiszyn nie ma bezpośredniego zjazdu z S3. Przez gminę Lubiszyn przebiega droga wojewódzka nr 130 (m. Baczyna, Wysoka, Tarnów, Łąkomini). Łączna długość drogi – 17,859 k, średnia szerokość jezdni – 6,0 m, droga bitumiczna.

Gmina Lubiszyn w celu tworzenia warunków bezpiecznego poruszania się pieszych i rowerzystów zwłaszcza na terenach zabudowanych gdzie przebiega droga wojewódzka nr 130 współpracuje i deklaruje gotowość dalszej współpracy z zarządcą tej drogi - w tym finansowego udziału w inwestycjach poprawiających bezpieczeństwo zarówno pieszych jak i zmotoryzowanych uczestników ruchu.

Przez gminę Lubiszyn przebiegają drogi powiatowe:

- a. nr 1420F (m. Wysoka, Ściechów, Staw)
- b. nr 1419F (m. Tarnów, Lubiszyn, Gajewo)
- c. nr 1410F (m. Marwice – Lubno -Witnica) – trasa dojazdu do S3 oraz drogi nr 22.
- d. nr 1394F (m. Baczyna, Marwice)
- e. łączna długość dróg – 87,30 km
- f. średnia szerokość jezdni – 5,0 m.
- g. średnia szerokość pasa drogowego – 8,0 m.

Drogi lokalne w Gminie Lubiszyn to blisko 100 kilometrów, częściowo wyremontowane. Drogi gminne stanowią bardzo istotną część układu komunikacyjnego Gminy Lubiszyn. Umożliwiają one bezpośredni dojazd do posesji mieszkalnych i innych nieruchomości w tym niezabudowanych.

7.3. Gospodarka odpadami

Na obszarze Gminy Lubiszyn podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę odpadami jest Związek Celowy Gmin MG 6, który realizuje powierzone mu przez gminy członkowskie zadania. Działania podejmowane przez związek obejmują miasto Gorzów Wlkp. oraz gminy wiejskie: Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Santok.

Zgodnie z uchwałą Zgromadzenia ZCG MG-6 obszar działania Związku został podzielony na trzy sektory gospodarki odpadami. Gmina Lubiszyn znajduje się w sektorze I, składającym się z gmin wiejskich.

Gmina Lubiszyn jak każdy członek Związku Celowego ustanowiła Regulamin, w którym system zbiórki odpadów komunalnych dla właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych obejmuje poza zmieszanyimi odpadami:

1. papier,
2. szkło, w tym szkło bezbarwne i szkło kolorowe,
3. tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe , metale,
4. odpady komunalneulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji , odpady zielone,
5. przeterminowane leki i chemikalia,
6. zużyte baterie i akumulatory,
7. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny ,
8. meble i inne odpady wielkogabarytowe ,
9. odpady budowlane i rozbiórkowe, I O) zużyte opony
- 10.pozostałe po wysortowaniu odpady komunalne.

Na obszarze Gminy Lubiszyn w 2019r. zebrano łącznie ok. 1 311,6 ton odpadów zmieszanych, przy czym warto zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat nastąpił drastyczny spadek ilości zbieranych odpadów.

Tabela 28 Ilość odpadów zmieszanych zbieranych w latach 2017-2019

Gmina	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [t]		
	2017	2018	2019
Gmina Lubiszyn	1875,32	1904,56	1910,87
Powiat Gorzowski	21311,4	21528,18	22159,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

8. Finanse gminy

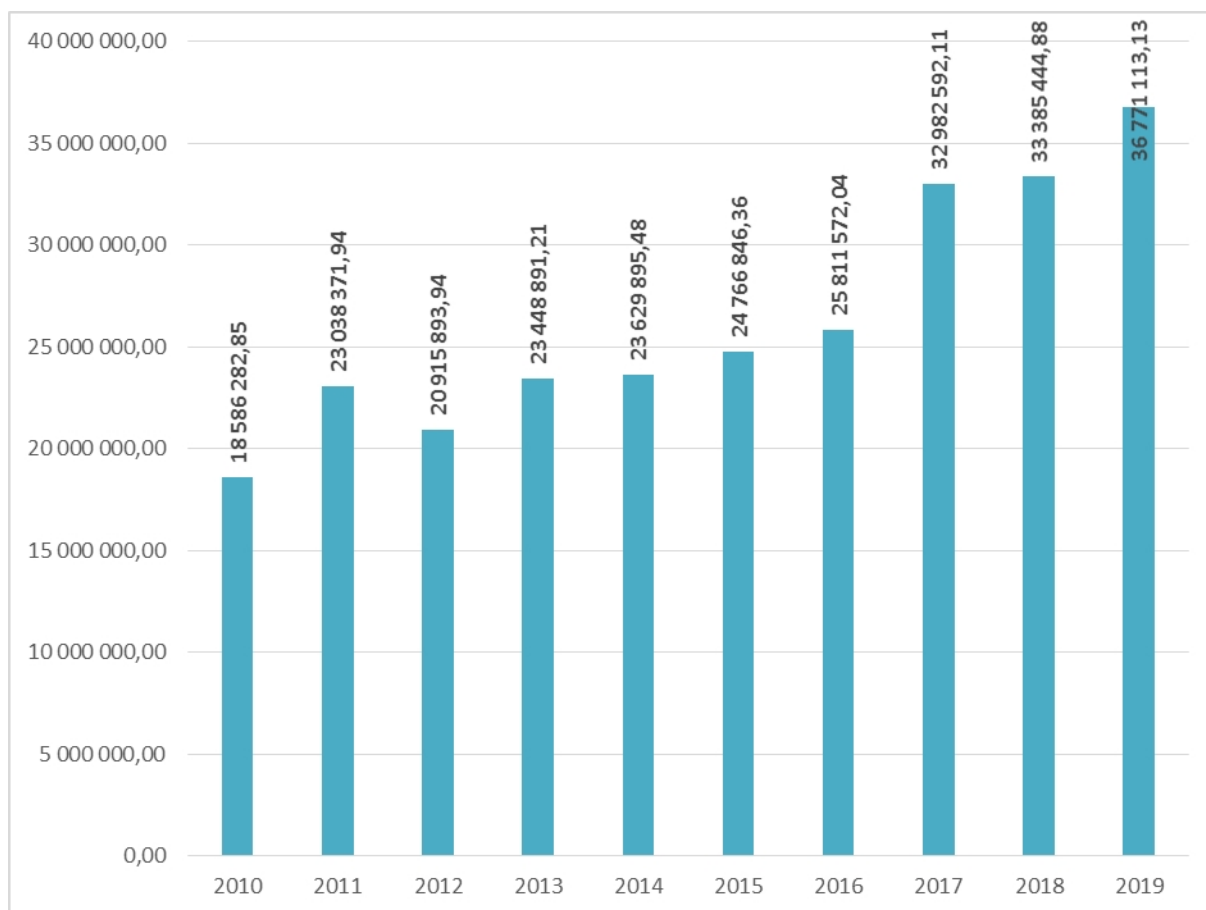
Z punktu widzenia możliwości realizacji celów każdej strategii znaczenie ma sytuacja finansowa podmiotów i głównych aktorów odpowiedzialnych za jej wdrażanie. Dlatego zasadna jest analiza finansów jednostki samorządu terytorialnego – Gminy Lubiszyn oraz zdiagnozowania najważniejszych tendencji

ekonomicznych.

8.1. Dochody jednostki

Dochody budżetu gminy obejmują dochody z różnych źródeł oddanych w całości do dyspozycji gminy na podstawie regulacji prawnych, wraz z subwencjami i dotacjami z budżetu państwa oraz środków na dofinansowanie zadań z Budżetu Unii Europejskiej. Dochody gminy Lubiszyn w badanym okresie wykazują tendencję wzrostową. W 2010 r. dochody Gminy Lubiszyn wyniosły 18,58 mln złotych, dziesięć lat później 36,77 mln złotych. Wynika to ze wzrostu dochodów z tytułu podatków od osób fizycznych, osób prawnych oraz opłat lokalnych, a także wzrostu subwencji z budżetu państwa. Podobną tendencję da się zauważyć także w przypadku pozostałych gmin na terenie Powiatu Gorzowskiego, choć ewidentnie występują różnice w zakresie dynamiki wzrostu dochodów. Szczególnie widoczny wzrost w dochodach można zauważyć w roku 2017. Wystąpił on po kilku latach (2013-2016), w których okresie dochody kształtowały się na względnie podobnym poziomie.

Wykres 8 Dochody ogółem Gminy Lubiszyn w latach 2010-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Poniżej przedstawiono strukturę dochodów Gminy Lubiszyn na przestrzeni ostatnich lat. Analiza tych danych wykazuje, że najważniejszym źródłem dochodów są przede wszystkim subwencje (w tym subwencja oświatowa), dotacje z Budżetu Państwa oraz dochody własne od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem.

Tabela 29 Struktura dochodów Gminy Lubiszyn

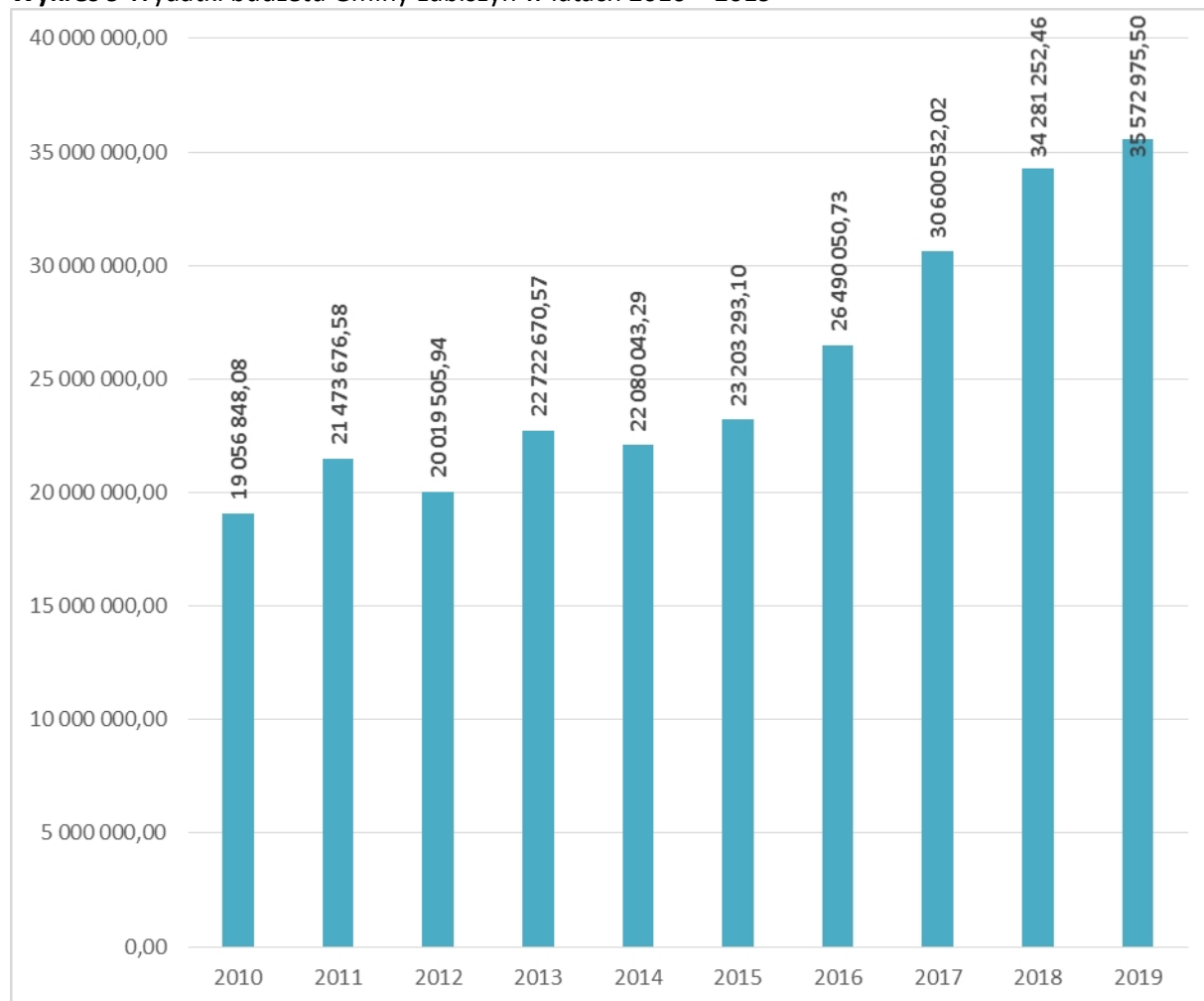
Dział	2017	2018	2019
ogółem	32 982 592,11	33 385 444,88	36 771 113,13
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	451 823,27	481 188,61	541 306,62
Dział 600 - Transport i łączność	900 352,00	272 546,77	889 038,00
Dział 630 - Turystyka	0,00	0,00	217 436,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	177 801,32	112 062,13	159 154,83
Dział 710 - Działalność usługowa	40 371,50	53 305,25	101 110,47
Dział 750 - Administracja publiczna	125 227,65	500 125,96	685 552,70
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 383,00	77 515,59	68 421,04
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	80 000,00	35 367,75	0,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających	13 655 948,61	12 232 504,88	13 784 671,66

osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem			
Dział 758 - Różne rozliczenia	7 817 105,46	9 845 421,66	8 596 917,05
Dział 801 - Oświata i wychowanie	796 724,46	842 737,35	1 025 375,26
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 081 403,80	942 416,88	1 117 813,89
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	58 549,70	55 128,90	54 166,90
Dział 855 - Rodzina	7 724 608,19	7 570 513,33	9 082 942,33
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	29 638,88	314 620,79	44 946,89
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	20 455,90	36 848,93	92 348,40
Dział 926 - Kultura fizyczna	21 198,37	13 140,10	309 911,09
dotacje celowe z budżetu państwa	10 372 103,35	9 517 812,95	11 093 318,31
część oświatowa subwencji ogólnej	6 183 246,00	6 267 154,00	6 719 253,00
część wyrównawcza subwencji ogólnej	1 359 976,00	2 107 408,00	1 526 707,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

8.2. Wydatki jednostki

Wydatki z budżety Gminy Lubiszyn utrzymywały się na bardzo podobnym poziomie w latach 2010-2015 r. Wtedy to wartość wydatków ogółem wyniosła 23,20 mln zł. Od tego momentu widoczna jest tendencja wzrostowa. W latach 2016-2019 wydatki wzrosłem o ok. 10 mln zł. Wykres znajdujący się poniżej przedstawia szczegółowe zestawienie wydatków budżetu Gminy Lubiszyn w latach 2010 – 2019.

Wykres 9 Wydatki budżetu Gminy Lubiszyn w latach 2010 – 2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Struktura wydatków Gminy Lubiszyn pokazuje, że duża ich część to tzw. sztywne wydatki związane przede wszystkim z funkcjonowaniem oświaty i pomocy społecznej. Obszary te stanowią znaczącą część kosztów funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 30 Struktura wydatków budżetu Gminy Lubiszyn

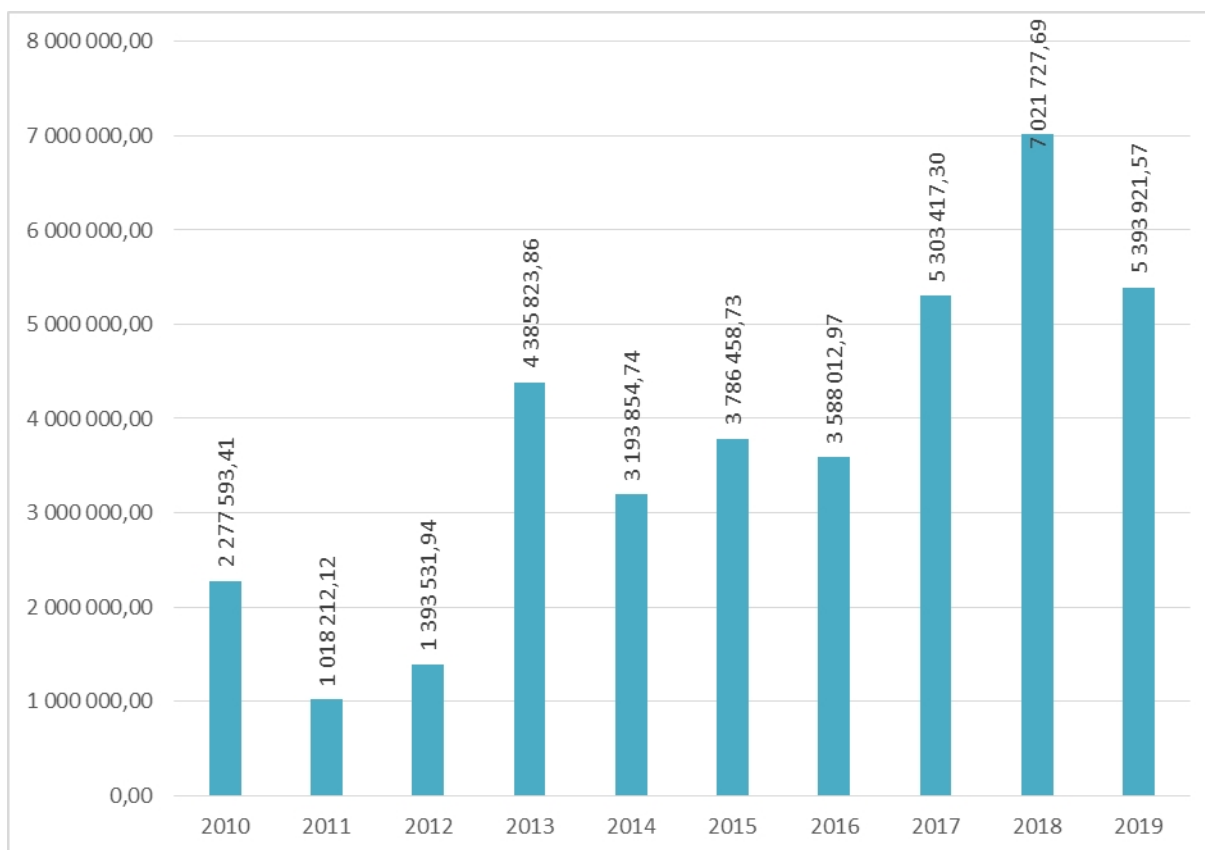
Dział	2017	2018	2019
ogółem	30 600 532,02	34 281 252,46	35 572 975,50
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	586 309,64	1 686 951,27	722 673,60
Dział 600 - Transport i łączność	2 835 675,65	2 259 827,28	3 788 864,59
Dział 630 - Turystyka	42 021,90	676 287,91	18 123,92
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	176 546,16	151 063,47	266 210,77
Dział 710 - Działalność usługowa	126 461,03	124 467,84	147 546,58
Dział 750 - Administracja publiczna	3 212 934,03	3 971 981,15	3 313 923,99
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 383,00	77 515,59	68 421,04
Dział 752 - Obrona narodowa	0,00	0,00	0,00

Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 086 440,27	597 185,76	280 789,95
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,00	0,00	0,00
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	67 155,11	94 004,64	103 796,76
Dział 758 - Różne rozliczenia	11 038,53	311 295,05	61 698,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	9 577 759,29	10 726 594,72	11 665 770,46
Dział 851 - Ochrona zdrowia	128 178,66	155 220,40	172 216,87
Dział 852 - Pomoc społeczna	2 351 491,57	2 286 925,06	2 990 420,11
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	0,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	261 346,42	281 656,53	320 092,66
Dział 855 - Rodzina	7 827 470,32	7 668 949,51	9 212 088,33
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 271 698,01	2 021 689,55	1 041 515,52
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	678 809,15	705 113,28	747 679,02
Dział 926 - Kultura fizyczna i sport	-	-	-
Dział 926 - Kultura fizyczna	357 813,28	484 523,45	651 143,33

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Rozwój gminy oparty jest o rozbudowę infrastruktury publicznej. Dlatego istotne znaczenie ma zdolność jednostki do finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych. Największe wydatki majątkowe gmina poniosła w 2018 r. – 7,02 mln złotych.

Wykres 10 Wydatki majątkowe Gminy Lubiszyn

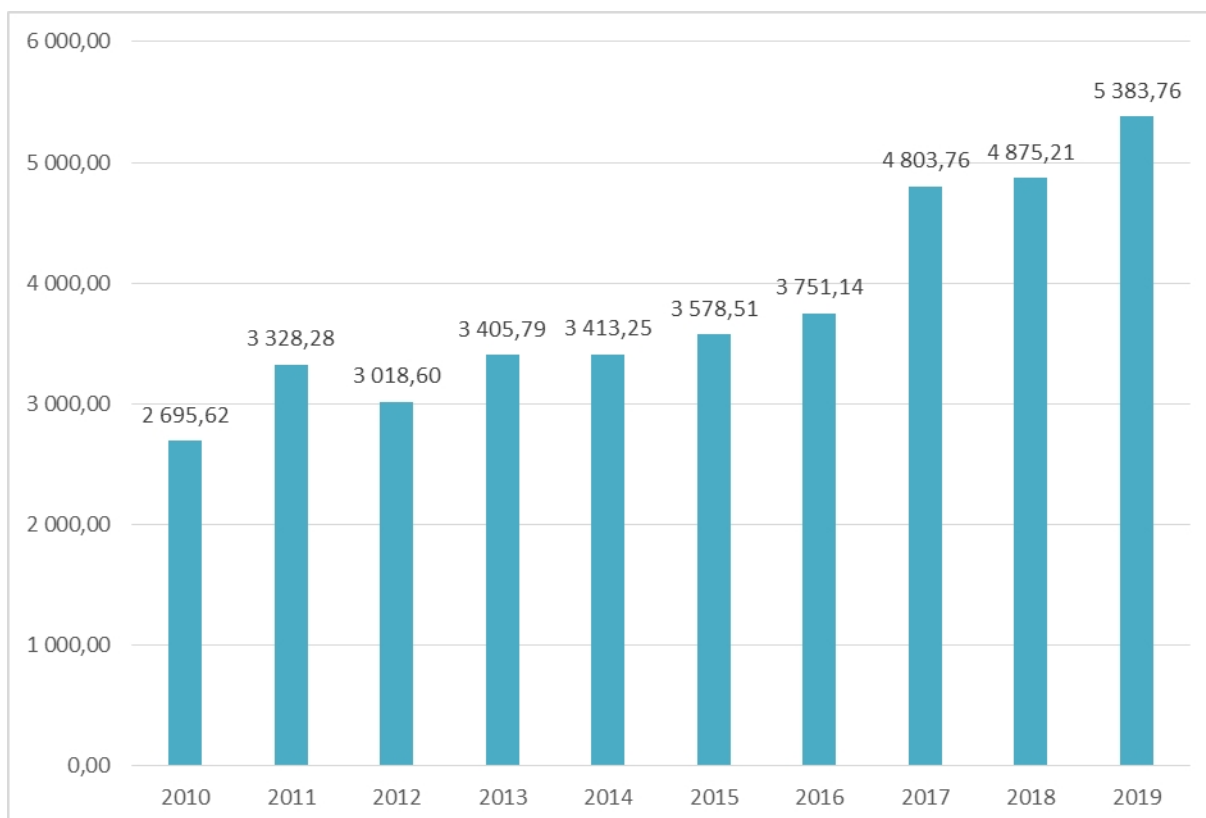
Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

8.3. Dochody i wydatki budżetu na mieszkańca

Analizując finanse Gminy Lubiszyn należy również zwrócić uwagę na dochody danej jednostki terytorialnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Od 2010 r. dochody te stale rosną. W 2010 r. było to 2.695,62 złotych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 r. dochody Gminy Lubiszyn w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 5 383,76 złotych. Niniejsza analiza również wykazuje utrzymywanie się tego wskaźnika na podobnym poziomie w okresie 2013-2016, co zapewne wynikało z ogólnego spowolnienia rozwoju gospodarczego kraju.

Wykres 11 Dochody Gminy Lubiszyn w przeliczeniu na mieszkańca

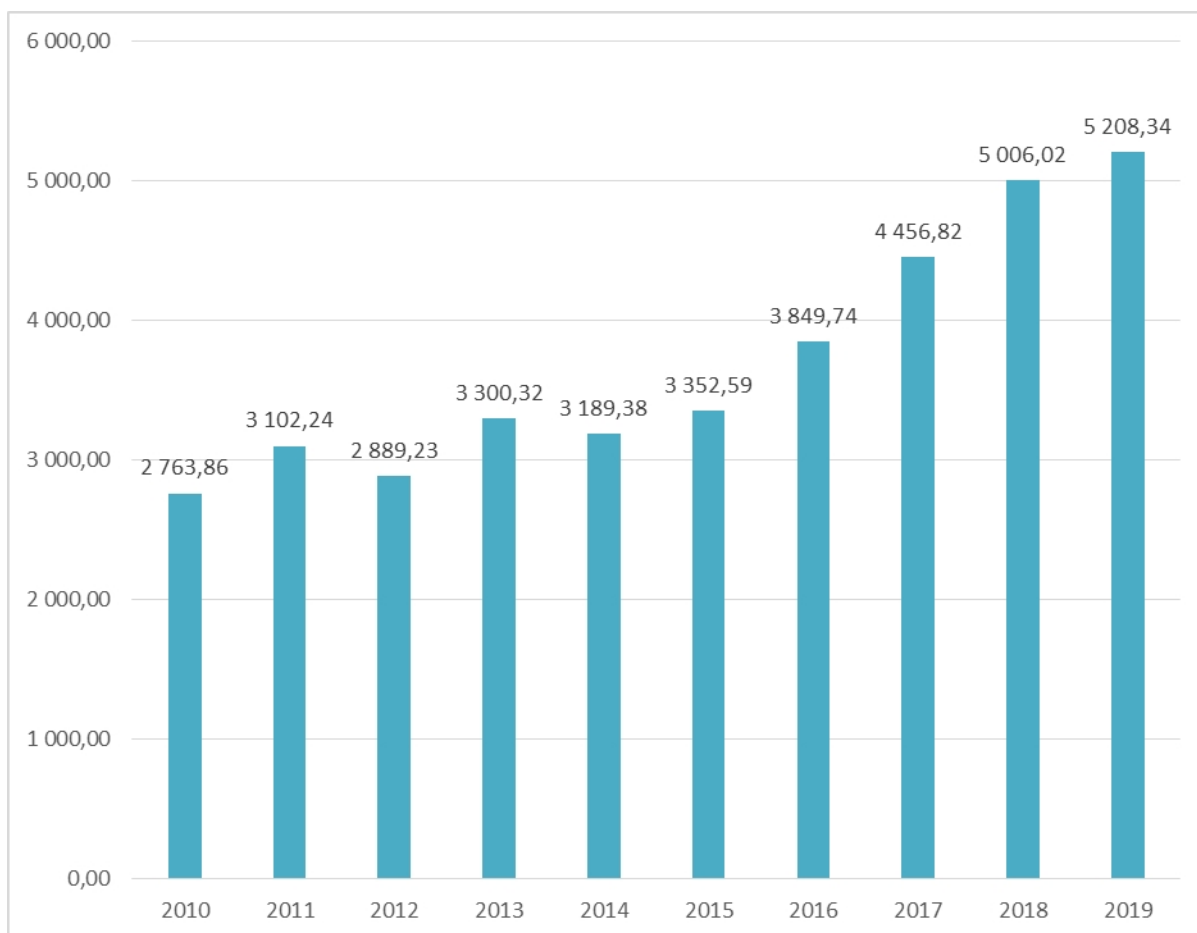

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Wydatki budżetu Gminy Lubiszyn na jednego mieszkańca utrzymywały się na podobnym poziomie do 2015 r. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze w okresie tym oscylowały około 3 tys. zł. Od tego momentu następuje tendencja wzrostowa. W każdym kolejnym roku wydatki zwiększały się o około 500 zł. Szczegółowe zestawienie zawiera wykres znajdujący się poniżej.

Wykres 12 Wydatki budżetu Gminy Lubiszyn w przeliczeniu na jednego mieszkańca

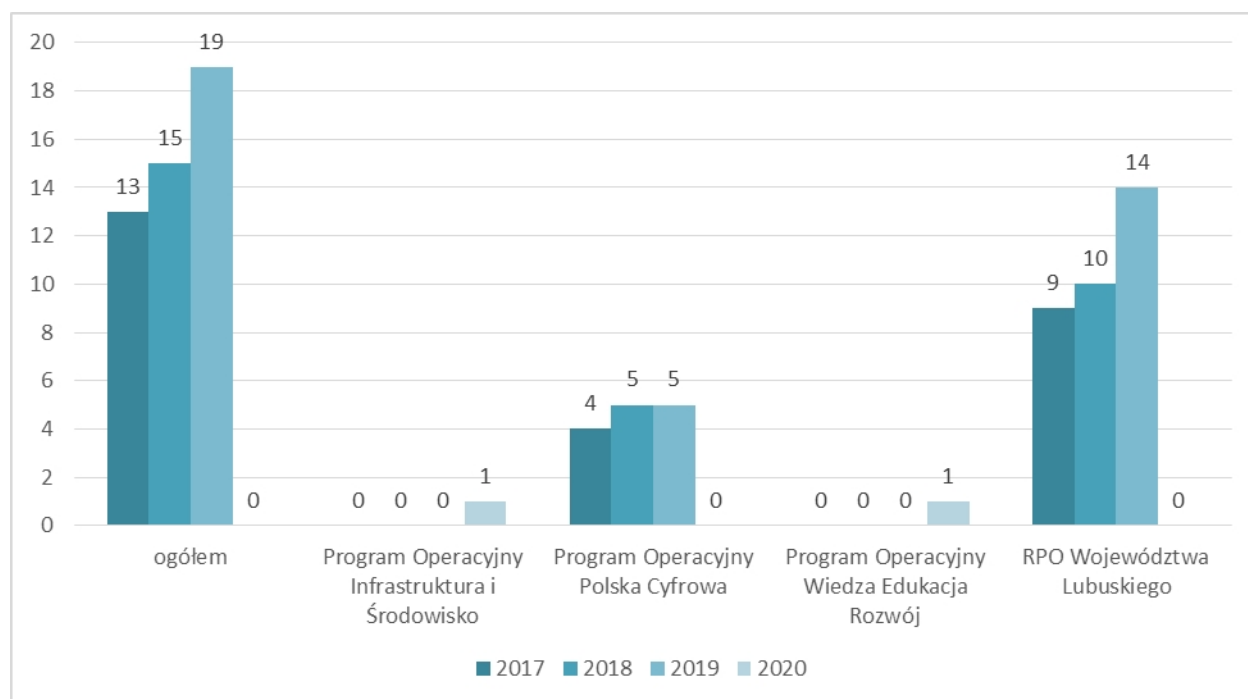

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

8.4. Fundusze Unijne

Na terenie gminy uprawnione podmioty korzystają z dofinansowania zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych ze środków unijnych. Największą liczbę umów o dofinansowanie na terenie gminy podpisano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020. Beneficjenci sięgali jednak także po dofinansowanie z programów krajowych. Szczegółowa liczba podpisanych ostatnio umów prezentuje poniższy wykres.

Wykres 13 Liczba podpisanych umów ze środków europejskich.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

9. Zgodność realizacji celów strategii z innymi dokumentami

W przypadku sporządzania Strategii Rozwoju Gminy konieczne jest odwoływanie się do innych dokumentów planistycznych, również tych znajdujących się na wyższych szczeblach. Strategia Rozwoju powinien zapewniać spójność i komplementarność zadań i priorytetów z tymi, które zostały zawarte w dokumentach opracowywanych na różnych poziomach.

Strategia Rozwoju Gminy uwzględnia cele strategii rozwoju województwa, krajowej strategii rozwoju regionalnego, a także odpowiednich strategii ponadregionalnych oraz jest spójna z planem zagospodarowania przestrzennego województwa, powiatu i gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 został dokładnie sprawdzony pod względem zgodności z następującymi dokumentami:

I. Szczebel Unii Europejskiej:

1. Komunikat Komisji „EUROPA 2020” Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu; Bruksela, 3 marca 2010r.
2. Strategia Unii Europejskiej na rzecz Zrównoważonego Rozwoju wraz z Komunikatem KE „Zrównoważony Rozwój Miast w Unii Europejskiej: Ramy Działania”.
3. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego z 15 października 1985r.
4. Europejski Kodeks Dobrej Administracji z 06 września 2001r.
5. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 14 stycznia 2003r. w sprawie roli władz lokalnych w procesie

budowania Europy.

6. Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.
7. Strategia Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020.
8. Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

II. Szczebel narodowy:

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” (KSRR 2030)
2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie- dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 13 Lipca 2012- Monitor Polski nr 36, poz. 423.
3. Strategia Sprawne Państwo 2020.
4. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.
5. Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020.
6. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.
7. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.
8. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój.
9. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015.
10. Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025.
11. Strategia Rozwoju Ochrony Zdrowia w Polsce na lata 2007 – 2013.
12. Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013.
13. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020.
14. Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013.
15. Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015.
16. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego.
17. Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej.
18. Program Lepsze regulacje 2015.
19. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej.
20. Strategia Rozwoju Transportu (SRT) do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).
21. Krajowy plan gospodarki odpadami.
22. Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów.
23. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020.
24. Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.
25. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku.
26. Program Rozwoju Przedsiębiorstw.
27. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarczej.
28. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
29. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030.
30. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020.
31. Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020,
32. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

III. Szczebel regionalny:

1. Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020,
2. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020,
3. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020,
4. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (projekt),
5. Lubuska Regionalna Strategia Innowacji,
6. Program Rozwoju Innowacji,
7. Strategia Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego,
8. Plan Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego,
9. Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego,
10. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020,
11. Lubuska Strategia Zatrudnienia na lata 2011 – 2020,
12. Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2014 – 2020,
13. Strategia Rozwoju Kultury Województwa Lubuskiego,
14. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na sieci komunikacyjnej w wojewódzkich przewozach pasażerskich,
15. Plan inwestycji priorytetowych planowanych do realizacji na drogach wojewódzkich w ramach perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020,
16. Lista zadań rezerwowych do Planu inwestycji priorytetowych planowanych do realizacji na drogach wojewódzkich w ramach perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020,
17. Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Lubuskiego,
18. Wojewódzki Program Pomocy Społecznej,
19. Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej,
20. Lubuski Plan Działań Na Rzecz Zatrudnienia,
21. Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do 2020,
22. Program opieki nad zabytkami województwa lubuskiego na lata 2013 – 2016,
23. Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019,
24. Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012 – 2017 z perspektywą do 2020,
25. Program ochrony powietrza dla strefy lubuskie.

IV. Szczebel lokalny:

1. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lubiszyn,
2. Program Rewitalizacji Gminy Lubiszyn na lata 2018-2023,
3. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Lubiszyn,
4. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubiszyn,
5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Gorzowskiego,
6. Program Ochrony Środowiska,
7. Program Postępowania Ostrożnościowego Powiatu Gorzowskiego,
8. Program Zapobiegania Przemocności oraz Porządku Publicznego i Bezpieczeństwa Obywateli,

9. Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego,
10. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej,
11. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
12. Program Działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
13. Program Współpracy Powiatu Gorzowskiego z Organizacjami Pozarządowymi.

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030

CZĘŚĆ 2

Priorytety i planowanie

Zleceniodawca:

Gmina Lubiszyn
ul. Plac Jedności Robotniczej 1
66-433 Lubiszyn
<http://www.lubiszyn.pl/>

Wykonawca:

Biurowisko Ekspertyz i Rozwoju Gospodarczego Sp. z o. o.
ul. Kokosowa 15/2
Zielona Góra
KRS 0000458673
NIP 9731014292
REGON 081128576

Spis treści

Wprowadzenie	6
1. Podstawy prawne	6
2. Metodologia	6
3. Synteza diagnozy	7
3.1 Położenie gminy	7
3.2 Potencjał demograficzny	7
3.3 Rynek pracy i sytuacja ekonomiczna ludności	8
3.4 Edukacja	8
3.5 Aktywność społeczna	8
3.6 Zdrowie	9
3.7 Pomoc społeczna	9
3.8 Kultura	10
3.9 Przedsiębiorczość	10
3.10 Turystyka	11
3.11. Rolnictwo i leśnictwo	11
3.12. Sfera środowiska	11
3.13. Infrastruktura komunalna	11
3.14. Infrastruktura komunikacyjna	12
3.15 Gospodarka odpadami	12
3.16. Finanse gminy	12
4. Analiza SWOT	13
5. Wizja i misja i cel nadrzędny	18
5.1. Wizja Gminy Lubiszyn	18
5.2. Misja rozwoju Gminy Lubiszyn	19
5.3. Cel nadrzędny	19
6. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030	19
6.1. Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja	21
6.1.1. Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Lubiszyn	21
6.1.2. Cel operacyjny I.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Lubiszyn	23
6.2. Obszar nr 2. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy	25
6.2.1. Cel operacyjny II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne	25

6.2.2. Cel operacyjny II.2 Wielofunkcyjny rozwój wsi	26
6.2.3. Cel operacyjny II.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju gminy	28
6.3. Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców	29
6.3.1. Cel operacyjny III.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej	30
6.3.2. Cel operacyjny III.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy	31
6.3.3. Cel operacyjny III.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym	33
6.3.4. Cel operacyjny III.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców	34
6.4. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego	37
6.4.1. Cel operacyjny IV.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Lubiszyn	37
6.4.2. Cel operacyjny IV.2 Rozwój turystyki	39
6.4.3. Cel operacyjny IV.3 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej	40
6.4.4. Cel operacyjny IV.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację	42
7. Wieloletni Plan Inwestycyjny	42
8. System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn	43
7.1. Analiza wskaźnikowa	44
7.2. Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn	44
7.3. Schemat i harmonogram realizacji procesu monitoringu	44
7.4. Zasady aktualizacji	45
Załącznik nr 1	47
Załącznik nr 2	48
 Spis tabel	
Tabela 1 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Jakość życia”	14
Tabela 2 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Potencjał gospodarczy	14
Tabela 3 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Kapitał ludzki	15
Tabela 4 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Komunikacja, położenie	15
Tabela 5 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Atrakcyjność przyrodnicza i potencjał turystyczny”	16
Tabela 6 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Zarządzanie rozwojem”	16
Tabela 7 Analiza SWOT – szanse i zagrożenia	17

Tabela 8 Kierunki interwencji. Cel operacyjny I.1	22
Tabela 9 Wskaźniki do monitorowania	23
Tabela 10 Kluczowe działania. Cel operacyjny I.2	24
Tabela 11 Wskaźniki do monitorowania	24
Tabela 12 Kierunki interwencji. Cel operacyjny II.1	25
Tabela 13 Wskaźniki do monitorowania	26
Tabela 14 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2	27
Tabela 15 Wskaźniki do monitorowania	27
Tabela 16 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2	28
Tabela 17 Wskaźniki do monitorowania	29
Tabela 18 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.1	30
Tabela 19 Wskaźniki do monitorowania	31
Tabela 20 Kluczowe działania. Cel operacyjny III.1	32
Tabela 21 Wskaźniki do monitorowania	33
Tabela 22 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.3	34
Tabela 23 Wskaźniki do monitorowania	34
Tabela 24 Kluczowe działania. Cel operacyjny III.4	35
Tabela 25 Wskaźniki do monitorowania	37
Tabela 26 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.1	38
Tabela 27 Wskaźniki do monitorowania	38
Tabela 28 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.2	39
Tabela 29 Wskaźniki do monitorowania	40
Tabela 30 Kluczowe działania. Cel operacyjny IV.3	41
Tabela 31 Wskaźniki do monitorowania	41
Tabela 32 Kluczowe działania. Cel operacyjny IV.4	42
Tabela 33 Wskaźniki do monitorowania	42
Tabela 34 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2030	43

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu gminy, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, w kompetencjach realizowanych przez władze gminy. Dokument ten uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej.

W systemie zarządzania polityką rozwoju, Strategia Rozwoju Gminy pełni kluczową rolę, jako generalny plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią budować własne plany strategiczne. Dzięki temu dokument ten jest również narzędziem kierowania i intensyfikowania współpracy z partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi.

Realizacja przyjętych kierunków działań Gminy Lubiszyn nierzadko będzie się wiązać z podejmowaniem współpracy pomiędzy samorządami wszystkich szczebli, partnerami społecznymi i prywatnymi. Stąd też Strategia Rozwoju nie obejmuje wyłącznie zadań będących w kompetencjach samorządu gminnego, ale wskazuje na rozwiązania niezbędne dla stałego i efektywnego rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Przedmiotowy dokument zawiera syntetyczny opis wyników diagnozy wielosektorowej, analizę SWOT, wizję, misję, cel nadrzędny, a także cele operacyjne wraz z wykazem kluczowych działań. Częścią więczącą opracowanie jest natomiast opis sposobu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

1. Podstawy prawne

Podstawą prawną uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 1990 nr 16 poz. 95, z 2013 r. poz. 594,1318, z 2014 r. poz. 379, 1072, z 2015 r. 1045). Artykuł 18 tejże ustawy mówi, że do wyłącznej właściwości Rady Gminy należy m.in. uchwalanie programów gospodarczych i przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

2. Metodologia

Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 była złożonym procesem, w ramach którego należy wymienić następujące etapy: Etap I – Przygotowanie do wdrożenia (decyzja o przygotowaniu dokumentu), Etap II – Przygotowanie diagnozy (analiza wielosektorowa i analiza SWOT), Etap III – Hierarchizacja celów (sformułowanie wizji, misji, celu nadrzędnego, celów operacyjnych i kluczowych działań), Etap IV – Implementacja (określenie zasad monitorowania i ewaluacji).

3. Synteza diagnozy

3.1 Położenie gminy

- Gmina Lubiszyn (gmina wiejska) położona jest w północnej części województwa lubuskiego, w kierunku północno – zachodnim od miasta Gorzowa Wlkp. Cecha ta ma swoje zalety, ale także mankamenty, do których możemy zaliczyć podjęcie decyzji o wyłączeniu gminy Lubiszyn z MOF Gorzów w ostatniej perspektywie finansowej Unii Europejskiej, a w związku z tym brakiem możliwości korzystania ze środków dedykowanych do obszaru aglomeracji MOF Gorzów Wlkp.
- Na rozwój gminy w istotny sposób wpływa bliskie sąsiedztwo aglomeracji gorzowskiej, ponieważ stanowi ona jeden z prężnie rozwijających się ośrodków przemysłowych i administracyjnych w województwie lubuskim. Możemy mówić w tym przypadku o zjawisku dyfuzji rozwoju z obszaru miejskiego na obszar wiejski.
- Spora część mieszkańców Gminy Lubiszyn znajduje zatrudnienie w firmach i instytucjach zlokalizowanych w aglomeracji gorzowskiej. Natomiast mieszkańcy miasta wskutek wyczerpywania się atrakcyjnie położonych nieruchomości wyprowadza się na teren wsi zlokalizowanych na terenie wiejskiej gminy Lubiszyn. Warto dodać, że do gminy sprowadzają się w dużej części lepiej sytuowane ekonomicznie osoby, których budżet domowy wystarcza na pokrycie kosztów inwestycji polegającej na budowie domu jednorodzinnego. Przekłada się to także bezpośrednio na dochody budżetu, bo część podatku PIT trafia w formie subwencji do gminy.

3.2 Potencjał demograficzny

- W analizowanym okresie 2014 - 2020 obserwuje się stały spadek liczby mieszkańców Gminy Lubiszyn. W 2014 r. w Gminie Lubiszyn zamieszkiwało 6 923 osób (w tym 3 420 kobiety i 3 503 mężczyzn). Na koniec 2019 r. według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ta wynosiła 6 830 osób (w tym 3 358 kobiet i 3 472 mężczyzn). Interesującym zjawiskiem jest to, że w każdym z przedstawionych okresów liczba kobiet na terenie gminy Lubiszyn była mniejsza od liczby mężczyzn, co różni się od ogólnokrajowych tendencji – w większości gmin tego typu liczba kobiet jest większa (krótsza średnia wieku mężczyzn).
- Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego saldo migracji jest dodatnie. Wskaźnik ten jest charakterystyczny dla gmin o statusie wiejskim położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miast i obszarów zurbanizowanych, w tym przypadku aglomeracji gorzowskiej. Wpływ na ten proces mają następujące czynniki:
  - Atrakcyjne tereny pod zabudowę mieszkaniową;
  - Bliskość miasta Gorzów Wielkopolski;
  - Nieskażone środowisko naturalne;
  - Moda na budownictwo jednorodzinne;
  - Dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (droga krajowa S 3).
- Negatywne tendencje związane z przyrostem naturalnym widoczne w większości gmin są także udziałem Gminy Lubiszyn – w ostatnich latach odnotowano ujemny przyrost naturalny. W latach

2014-2019 wskaźnik ten systematycznie spadał od 2015 roku osiągając wartość ujemną.

3.3 Rynek pracy i sytuacja ekonomiczna ludności

- Wskaźnik bezrobocia, mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w Gminie Lubiszyn nieznacznie niższy niż w województwie lubuskim i w 2019 r. wyniósł 2,8% (w regionie 3,0%). W stosunku do 2009 r. sytuacja na analizowanym obszarze uległa poprawie, wówczas wskaźnik bezrobocia wynosił 7,1% i także był niższy od regionalnego (9,2%). Również we wszystkich gminach Powiatu Gorzowskiego wskaźnik bezrobocia w latach 2009-2019 zmniejszył się.
- Jak wynika z danych PUP w Gorzowie Wlkp. w 2019 r. w Gminie Lubiszyn bez pracy pozostawało 123 osoby. Wśród osób bezrobotnych dominowały kobiety. Z punktu widzenia poziomu życia na analizowanym obszarze ważne jest, że wśród osób bezrobotnych w grudniu 2019 r. aż 87% miało prawo do zasiłku.

3.4 Edukacja

- Na obszarze Gminy Lubiszyn zaobserwować można ogólną tendencję spadkową liczby uczniów. W latach 2009-2019 liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych co prawda zwiększyła się z 436 do 576, jednak biorąc pod uwagę likwidację gimnazjów należy uznać, że ogólna liczba uczniów uległa zmniejszeniu z 670 w 2009 roku (szkoła podstawowa i gimnazjum) do 576 w 2019 roku. W analogicznym okresie zjawisko powyższe (w podobnej skali) wystąpiło również w województwie lubuskim i powiecie gorzowskim.
- We wrześniu 2020 r. w Gminie Lubiszyn funkcjonowało 1 przedszkole oraz 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego wynosiła 233.

3.5 Aktywność społeczna

- Miarą aktywności społecznej mieszkańców jest frekwencja wyborcza. Porównanie informacji dotyczących frekwencji wyborczej wskazuje na Gminę Lubiszyn, jako gminę charakteryzującą się niższym niż w Polsce poziomem uczestnictwa w wyborach ogólnokrajowych. Zdecydowanie większy jest udział mieszkańców Gminy w wyborach lokalnych. Zwiększona partycypacja obywateli gminy w procedurze wyboru do samorządu pokazuje, że mieszkańcy bardziej interesują się sprawami lokalnymi, niż sprawami krajowymi, na który mają mniejszy wpływ. W Gminie Lubiszyn jednak widać w ostatnich latach ogólnopolski trend wzrostu zainteresowania partycypacją w wyborach i zwiększonej frekwencji. Średnia frekwencja w latach 2014-2020 wyniosła w Gminie Lubiszyn 38,28%.
- Najprężniej działające organizacje na obszarze Gminy Lubiszyn to m.in. gminne kluby sportowe: „Unia Lubiszyn -Tarnów”, „Błękitni” Lubno, „Fenix” Ściechów, Ludowy Klub Sportowy „Wicher” Staw, Klub Piłkarski „Kania Cup”, KS „Wysoka”, Stowarzyszenia seniorów: Klub seniora „Pogodna

Jesień” w Lubnie, „Aktywny Senior” w Wysokiej, „Relax” w Lubiszynie. Stowarzyszenie wspierające osoby niepełnosprawne „Szansa” w Baczynie, Koła Gospodyń Wiejskich w Stawie oraz Baczynie. Zdecydowana większość organizacji to podmioty stosunkowo młode, powstałe na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. W zdecydowanej większości stowarzyszenia i fundacje nie dysponują tzw. kapitałem żelaznym organizacji. Przychody organizacji są niższe niż 50 000 złotych.

- Ogromnym atutem gminy jest funkcjonowanie aktywnych klubów seniora, co w gminach tego typu o podobnej liczbie mieszkańców jest wciąż rzadkością. Oprócz stowarzyszeń seniorskich wymienionych powyżej w gminie funkcjonują dwa kluby seniora w ramach struktury Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej: Klub Seniora Senior Plus Lubiszyn oraz Klub Seniora Senior Plus „Carpe Diem” Baczyna.

3.6 Zdrowie

- Z dostępnych informacji wynika, że w gminie w latach 2014-2019 zwiększyła się liczba zakładów opieki zdrowotnej z 5 do 6.
- W 2019 roku udzielono 17 451 porad w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.
- Dostęp mieszkańców wielu miejscowości do usług medycznych jest utrudniony z uwagi na bariery komunikacyjne.
- Duża część mieszkańców Gminy korzysta z usług medycznych oferowanych przez placówki zlokalizowane w aglomeracji gorzowskiej.

3.7 Pomoc społeczna

- Ze świadczeń opieki społecznej korzysta średnio co dziesiąty mieszkaniec Gminy Lubiszyn.
- Wartość transferów socjalnych z Budżetu Gminy Lubiszyn wyniosła w 2019 roku 755 639,46 zł.
- W ostatnich latach wyraźnie widać tendencję spadkową w wysokości przyznawanych świadczeń co może świadczyć o poprawie sytuacji ekonomicznej mieszkańców oraz o skutecznych działaniach gminy podjętych na rzecz mieszkańców społecznie wykluczonych.

3.8 Kultura

- Na obszarze Gminy Lubiszyn nie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury wpisany do rejestru instytucji kultury.
- Funkcję kulturotwórczą w Gminie Lubiszyn pełni biblioteka wraz z filiami. W 2019 r. w Gminie Lubiszyn funkcjonowały łącznie 4 oddziały biblioteki (w tym filie), które dysponują księgozbiorem w ilości 36 261 woluminów.
- Zauważalny jest trend spadku czytelnictwa, co wpisuje się w wyniki notowane na poziomie Województwa Lubuskiego i kraju.

3.9 Przedsiębiorczość

- W 2019 roku w Gminie Lubiszyn zarejestrowanych było 601 podmiotów gospodarczych. Liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie choć systematycznie wzrasta. W okresie pięciu lat zanotowano przyrost liczby przedsiębiorstw ogółem o 16,25%, wyższy od danych dotyczących województwa lubuskiego i kraju. Widać wyraźną dominację sektora prywatnego.
- Na terenie Gminy Lubiszyn funkcjonują mikro i małe przedsiębiorstwa, nie ma natomiast przedsiębiorstw średnich i dużych. Jak wynika z danych GUS, w Gminie Lubiszyn w 2019 r. nie działało ani jedno przedsiębiorstwo zatrudniające od 50 do 249 pracowników (średnie), ani od 249 pracowników wzwyż (przedsiębiorstwo duże).
- Struktura podmiotów według sekcji pokazuje wysoki udział podmiotów z branż: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20,68%), budownictwo (17,97%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (9,66%), pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (9,66%), przetwórstwo przemysłowe (9,49%), transport i gospodarka magazynowa (9,15%). Dowodzi to, że gmina wciąż zachowuje swój wiejski charakter, pomimo wzrostu przetwórstwa przemysłowego i zmian w kierunku przedsiębiorczości charakterystycznej dla obszarów miejskich.

3.10 Turystyka

- Strefę turystyczno-wypoczynkową w Gminie Lubiszyn określają przede wszystkim dwa kluczowe aspekty: Bogactwo przyrody, w tym bogate w runo leśne i atrakcyjne przyrodnicze obszary leśne, wraz z jeziorem Marwicko oraz bezpośrednie sąsiedztwo Gorzowa Wlkp.
- W 2019 r. na obszarze Gminy Lubiszyn funkcjonowały 2 obiekty noclegowe, dysponujące w sumie 84 miejscami. Podstawowe wskaźniki zatem związane z obsługą turystyki kształtują się na analizowanym obszarze znacznie poniżej średniej dla województwa lubuskiego. Pokazuje to ogromny potencjał rozwojowy w tym obszarze. Gmina bowiem jest atrakcyjna pod względem kulturowym i przyrodniczym.

3.11. Rolnictwo i leśnictwo

- W ostatnich czasach systematycznie zmniejsza się ekonomiczne znaczenie rolnictwa i leśnictwa w rozwoju Gminy Lubiszyn.
- Z danych GUS wynika, że powierzchnia użytków rolnych wyniosła 7 813,96 hektarów. Jednocześnie na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego stwierdzić można, że w 2010 r. na obszarze Gminy Lubiszyn dominowały gospodarstwa małe (średnia wielkość gospodarstwa 10,69 ha). Mała powierzchnia gospodarstw przekłada się na ich pozycję ekonomiczną. W gospodarstwach tych rzadko podejmowana jest pozarolnicza aktywność gospodarcza. Jest to zjawisko niepokojące, zwłaszcza uwzględniając naturalną predyspozycję tego obszaru do rozwoju turystyki i rekreacji (agroturystyki, ekoturystyki).

3.12. Sfera środowiska

- Na obszarze gminy Lubiszyn znajduje się rezerwat przyrody Bagno Chłopiny. Jest to rezerwat ściśły torfowiskowy, którego powierzchnia równa jest 26,34 ha.
- Na obszarze gminy znajduje się również obszar chronionego krajobrazu Wysoczyzna gorzowska. Obejmuje ona pięć gmin: Bogdaniec, Dębno, Lubiszyn, Myślibórz i Witnica.
- Na obszarze Gminy Lubiszyn znajdują się Obszary Natura 2000: Torfowisko Chłopiny, PLH080004; Ostoja Witnicko-Debnianska, PLB320015; Jezioro Kozie, PLH320010.

3.13. Infrastruktura komunalna

- Obecnie w imieniu Gminy Lubiszyn zadania z zakresu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej wykonuje:
  - Zakład Usług Komunalnych z siedzibą w Lubiszynie (miejscowości: Brzeźno, Buszów, Chłopiny, Dzikowo, Gajewo, Jastrzębiec, Kozin, Lubiszyn, Lubno, Łąkomini, Mystki, Podlesie, Smoliny, Staw, Ściechów, Ściechówek, Tarnów, Zacisze),
  - Przedsiębiorstwo Kanalizacji i Wodociągów w Gorzowie Wlkp. Sp. z o.o. (miejscowości: Baczyna, Marwice, Lubno, Wysoka).
- W gminie na terenie obsługiwanym przez Zakład Usług Komunalnych dostęp do sieci wodociągowej posiadało na koniec 2019 r. ok. 97 % mieszkańców (ogólna liczba mieszkańców ww. miejscowości – 4850, liczba mieszkańców podłączonych do wodociągu – 4704).
- W gminie na terenie obsługiwanym przez Zakład Usług Komunalnych (tj.: Lubiszyn, Tarnów) dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada 82,44 % mieszkańców (ogólna liczba mieszkańców ww. miejscowości – 1088, liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji – 897).

3.14. Infrastruktura komunikacyjna

- Główne ciągi komunikacyjne, to droga ekspresowa S3 biegnąca po granicy administracyjnej Gminy – kierunek Gorzów Wlkp. – Szczecin oraz droga wojewódzka nr 130 Gorzów Wlkp. – do DK 22 w kierunku na Dębno Lub. (na osi wschód – zachód).
- Komunikacja publiczna (osobowa) oparta jest na bazie przewozów PPKS, mieszkańcy gminy mają możliwość dojazdu i powrotu (w ostatnich latach ograniczoną) do i z ośrodków: Gorzów Wlkp., Dębno Lub., Myślibórz. Miejscowości: Baczyna. Marwice i Lubno posiadają połączenie z Gorzowem Wlkp. środkami komunikacji podmiejskiej MZK Gorzów Wlkp.
- Przez gminę Lubiszyn przebiega ponad 87 kilometrów dróg powiatowych.
- Drogi lokalne w Gminie Lubiszyn to blisko 100 kilometrów.

3.15 Gospodarka odpadami

- Na obszarze Gminy Lubiszyn podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę odpadami jest Związek Celowy Gmin MG 6, który realizuje powierzone mu przez gminy członkowskie zadania. Działania

podejmowane przez związek obejmują miasto Gorzów Wlkp. oraz gminy wiejskie: Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Santok.

- Na obszarze Gminy Lubiszyn w 2019r. zebrano łącznie ok. 1 311,6 ton odpadów zmieszanych, przy czym warto zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat nastąpił drastyczny spadek ilości zbieranych odpadów.

3.16. Finanse gminy

- W 2010 r. dochody Gminy Lubiszyn wyniosły 18,58 mln złotych, dziesięć lat później 36,77 mln złotych. Wynika to ze wzrostu dochodów z tytułu podatków od osób fizycznych, osób prawnych oraz opłat lokalnych, a także wzrostu subwencji z budżetu państwa.
- Analizując finanse Gminy Lubiszyn należy również zwrócić uwagę na dochody danej jednostki terytorialnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Od 2010 r. dochody te stale rosną. W 2010 r. było to 2.695,62 złotych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 r. dochody Gminy Lubiszyn w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 5 383,76 złotych.
- Rozwój gminy oparty jest o rozbudowę infrastruktury publicznej. Dlatego istotne znaczenie ma zdolność jednostki do finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych. Największe wydatki majątkowe gmina poniosła w 2018 r. – 7,02 mln złotych.
- Na terenie gminy uprawnione podmioty korzystają z dofinansowania zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych ze środków unijnych. Największą liczbę umów o dofinansowanie na terenie gminy podpisano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020. Beneficjenci sięgali jednak także po dofinansowanie z programów krajowych.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju.

Nazwa SWOT to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats):

- STRENGTHS, czyli silne strony,
- WEAKNESSES, czyli słabe strony,
- OPPORTUNITIES, czyli szanse,
- THREATS, czyli zagrożenia.

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony

i zagrożenia.

Analizę SWOT dla Gminy Lubiszyn przeprowadzono w układzie sześciu obszarów funkcjonalnych, mających, zgodnie z przeprowadzoną wcześniej, ekspercką diagnozą społeczno-gospodarczą, kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy:

- Jakość życia,
- Potencjał gospodarczy,
- Kapitał ludzki,
- Komunikacja, położenie,
- Atrakcyjność przyrodnicza, potencjał turystyczny i środowisko,
- Zarządzanie rozwojem.

4.1. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Jakość życia”

Tabela 1 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Jakość życia”.

Jakość życia	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Czyste środowisko (brak dużego przemysłu, przestrzeganie norm środowiskowych). • Wysoka aktywność społeczna w zakresie sportu i rekreacji, realizowana poprzez działalność klubów i stowarzyszeń • Poprawny dostęp do usług medycznych pierwszego kontaktu. • Stosunkowo prosty dostęp do sektora usług i rozrywki dla części mieszkańców gminy – prężnie działająca w tym zakresie gminna instytucja kultury, którą jest Biblioteka Gminna, bliskość do Gorzowa Wielkopolskiego. • Dobry dostęp do miejsc integracji społecznej (Gminna Biblioteka, świetlice wiejskie). • Dobry dostęp do usług administracji samorządowej, w tym oświaty. • Względnie nieduże bezrobocie. • Rozwój budownictwa jednorodzinnego – w szczególności w południowo – wschodniej części gminy – „sypialnia” dla osób pracujących w Gorzowie Wielkopolskim.	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych. • Za małe nakłady na modernizację infrastruktury i wyposażenie instytucji kulturalnych w stosunku do istniejących potrzeb. • Istniejące problemy społeczne, związane z korzystaniem z pomocy społecznej na obszarach wiejskich. • Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych, socjalnych. • Niedostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. • Niewystarczające inwestycje w wiejską infrastrukturę społeczną. • Ograniczony dostęp do opieki żłobkowej. • Niewystarczający zakres transportu publicznego pomiędzy miejscowościami.

Źródło: opracowanie własne

4.2. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Potencjał gospodarczy”

Tabela 2 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Potencjał gospodarczy

Potencjał gospodarczy	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie gospodarcze – blisko granicy z Niemcami, blisko Gorzowa Wielkopolskiego. Potencjalne duże rynki zbytu. • Bliskość węzła S3 (Gorzów Wlkp./ Małyszyn). • Sukcesywnie rosnąca liczba mikro i małych przedsiębiorstw. • Pozytywne nastawienie samorządu do rozwoju przedsiębiorstw. • Bogate tradycje turystyczne i dobre warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki. • Bogate tradycje rolnicze – gospodarstwa wielkopowierzchniowe, korzystne zmiany, zgodnie z trendami w Europie. • Bliskość Kostrzyńsko – Słubickiej Strefy Gospodarczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca ilość dużych podmiotów gospodarczych (generujących znaczące wpływy do budżetu gminy z tytułu CIT). • Brak ludzi do pracy, zarówno nisko, średnio i wysoko kwalifikowanej kadry, jak również specjalistów • Niewystarczająca baza noclegowo-gastronomiczna. • Ograniczony kapitał na rozwój MMSP. • Brak infrastruktury kolejowej. • Słaba jakość infrastruktury drogowej - część dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich wymaga remontu lub modernizacji. • Brak terenów przeznaczonych dla inwestorów. • Liczne obszary Natury 2000 uniemożliwiające inwestycje gospodarcze. • Niski poziom wskaźnika przedsiębiorczości mierzonej jakośd ilość przedsiębiorstw przypadająca na 1.000 mieszkańców. • Niewystarczająca liczba inwestorów zagranicznych i krajowych. • Zanik tradycyjnych zawodów i rzemiosła.

Źródło: opracowanie własne

4.3. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Kapitał ludzki”

Tabela 3 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Kapitał ludzki

Kapitał ludzki	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie niski poziom oficjalnego bezrobocia. • Napływ ludności z terenów miejskich - z ośrodka miejskiego Gorzów Wielkopolski. • Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. • Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy opieki społecznej. • Zjawisko ukrytego bezrobocia (nie notowane przez PUP). • Niewystarczająca liczba miejsc pracy. • Mała aktywność obywatelska mieszkańców przejawiająca się w niskiej frekwencji wyborczej w szczególności w wyborach centralnych. • Utrzymujący się ujemny przeciętny przyrost naturalny. • Niekorzystna struktura ludności wg grup wieku – spadający odsetek ludzi młodych. • Niewystarczająca liczba atrakcyjnych zarobkowo miejsc pracy.

Źródło: opracowanie własne

4.4. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Komunikacja, położenie”.

Tabela 4 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Komunikacja, położenie

Komunikacja, położenie	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Położenie przy drodze krajowej – S3 Położenie gminy w sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego – Gorzowa Wielkopolskiego. Bliskość granicy z Niemcami – około 50 km. Dobra lokalizacja pod względem turystycznym – lasy jeziora. 	<ul style="list-style-type: none"> Konieczne inwestycje na części dróg gminnych powiatowych Brak wystarczającego transportu publicznego pomiędzy miejscowościami. Względnie słabo rozwinięta sieć dróg rowerowych Internet - Białe plamy, niewystarczająca infrastruktura informatyczna. Niewystarczająca infrastruktura telefonii komórkowej i przewodowej Niewystarczający dostęp do komunikacji zbiorowej. Duża liczba dróg gminnych nieutwardzonych. Niewystarczająca długość ciągów pieszych.

Źródło: opracowanie własne

4.5. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym Atrakcyjność przyrodnicza potencjał turystyczny i środowisko

Tabela 5 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Atrakcyjność przyrodnicza i potencjał turystyczny”

Atrakcyjność przyrodnicza, potencjał turystyczny i środowisko	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Walory turystyczne – jeziora, duży procent zalesienia, zwierzyzny łownej, grzybów i ryb. Rozwinięte myślistwo. Sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki. Potencjał do rozwój energii odnawialnej, w tym przede wszystkim farm wiatrowych. Rolnictwo ekologiczne. Bogate zasoby dziedzictwa kulturowego (zabytki). 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczający poziom skanalizowania obszaru gminy i w związku z tym brak uregulowania gospodarki ściekowej na terenie wszystkich miejscowości wiejskich w Gminie. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców. Mała ilość akcji promujących ekologię wśród mieszkańców. Zaniedbane, wymagające renowacji tereny zielone. Zbyt mało inwestycji z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii.

Źródło: opracowanie własne

4.6. Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Zarządzanie rozwojem”

Tabela 6 Analiza SWOT w obszarze funkcjonalnym „Zarządzanie rozwojem”

Zarządzanie rozwojem	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Dobre przygotowanie merytoryczne pracowników Urzędu Gminy do aplikowania o środki z Budżetu Państwa, Unii Europejskiej i innych źródeł. Wysoka jakość współpracy Gminy Lubiszyn z Lokalną Grupą Działania . Dobra kooperacja samorządu z organizacjami pozarządowymi. Przemysłany i dostosowany do zmieniających się 	<ul style="list-style-type: none"> Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych. Niewystarczający stopień dostępności do sieci gazowej na terenach wiejskich. Niewystarczająco rozwinięty system oświetleniowy we wszystkich sołectwach na terenie gminy oraz wysoki koszt utrzymania infrastruktury. Niewystarczająca infrastruktura społeczna na

<p>potrzeb system szkoleń pracowników jednostek samorządowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wprowadzenie procedur usprawniających pracę jednostek samorządu powiatowego i podnoszących jakość świadczonych usług. ● Współpraca z partnerami zagranicznymi oraz wymiana wzajemnych doświadczeń. ● Wysoka wartość wydatków majątkowych gminy względem budżetu – ciągły rozwój infrastruktury komunalnej. ● Nieprzekroczone wskaźniki w zakresie poziomu zadłużenia Gminy Lubiszyn. 	<p>obszarach wiejskich (ośrodki zdrowia, świetlice, miejsca rekreacyjno-sportowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zły stan techniczny zabytkowych budynków komunalnych. ● Niski poziom dochodów własnych gminy. ● Niewystarczający stopień skanalizowania i zwodociągowania gminy.
--	--

Źródło: opracowanie własne

4.7. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

Tabela 7 Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ● Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania ze środków Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Europejski i Fundusz Morski i Rybacki w okresie programowania UE na lata 2021-2027. ● Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej oraz innych programów rządowych. ● Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Banku Gospodarstwa Krajowego na budowę, remont budynków z mieszkaniami socjalnymi i komunalnymi. ● Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków Budżetu Państwa (np. Program Maluch) na budowę żłobka. ● Możliwość dofinansowania przedsięwzięć z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii. ● Rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej. ● Rozwój ruchu turystycznego. ● Rozwój budownictwa mieszkalnego, a w szczególności jednorodzinne, przyciąganie nowych mieszkańców spoza obszaru gminy. ● Rozwój współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ograniczone możliwości finansowania zadań inwestycyjnych. ● Rosnące zadłużenie samorządu. ● Odpyły młodych mieszkańców poszukujących wyższej jakości edukacji. ● Zmniejszający się przyrost naturalny i ujemna migracja, powodujący ograniczenie działalności szkół podstawowych i wzrost kosztów utrzymania infrastruktury oświatowej. ● Biurokracja związana z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inwestycje. ● Niepewna sytuacja gospodarcza kraju i państw Unii Europejskiej. ● Częste zmiany przepisów prawnych. ● Zwiększający się zakres zadań własnych gminy przy braku wsparcia finansowego z budżetu państwa.

Źródło: opracowanie własne

5. Wizja i misja i cel nadrzędny

5.1. Wizja Gminy Lubiszyn

Wizja rozwoju Gminy Lubiszyn stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2030 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała gmina rozumiana jako wspólnota mieszkańców tj. władze samorządowe, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, partnerzy i instytucje, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu.

Wizja to pewne modelowe ujęcie gminy, które musi odzwierciedlać ambicje ogółu jej mieszkańców. Wizja powinna odpowiadać na pytania: Jak widzimy naszą Gminę? Czego chcemy, czego oczekujemy? Jak chcemy aby nas postrzegano? Czego potrzebują mieszkańcy?

Wizja Gminy Lubiszyn brzmi następująco:

„W 2030 roku Gmina Lubiszyn w pełni korzysta ze swojego położenia przy aglomeracji gorzowskiej, stanowiąc jej zaplecze, jak również przy drodze krajowej S-3, w bezpośrednim sąsiedztwie gorzowskiej podstrefy Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Inwestycyjnej, jak również z walorów swojego utrzymanego jeszcze sielsko-wiejskiego charakteru, jako miejsca do zamieszkania w pobliżu łona natury. Bogate walory położenia wśród rozległych przestrzeni leśnych, z przepięknym jeziorem Marwicko oraz zróżnicowana oferta rekreacyjno-turystyczna i infrastruktura przyciągają turystów oraz mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego, prowadzących aktywny tryb życia, uprawiających sport i rekreację. Rozwija się konkurencyjna gospodarka lokalna oparta na mikro i małych przedsiębiorstwach usługowych i produkcyjnych oraz nowoczesnych gospodarstwach rolnych, powiązana z efektywnym systemem wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego oraz zwiększoną aktywnością zawodową mieszkańców. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne, aktywna współpraca samorządów, przedstawicieli sektora biznesu i organizacji pozarządowych zapewniają wysoką jakość i dostępność usług publicznych. Gmina Lubiszyn jest miejscem przyjaznym i atrakcyjnym do życia, dla mieszkańców oraz migrantów z terenów aglomeracji miejskiej”.

5.2. Misja rozwoju Gminy Lubiszyn

Rozwinięciem wizji jest misja, która służy określeniu tego, co w wyniku realizacji Strategii Rozwoju uzyskają mieszkańcy. Właściwie sformułowana zapewnia, iż rozwój będzie służył rzeczywistym oczekiwaniom społecznym. Misja w sposób dokładny definiuje charakter gminy a przede wszystkim wskazuje jej atuty. Dobrze wypracowana, wraz z wizją, pokazuje pozytywne ujęcie Gminy Lubiszyn w perspektywie do 2030 r. Jednocześnie misja stanowi ważne przesłanie, komunikujące w najprostszy sposób nadrzędną ideę Strategii Rozwoju.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju Gminy Lubiszyn. Określa ona również rolę władz

samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju Gminy Lubiszyn, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Misją Gminy Lubiszyn jest kompleksowa współpraca wszystkich lokalnych i ponadlokalnych partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy przy zachowaniu zalet bliskiego sąsiedztwa centrum wzrostu jakim jest Miasto Gorzów Wielkopolski. Zamierzamy wspólnie zapewnić naszym mieszkańcom wysoki poziom życia, dostęp do usług publicznych odpowiedniej jakości, możliwość kształcenia, rozwoju przedsiębiorczości i nowoczesnych gospodarstw rolnych a także atrakcyjną ofertę czasu wolnego. Turystom i gościom oferujemy wysoką jakość usług turystycznych i rekreacyjnych, bazujących na bogactwie środowiska – lasów i jezior.

5.3. Cel nadrzędny

Cel nadrzędny wyznacza podstawowe kryteria oceny procesów rozwojowych. Ważne, aby wskazywał na te efekty procesu rozwojowego, które są autentycznie najważniejsze dla lokalnej społeczności. Jednocześnie istotne jest, by były to wyniki możliwe mierzalne, pozwalające na późniejszą ocenę osiągniętych rezultatów.

Cel nadrzędny brzmi następująco: **Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców.**

6. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030.

Priorytety wyszczególnione w Strategii Rozwoju wynikają z przyjętej wizji rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych. Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za najważniejsze. Wyodrębniono 4 obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja.
- Obszar 2. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego.
- Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców.
- Obszar 4. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy.

Dla każdego z powyższych obszarów priorytetowych sformułowany został cel strategiczny z którego z kolei wynikają cele operacyjne. Dla ich realizacji wyszczególniono natomiast kierunki interwencji – kluczowe zadania. Należy je traktować jako otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą

ogólne priorytety i ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty Gminy Lubiszyn.

Ponadto, dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju stworzono listę wskaźników. Wskaźniki te są przydatne przede wszystkim w czasie dokonywania monitoringu i ewaluacji dokumentu. Lista mierników stanowi podstawową propozycję, która podczas prowadzenia procesów przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana – zgodnie z potrzebami.

Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja	Obszar 2. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy	Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców	Obszar 4. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego
Cel nadrzędny: Równowaga, wysoka jakość i stabilizacja życia oraz satysfakcja mieszkańców			
<p>Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna oparta o działalność sektora MMŚP oraz innowacyjnych gospodarstw rolnych, powiązana ze skutecznym systemem oświatowym i aktywnością zawodową mieszkańców</p>	<p>Cel strategiczny II: Poprawa jakości zarządzania, opartego na współpracy i wykorzystaniu zasobów</p>	<p>Cel strategiczny III: Sprawny i efektywny system usług publicznych wysokiej jakości, warunkujący odpowiednią jakość życia i pracy mieszkańców</p>	<p>Cel strategiczny IV: Wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy, oparta na bogatym dziedzictwie przyrodniczo-kulturowym i szerokiej ofercie czasu wolnego</p>
<p>Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Lubiszyn</p> <p>Cel operacyjny I.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Lubiszyn</p>	<p>Cel operacyjny II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne</p> <p>Cel operacyjny II.2 Wielofunkcyjny rozwój wsi</p> <p>Cel operacyjny II.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju gminy</p>	<p>Cel operacyjny III.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej</p> <p>Cel operacyjny III.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy</p> <p>Cel operacyjny III.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym</p> <p>Cel operacyjny III.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.</p>	<p>Cel operacyjny IV.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Lubiszyn</p> <p>Cel operacyjny IV.2 Rozwój turystyki</p> <p>Cel operacyjny IV.3 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej</p> <p>Cel operacyjny IV.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację</p>

6.1. Obszar 1. Nowoczesna gospodarka i edukacja

Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna oparta o działalność sektora MMŚP oraz innowacyjnych gospodarstw rolnych, powiązana ze skutecznym systemem oświatowym i aktywnością zawodową mieszkańców.

6.1.1. Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z Gminy Lubiszyn

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn szczególnie nacisk kładzie na rozwój edukacji rozumianej jako oferty publicznej dla wszystkich mieszkańców Gminy – bez względu na wiek, status społeczny, zawodowy itp.

Głównym wyzwaniem w tej sferze jest zapewnienie wysokiej jakości i nowoczesnej, odpowiadającej na zmiany zachodzące w otoczeniu, oferty edukacyjnej.

Jakość edukacji uzależniona jest w głównej mierze od zdolności i kreacji kadry nauczycielskiej. Warty podkreślenia jest fakt, iż gminna infrastruktura oświatowa, z wyłączeniem jednej szkoły jest w dobrym stanie, a wyposażenie instytucji oświatowych zapewnia ostęp do Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych na zadowalającym poziomie. W szkołach stosowane są innowacyjne metody nauczania, w oparciu o nowoczesne wyposażenie. Jednakże w związku z intensywnym rozwojem miejscowości Baczyna w związku z dużym napływem nowej ludności istnieje konieczność rozbudowy tamtejszej szkoły. W najbliższym czasie zamieszka tam 150 nowych rodzin. Ponadto koniecznością jest również ciągła modernizacja, zarówno infrastruktury, jak i posiadanego wyposażenia w szkołach i przedszkolach, tak aby obecnie oraz w przyszłości pozwolić wychowankom nadążyć za zmianami i postępem technologicznym. W związku z tym na etapie diagnozy wielosektorowej stwierdzono konieczność cyklicznych modernizacji w tym zakresie.

Osiągnięcie wysokiego poziomu edukacji uzależnione jest od uwzględnienia w systemie edukacji na poziomie gminy szerszego kontekstu, tj. kolejnych szczebli (etapów) kształcenia (przedszkole – szkoła podstawowa – przygotowanie do edukacji ponadpodstawowej) oraz powiązania systemu edukacji z innymi systemami życia publicznego, w tym szczególnie ze sferą gospodarki. Stąd ważne jest podejmowanie działań zmierzających do stwarzania równych szans w dostępie do systemu edukacji, kształtowania postaw aktywnych, pozwalających rozumieć współczesny świat, rozwijania kompetencji oraz zacieśniania współpracy ze sferą biznesu.

Podejmowane działania mają równolegle rozwijać i unowocześniać bazę lokalową i narzędziową oraz rozwijać działalność merytoryczną sfery edukacji, by przyczynić się do efektywnego przejścia z systemu edukacji do zatrudnienia.

Tabela 8 Kierunki interwencji. Cel operacyjny I.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
1. Modernizacja gminnej bazy	Urząd Gminy	Wójt Gminy	Dyrektorzy	2021-2030

oświatowej	Lubiszyn	Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	szkół, Samorząd Województwa Lubuskiego (SWL), Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), Kuratorium Oświaty (KO)	
2. Upowszechnienie stosowania pracy metodą eksperymentów poprzez doposażenie sal lekcyjnych i laboratoriów w pomoce naukowe i dydaktyczne.	Szkoły gminne	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2030
3. Cyfryzacja procesów edukacji poprzez większe wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych	Szkoły gminne	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2030
4. Rozszerzenie oferty edukacyjnej uwzględniającej kształcenie kompetencji kluczowych, rozwój kreatywności i umiejętności pracy zespołowej.	Szkoły gminne	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2030
5. Kształcenie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży – współpraca szkół z terenu gminy z lokalnym biznesem.	Szkoły gminne	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2030
6. Rozwój Szkolnych Ośrodków Kariery	Szkoły gminne	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2030
7. Indywidualizacja pracy z uczniem poprzez wsparcie	Szkoły gminne	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2030
8. Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie, korzystaniem z kształcenia ustawicznego, podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Instytucja szkoleniowe, PUP, WUP	2021-2030

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba projektów edukacyjnych na rzecz rozwoju kompetencji kluczowych	Urząd Gminy Lubiszyn, placówki oświatowe gminy	Umowa o dofinansowanie, sprawozdanie z realizacji
Liczba inwestycji w zakresie modernizacji	Urząd Gminy Lubiszyn, placówki oświatowe gminy	Protokół odbioru
Liczba środków trwałych związanych z doposażeniem obiektów edukacyjnych	Urząd Gminy Lubiszyn, placówki oświatowe gminy	Protokół odbioru
Liczba projektów w zakresie realizacji idei Long life learning (uczenie się przez całe życie)	Urząd Gminy Lubiszyn, placówki oświatowe gminy	Umowa o dofinansowanie, sprawozdanie z realizacji

Źródło: Opracowanie własne

6.1.2. Cel operacyjny I.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Lubiszyn

Diagnoza sfery gospodarczej Gminy Lubiszyn wykazała, że na terenie jednostki samorządu dominują mikro i małe przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie handlu hurtowego, detalicznego, naprawy pojazdów, przetwórstwa przemysłowego, rolnictwa, prac budowlanych i usług pozostałych. Nie ma natomiast średnich i dużych przedsiębiorstw. Dlatego zasadne jest skoncentrowanie działań samorządu do grupy MMSP, tak aby mogły rozwijać się mikro i małe przedsiębiorstwa, które z czasem będą mogły również rozwinąć się w średnie przedsiębiorstwa. Znaczenie dla rozwoju potencjału gospodarczego mają gospodarstwa rolne. Przyjęto, że należy wspierać działalność innowacyjnych średnich i dużych gospodarstw, które wykazują się najlepszymi wynikami ekonomicznymi, które dysponują dużym potencjałem rozwojowym, jak również tworzą miejsca pracy dla lokalnej społeczności.

Nie na wszystkie czynniki rozwoju przedsiębiorstw władze gminy mają bezpośredni wpływ. Jednakże odpowiednio prowadzona polityka gospodarcza, uwzględniająca system zachęt i ulg, skorelowana z zacieśnianiem współpracy z różnymi podmiotami specjalizującymi się w rozwoju gospodarczym, przyczynia się do intensyfikacji czynników rozwoju i wzrostu konkurencyjności gminy. W ramach niniejszego działania konieczne jest skoncentrowanie wysiłków na rozwoju takich instrumentów, które w większym stopniu oddziaływać będą na wykorzystanie lokalnych zasobów, tj. lokalnej przedsiębiorczości. W tym zakresie mowa jest też o wykorzystaniu lokalnych potencjałów, związanych z położeniem i ze specyfiką Gminy, w tym również potencjałów geograficznych i turystycznych, które wyróżniają Gminę Lubiszyn i mogą stać się atrakcyjnym obszarem dla potencjalnych odbiorców.

Przyjazna i profesjonalnie przygotowana dla przedsiębiorców i inwestorów lokalnych i zewnętrznych administracja Urzędu Gminy Lubiszyn, wsparta przemyślaną i dobrze przeprowadzoną promocją gospodarczą gminy wspólnie z innymi samorządami, powinna wpłynąć na tworzenie znakomitych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Gminy.

Tabela 10 Kluczowe działania. Cel operacyjny I.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Organizacja systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw i zakładania nowych podmiotów gospodarczych oraz dla rolników	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, Samorząd Województwa Lubuskiego (SWL), Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), Kuratorium Oświaty (KO)	2021-2030
Promocja potencjału gospodarczego Gminy Lubiszyn wobec firm świadczących usługi turystyczne	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Dyrektorzy szkół, SWL, MEN, KO	2021-2030
Wprowadzenie ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą oraz stworzenie systemu informacyjno – doradczego	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Rada Gminy, instytucje otoczenia biznesu, Agencja	2021-2030

			Rozwoju Regionalnego Powiatowy Urząd Pracy	
Likwidacja barier w obsłudze przedsiębiorców poprzez cyfryzację obsługi klienta w Urzędzie Gminy Lubiszyn	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Urząd Gminy Lubiszyn, Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba powstałych nowych podmiotów gospodarczych	CEiDG	Raport
Liczba przedsiębiorców korzystających z oferowanych form wsparcia	Urząd Gminy Lubiszyn	Lista uczestników
Liczba rolników korzystających z oferowanych form wsparcia	Urząd Gminy Lubiszyn	Lista uczestników

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Obszar nr 2. Efektywne zarządzanie rozwojem gminy

Cel strategiczny II: Poprawa jakości zarządzania, opartego na współpracy i wykorzystaniu zasobów

6.2.1. Cel operacyjny II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne

Administracja samorządowa w Polsce jest postrzegana przez lokalną społeczność w Polsce jako nieefektywna, zacofana i oferująca niski standard usług (długie oczekiwania na wydanie decyzji, konieczność przedstawiania zaświadczeń, brak możliwości załatwiania spraw on-line).

Zadania i przedsięwzięcia w ramach celu operacyjnego II.1 Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne stanowią odpowiedź na rosnące oczekiwania klientów względem organów administracji publicznej. W swojej treści nawiązują w szczególności do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) – przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 roku oraz dokumentem pn. „System zarządzania rozwojem Polski”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2018 roku, jak również zintegrowanej Strategii „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 roku” (SNP), która ma doprowadzić do zwiększenia skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami.

Przewidywane instrumenty realizacji polityki rozwoju w latach 2021-2030 warunkują konieczność zacieśnienia współpracy, skoordynowania działań podejmowanych przez samorządy oraz podmioty prywatne i organizacje pozarządowe w zakresie realizacji usług publicznych na rzecz mieszkańców, co pozwoli na podniesienie spójności i konkurencyjności regionów. Dotyczy to również Gminy Lubiszyn.

Zgodnie z powyższym, w Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2014-2020 zaplanowano kierunki

związane z poprawą funkcjonowania administracji w zakresie podniesienia sprawności działania Urzędu Gminy w Lubiszynie, doskonalenia kwalifikacji pracowników, e-administracji oraz budowy i promocji marki gminy.

Tabela 12 Kierunki interwencji. Cel operacyjny II.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Wdrożenie idei e-government w administracji samorządowej Gminy Lubiszyn (cyfryzacja obsługi klienta)	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2030
Wysoka sprawność administracyjna, m.in. poprzez system szkoleń pracowników i wdrażanie nowoczesnych instrumentów zarządzania publicznego, a także rozwój usług elektronicznych	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	2021-2030
Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania administracją (np. metoda CAF – Wspólna Metoda Samooceny albo inny system zarządzania jakością).	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	2021-2030
Wdrożenie systemu zarządzania satysfakcją klienta zewnętrznego i wewnętrznego – zmiana podejścia w obsłudze klienta	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	2021-2030
Promowanie systemu wartości etycznych wśród pracowników samorządowych, przejrzystość pracy urzędu (w załatwianiu spraw i w dostępie do informacji publicznej).	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Jednostki organizacyjne gminy	2021-2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba projektów z zakresu e-administracji	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Liczba uruchomionych e-usług	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Liczba szkoleń	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Liczba wdrożonych systemów zarządzania jakością pracy administracji samorządowej	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Odsetek klientów zadowolonych z usług Urzędu Gminy Lubiszyn	Urząd Gminy Lubiszyn	Ankieta subiektywna

Źródło: Opracowanie własne

6.2.2. Cel operacyjny II.2 Wielofunkcyjny rozwój wsi

Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich polega na dywersyfikacji gospodarki wiejskiej, czyli zmianie pojmowania i traktowania terenów wiejskich jako obszarów mono funkcyjnych, na których

dominuje rolnictwo i produkcja rolnicza. Terenom tym nadawane są nowe funkcje, celem redukcji panującego tam bezrobocia oraz podniesienia estetyki i atrakcyjności społeczno-ekonomicznej – jako miejsca do życia i pracy. Priorytetem jest poprawa sytuacji bytowej mieszkańców, dzięki rozwijaniu wielofunkcyjnych form aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej (w szczególności pozarolniczej). Zgodnie z założeniami wielofunkcyjności, gospodarka obszarów wiejskich winna w znacznym stopniu opierać się na inicjatywie przedsiębiorcy wiejskiego. Wielofunkcyjny rozwój wsi uwarunkowany jest również rozwojem odpowiedniej infrastruktury, odpowiadającej na zdiagnozowane zapotrzebowanie i uwzględniającej potrzeby lokalne, jak również wykreowaniem szerokiej oferty wspierająco-doradczej dla mieszkańców (w zakresie profesjonalizacji produkcji rolniczej oraz aktywności około- i pozarolniczej). Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich stanowi jedno z najważniejszych założeń Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego. Uwzględniając wytyczne, płynące z dokumentów nadrzędnych, a także wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej i przeprowadzonej analizy strategicznej SWOT, wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich Gminy Lubiszyn uznano za priorytet rozwojowy w perspektywie 2030 roku.

Tabela 14 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenach wiejskich gminy m.in. poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury oraz doposażenie obiektów (w tym sal wiejskich i boisk sportowych).	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2030
Promocję instrumentów wsparcia dla rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	2021-2030
Rozwój systemu doradztwa i wsparcia pośredniego dla przedsiębiorczości opartej na rolnictwie,	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	2021-2030
Wsparcie marketingu wysokiej jakości produktów żywności regionalnej	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	2021-2030
Wspieranie rozwoju działalności pozarolniczej na terenach wiejskich	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	2021-2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba rolników, którzy skorzystali z oferty szkoleniowo-doradczej w	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.

zakresie kształcenia nowych kwalifikacji w zawodach nierolniczych		
Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Wartość środków publicznych przeznaczonych na rozwój bazy infrastrukturalnej dla usług kulturalnych, społecznych i sportowych	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.

Źródło: Opracowanie własne.

6.2.3. Cel operacyjny II.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju gminy

Idea zrównoważonego rozwoju oznaczającego rozwój społeczno-gospodarczy w harmonii, zgodzie i przy poszanowaniu uwarunkowań środowiskowych, pozwalającego zachować zasoby przyświecała autorom i uczestnikom procesu tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030.

W ramach niniejszego celu zaplanowano również racjonalizację zużycia energii, surowców i minerałów oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Ochrona przyrody realizowana będzie także poprzez wyznaczenie i wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożeń i ryzyk przyrodniczych, oraz określenie zasad właściwego gospodarowania terenami zagrożonymi przez zjawiska wynikające ze zmian klimatycznych, np. powodzią czy suszą hydrologiczną. Podstawę polityki ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa przyrodniczego gminy stanowić będzie jednak nade wszystko aktywna edukacja obywatelska w zakresie ekologii, jak również w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Działania kierowane do dzieci i młodzieży odbywać się będą zarówno w ramach normalnego procesu edukacji od szkoły podstawowej, jak również w ramach zajęć poza normalnymi godzinami nauki. Działania takie będą się odbywać również dla osób dorosłych.

Promocja postaw proekologicznych i uwzględniających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji oraz zmiana dotychczasowych przyzwyczajeń osób dorosłych realizowana będzie poprzez szeroki wachlarz działań, jak np. akcje marketingowe w mediach, konkursy i kampanie społeczne i szereg innych.

Tabela 16 Kluczowe działania. Cel operacyjny II.2

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Tworzenie warunków Racjonalne wykorzystanie surowców energetycznych i realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii np. farmy fotowoltaiczne, instalacje prosumenckie	Podmioty gospodarcze Mieszkańcy	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	WFOŚiGW Samorząd Województwa Lubuskiego	2021-2030

Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	WFOŚiGW, mieszkańcy, podmioty gospodarcze	2021-2030
Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych oraz uświadamiających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO2 i innych szkodliwych substancji	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Szkoły, organizacje ekologiczne	2021-2030
Właściwe zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią i suszą hydrologiczną (udroźnienie i rozbudowa rowów melioracyjnych oraz inne działania zapobiegające i łagodzące zmiany klimatyczne)	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Powiat Gorzowski	2021-2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba kampanii społecznych dot. kształtowania i promocji postaw proekologicznych oraz konieczności realizacji działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO2 i innych szkodliwych substancji	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Liczba instalacji OZE w domach mieszkańców i firmach	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Liczba gospodarstw, z których usunięto azbest	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Liczba gospodarstw w których zrealizowano działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.
Liczba zrealizowanych działań przeciwdziałających i łagodzących zmiany klimatyczne	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna.

Źródło: Opracowanie własne

6.3. Obszar 3. Wysoka jakość życia mieszkańców

Cel strategiczny III: Sprawny i efektywny system usług publicznych wysokiej jakości, warunkujący odpowiednią jakość życia i pracy mieszkańców.

6.3.1. Cel operacyjny III.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej

Infrastruktura techniczna – systemy, urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty, ma duże znaczenie dla mieszkańców, turystów oraz potencjalnych inwestorów. Bez zapewnienia dostępu do sieci komunalnych oraz mediów nie ma możliwości stworzenia optymalnego miejsca do życia, jak również odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości, tworzących miejsca pracy. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, teletechnicznej, oświetleniowej, energetycznej oraz zapewnienie ich niezawodności powoduje poczucie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców, a także przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy.

Jednym z najważniejszych problemów, z którymi musi się zmierzyć samorząd gminny w perspektywie, jest konieczność zagwarantowania dostępu do bieżącej wody oraz bezpieczeństwa sanitarnego. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz budowa bezodpływowych zbiorników na ścieki sanitarne jest potrzebą wynikająca z podnoszenia standardów infrastrukturalnych na terenie gminy (komfort i jakość życia, pracy oraz wypoczynku) oraz zabezpieczania potrzeb w kontekście rozwoju nowych terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych i inwestycyjnych. Ponadto, programy wspierające wymianę źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne przyczyniają się również do ochrony jakości powietrza, ograniczając niską emisję. Tak samo konieczne są działania realizowane bezpośrednio przez Gminę, dotyczące kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, pozwalającej poprawić efektywność energetyczną obiektów stanowiących zasób komunalny.

Dla zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu, zaplanowano przebudowę i rozwój systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy, w tym przy wykorzystaniu nowych technologii, dzięki którym oświetlenie będzie mniej energochłonne i bardziej oszczędne.

Warto dodać, że istniejąca infrastruktura wodna i kanalizacyjna ulega ciągłej amortyzacji. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie jej degradacji poprzez ponoszenie niezbędnych nakładów odtworzeniowych. Dlatego przy kierunkach interwencji założono nie tylko rozwój sieci, ale także poprawę już istniejącej.

Tabela 18 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój i poprawa infrastruktury kanalizacyjnej	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, WFOŚiGW, NFOŚiGW	2021-2030
Rozwój infrastruktury wodnej	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, WFOŚiGW, NFOŚiGW	2021-2030
Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, WFOŚiGW, NFOŚiGW	2021-2030

Zwiększenie stosowanie Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Gminy Lubiszyn	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, WFOŚiGW, NFOŚiGW	2021-2030
Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez poprawę dostępu do internetu szerokopasmowego, likwidację białych plam i zjawiska wykluczenia cyfrowego e-Inclusion	Urząd Gminy Lubiszyn i inne jednostki z sektora publicznego i biznesowego	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, MC	2021-2030
Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Operatorzy sieci.	2021-2030

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Korzystający z sieci wodociągowej w ludności ogółem	GUS	Bank danych lokalnych
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem	GUS	Bank danych lokalnych
Liczba inwestycji publicznych i niepublicznych w zakresie OZE	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna
Liczba obiektów użyteczności publicznej o zwiększonej efektywności energetycznej	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna
Liczba obiektów mieszkalnych o zwiększonej efektywności energetycznej	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.3.2. Cel operacyjny III.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy

Dostępność komunikacyjna gminy decyduje o jej atrakcyjności inwestycyjnej oraz dodatnim saldzie migracji. Budowa wysokiej wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Gminy Lubiszyn opierać się będzie m.in. na rozwoju sieci dróg lokalnych oraz współdziałaniu z innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym. Kooperacja winna być rozwijana zarówno z Zarządem Dróg Wojewódzkich jak i Powiatowym Zarządem Dróg w Gorzowie Wielkopolskim.

Rozbudowa oraz konserwacja dróg są konieczne, aby spełniały one normy i przystawały do nowych warunków społeczno-gospodarczych, takich jak zwiększony ruch, a także stymulowały rozwój terenów mieszkaniowych, nowych zakładów pracy czy ośrodków turystyki i rekreacji (zapewnienie komfortu i dobrej jakości dojazdu do posesji oraz zakładów pracy i miejsc wypoczynku).

Niezwykle potrzebne są również nowe inwestycje w zakresie tworzenia miejsc parkingowych - w szczególności przy obiektach użyteczności publicznej i turystycznych, oraz budowy ciągów pieszych i tras

rowerowych o charakterze komunikacyjnym i turystycznym. W szczególności ścieżki rowerowe, jako alternatywne korytarze transportowe, jak również rozwiązania typu park & ride mają istotne znaczenie dla rozwoju komunikacji w kontekście konieczności redukcji emisji CO₂ i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

Jednym z priorytetów pozostaje organizacja nowoczesnego, sprawnego i przyjaznego pasażerom transportu zbiorowego (optymalizowanie rozkładów jazdy i wpływanie na przewoźników publicznych i prywatnych w zakresie dostosowywania rozkładów do potrzeb mieszkańców i turystów).

Tabela 20 Kluczowe działania. Cel operacyjny III.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Lubuski Urząd Wojewódzki (Program rozwoju drogowej infrastruktury gminnej i powiatowej)	2021-2030
Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy poprzez współpracę z innymi zarządcami dróg w szczególności z Zarządem Dróg Wojewódzkich i Powiatowym Zarządem Dróg w Gorzowie Wlkp.	Urząd Gminy Lubiszyn Zarząd Dróg Wojewódzkich Powiatowy Zarząd Dróg	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Zarząd Dróg Wojewódzkich Powiatowy Zarząd Dróg	2021-2030
Współpraca w zakresie transportu zbiorowego na terenie Gminy Lubiszyn	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Miejski Obszar Funkcjonalny, Gmina Lubiszyn - Miasto	2021-2030
Tworzenie nowych miejsc parkingowych.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki	2021-2030
Tworzenie nowych ścieżek rowerowych jako alternatywnych korytarzy transportowych oraz infrastruktury park & ride	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki	2021-2030

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 21 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu gminnej infrastruktury drogowej	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna, Budżet Gminy Lubiszyn
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę	Starostwo Powiatowe	Statystyka powiatowa

stanu powiatowej infrastruktury drogowej		
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu wojewódzkiej infrastruktury drogowej	Zarząd Dróg Wojewódzkich	Statystyka ZDW
Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój sieci dróg rowerowych na terenie gminy	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna, Budżet Gminy Lubiszyn

Źródło: Opracowanie własne

6.3.3. Cel operacyjny III.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym

Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego wymaga szerokiej i kompleksowej współpracy wszystkich służb publicznych i odbywać się powinno na różnych płaszczyznach życia mieszkańców.

Jednym z instrumentów wpierających utrzymania porządku i ładu publicznego będzie rozwój systemów bezpieczeństwa. Celem zmniejszenia prawdopodobieństwa występowania niepożądanych sytuacji, zniechęcenia przed atakami wandalizmu i przestępstwami, monitoringiem wizyjnym objęte zostaną strategiczne miejsca na terenie Gminy Lubiszyn, w tym budynki użyteczności publicznej i kulturalno-oświatowe. Monitoring, a w konsekwencji szybsze reagowanie służb bezpieczeństwa i większa wykrywalność sprawców, wzmocni poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Ponadto, zaplanowano działania wspierające Ochotnicze Straże Pożarne – w zakresie modernizacji strażnic oraz wyposażenia w nowoczesny, spełniający wszelkie wymagania i normy sprzęt ratowniczy, co przysłuży się jakości i szybkości interwencji straży, zarówno w przypadku pożarów, jak i powodzi oraz innych zdarzeń.

Priorytet stanowi również poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym – m.in. poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo i program bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez Gminę, szczególnie w miejscach najbardziej niebezpiecznych.

Powyższe przedsięwzięcia pomogą kreować wizerunek gminy jako miejsca bezpiecznego oraz przyjaznego do życia i pracy.

Tabela 22 Kierunki interwencji. Cel operacyjny III.3

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Monitoring strategicznych miejsc na terenie gminy.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Komenda Powiatowa Policji	2021-2030
Wspieranie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie doposażenia poszczególnych jednostek w nowoczesny i wydajny sprzęt.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Gminne Jednostki OSP	2021-2030
Wzmocnienie bezpieczeństwa	Urząd Gminy	Wójt Gminy	Komenda	2021-2030

publicznego poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo. Program bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na drogach przebiegających przez Gminę	Lubiszyn	Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Powiatowa Policji	
--	----------	-----------------------------------	-------------------	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba zniszczeń mienia publicznego	Komenda Powiatowa Policji w Gorzowie Wielkopolskim	Statystyki policji
Wartość inwestycji w zakresie bezpieczeństwa powodziowego	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna, Budżet Gminy Lubiszyn
Liczba akcji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących bezpieczeństwa na drogach	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna, Budżet Gminy Lubiszyn
Liczba zakupionych środków trwałych na rzecz OSP	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna, Budżet Gminy Lubiszyn

Źródło: Opracowanie własne

6.3.4. Cel operacyjny III.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców

Głównym celem podejmowanych działań w ramach celu dotyczącego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców Gminy Lubiszyn jest poprawa komfortu i jakości życia.

Polityka w zakresie zdrowia realizowana będzie poprzez zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do opieki medycznej o wysokim standardzie usług – doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia, organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy, jak również poprzez kształtowanie, promocję właściwych postaw i aktywną edukację na rzecz zdrowego stylu życia.

Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w Gminie Lubiszyn.

Strategia Rozwoju postępowania w obszarze bezpieczeństwa społecznego opierać będzie się natomiast na aktywnej, racjonalnej, adekwatnej do potrzeb i nowoczesnej polityce społecznej. Realizowane działania służyć będą przeciwdziałaniu wykluczeniu oraz wyłączeniu społecznemu różnych grup zmarginalizowanych bądź zagrożonych marginalizacją, wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie rodzin, dzieci i młodzieży.

W dłuższej perspektywie takie działania winno doprowadzić do ekonomicznego usamodzielnienia mieszkańców a tym samym zmniejszenia obciążeń Budżetu Gminy Lubiszyn z tytułu transferów socjalnych.

Zapobieganie występowaniu oraz niwelowanie przejawów wykluczenia dotyczyć będzie także osób niepełnosprawnych i starszych (zbudowanie oferty specjalistycznych usług adresowanych dla grupy

seniorów, w tym rozwój różnych form wsparcia). By sprostać nowym wyzwaniom konieczne będzie wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy, np. wykorzystywanie mechanizmów ekonomii społecznej.

Realizacja tych działań powinna przebiegać w zgodzie z założeniami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubiszyn gdzie określono obszary rewitalizacji, w których szczególnie należy kumulować interwencję w zakresie aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 24 Kluczowe działania. Cel operacyjny III.4

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Wprowadzenie nowych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, inne instytucje rynku pracy	2021-2030
Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, inne instytucje rynku pracy	2021-2030
Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Podmioty szeroko rozumianej ekonomii społecznej	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Podmioty szeroko rozumianej ekonomii społecznej	2021-2030
Organizowanie i wspieranie różnorodnych form pomocy społecznej, w tym świetlic socjoterapeutycznych, oddziałów dziennych, ośrodków wsparcia czy warsztatów terapii zajęciowej.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, organizacje pozarządowe	2021-2030
Działania na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, organizacje pozarządowe	2021-2030

Wspieranie programów i inicjatyw skierowanych do osób starszych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, organizacje senioralne	2021-2030
Poszerzanie zasobów mieszkań socjalnych i chronionych.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bank Gospodarstwa Krajowego	2021-2030
Wdrażanie programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe	2021-2030
Aktywna edukacja na rzecz zdrowego stylu życia.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Szkoły, organizacje pozarządowe	2021-2030
Doskonalenie stanu technicznego bazy lokalowej i infrastrukturalnej w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Jednostki Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Gminie Lubiszyn	2021-2030

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 25 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Statystyka Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Wartość inwestycji z zakresu infrastruktury zdrowotnej	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna, Budżet Gminy Lubiszyn
Liczba akcji profilaktycznych	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna
Liczba mieszkań socjalnych oddanych do użytku	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.4. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego

Cel strategiczny IV: Wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy, oparta na bogatym dziedzictwie przyrodniczo-kulturowym i szerokiej ofercie czasu wolnego

6.4.1. Cel operacyjny IV.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Lubiszyn

Ochrona przestrzeni i dziedzictwa kulturowego stanowi istotne wyzwanie Gminy Lubiszyn w

perspektywie 2030 roku. Zgodnie z nowym podejściem do zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, zaprojektowane działania służyć będą kompleksowej ochronie i zachowaniu dziedzictwa (m.in. zabiegi konserwatorskie i modernizacyjne, rewaloryzacja dziedzictwa, kultywowanie tradycji i obrzędowości, wspieranie folkloru i sztuki ludowej, zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych), ale również generowaniu impulsów do dalszego jego rozwoju, np. poprzez nadawanie zabytkom nowych funkcji.

Współdziałanie władz samorządowych, sąsiednich gmin, sektora biznesu, instytucji kultury, środowisk artystycznych i twórczych, służb konserwatorskich oraz innych odpowiedzialnych podmiotów pozwoli na wzmocnienie podejmowanych działań i bardziej racjonalne wydatkowanie środków, a także możliwość uzyskania dodatkowych korzyści przez partnerów na różnych etapach realizacji wspólnych przedsięwzięć (komplementarność i synergia).

Tabela 26 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.1

Kierunki interwencji	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Wykorzystanie potencjału zabytkowych parków w Lubnie, Marwicach i w Wysokiej	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiat Gorzowski, służby konserwatorskie, Skarb Państwa	2021-2030
Rewitalizacja przestrzeni i obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe Gminy Lubiszyn	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiat Gorzowski, służby konserwatorskie, Skarb Państwa	2021-2030
Wykorzystanie potencjału zamkniętej linii kolejowej z zabytkowymi obiektami pokolejowymi	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Powiat Gorzowski, służby konserwatorskie, Skarb Państwa	2021-2030
Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej i tradycjach pszczelarskich.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Podmioty gospodarcze, rolnicy, izby gospodarcze, placówki oświatowe, mieszkańcy, parafie, zespoły i artyści lokalni, media lokalne i regionalne	2021-2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Liczba inwestycji w zakresie ochrony dziedzictwa	Urząd Gminy Lubiszyn	Protokół odbioru prac.
Liczba wydarzeń kulturalnych	Urząd Gminy Lubiszyn	Lista uczestników.

Źródło: Opracowanie własne

6.4.2. Cel operacyjny IV.2 Rozwój turystyki

Ważną szansą rozwojową Gminy Lubiszyn w jest wykorzystanie bogactwa walorów przyrodniczych i kulturowych dla podniesienia atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej gminy. Jak wykazała sporządzona diagnoza zaletą gminy jest przede wszystkim położenie wśród lasów i jezior (jeziro Marwicko).

Rozwój turystyki i usług czasu wolnego możliwy będzie m.in. dzięki wsparciu dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej oraz okołoturystycznej na terenie gminy. Zaplanowano przedsięwzięcia, mające na celu stworzenie oferty dla turystyki aktywnej – m.in. rozwój systemu ścieżek pieszych i rowerowych, prezentujących najciekawsze i najbardziej wartościowe miejsca pod względem krajobrazowym, historycznym, kulturowym czy przyrodniczym.

Ważna będzie także współpraca pomiędzy sąsiednimi JST w zakresie budowania spójnej i komplementarnej oferty.

Tabela 28 Kierunki interwencji. Cel operacyjny IV.2

Kluczowe działania	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Rozwój aktywnego wypoczynku i zwiększenie potencjału turystycznego gminy m.in. poprzez rozbudowę tras rowerowych	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Miejski Obszar Funkcjonalny – Gminy Powiatu Gorzowskiego	2021-2030
Wspieranie rozwoju i promocja gospodarstw agroturystycznych i pensjonatów na terenie gminy.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Województwa Lubuskiego, Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior	2021-2030
Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej,	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Podmioty gospodarcze, rolnicy, izby gospodarcze, placówki oświatowe, mieszkańcy, parafie, zespoły i	2021-2030

			artyści lokalni, media lokalne i regionalne	
Tworzenie i efektywne wykorzystywanie produktów lokalnych, (turystycznych i kulturowych np. w oparciu o tradycje gminy i regionu, w tym o tradycje kulinarne, z wykorzystaniem planowanego do uruchomienia Pszczelarskiego Centrum Aktywności. Lubiszynski miód rzepakowy jest produktem wpisanym do rejestrów produktów tradycyjnych).	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior, Podmioty gospodarcze, mieszkańcy,	2021-2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Długość rowerowych tras turystycznych na terenie gminy	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna
Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego	GUS	Lista uczestników.
Liczba imprez i wydarzeń o charakterze turystycznym	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.4.3. Cel operacyjny IV.3 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Jednym z większych wyzwań Gminy Lubiszyn w perspektywie 2021-2030 jest rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej zarówno do mieszkańców, jak i osób, odwiedzających gminę, w tym również mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego i Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, którzy jak wynika z Diagnozy aktywnie korzystają z obszaru Gminy Lubiszyn w celach rekreacyjnych.

Oferta kulturalna Gminy Lubiszyn jest dostosowana do różnych grup mieszkańców, w tym:

- Dla dzieci – bal Karnawałowy dla dzieci (przed feriami); ferie z biblioteką (zajęcia dla dzieci w filiach), Gminny Dzień Dziecka połączony z Piknikiem Rodzinnym (czerwiec), strefa dla dzieci podczas Dożynek - Miodobrania (sierpień), na sportowo: Gminny Turniej Piłki Nożnej, konkurencje podczas Pikniku rodzinnego.
- Oferta sportowa i kulturalna organizacji pozarządowych
- Oferta kulturalna z elementami folkloru: Dożynki Gminne – Miodobranie, Festiwal Śpiewamy na Ludowo w Tarnowie, Zimowy Wielobój Myśliwski o „Puchar Wójta Gminy Lubiszyn” zawody dla strzelców.
- Dla seniorów: Dzień seniora
- Obchody wydarzeń patriotycznych (Gmina Lubiszyn jest wyjątkiem w regionie, jeśli chodzi o obchody tych wydarzeń): 15.08 – rocznica Bitwy Warszawskiej, 11.11. – Narodowe Święto Niepodległości, jak również uroczystości upamiętniające Polaków - ofiary ludobójstwa,

popelnionego przez UPA na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej.

Oferta powyższa będzie kontynuowana i w miarę możliwości będzie urozmaicana, dostosowana do potrzeb społecznych, konkurencyjna w stosunku do innych możliwości zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwijająca, a katalog przedsięwzięć realizacyjnych otwarty.

Ofertę kulturalno-rozrywkową będzie się budować wokół imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice Gminy Lubiszyn oraz we współpracy z zewnętrznymi organizatorami imprez kulturalnych i sportowych.

Historia, tradycje, folklor zobowiązuje władze, ale i każdego mieszkańca do ochrony i pielęgnowania lokalnych i regionalnych wartości kulturowych. W tym sensie zasadne jest wspieranie lokalnych zespołów i Kół Gospodyń Wiejskich, jak również uroczyste obchody Świąt Narodowych (wskazanych powyżej).

Dla rozwijania talentów sportowych, utrzymania kondycji, sprawności, dobrego stanu zdrowia mieszkańców ważnym jest stwarzanie odpowiednich warunków dla aktywności rekreacyjno-sportowej.

Wyzwaniem pozostaje aktywizacja oraz edukacja obywatelska i kulturalna, w szczególności dzieci i młodzieży, jak również upowszechnianie kultury fizycznej, co pozwoli na ich wszechstronny rozwój oraz podniesienie potencjału intelektualnego i społecznego.

Tabela 30 Kluczowe działania. Cel operacyjny IV.3

Kluczowe działania	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	organizacje pozarządowe	2021-2030
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy (m.in. place zabaw, boiska wielofunkcyjne) oraz właściwe wykorzystanie obiektów już funkcjonujących	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Samorząd Wojewódzki, organizacje pozarządowe, kluby sportowe	2021-2030
Wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących integracji mieszkańców gminy	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	organizacje pozarządowe	2021-2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Wartość środków publicznych przeznaczonych na stworzenie bazy infrastrukturalnej dla usług kulturalnych i rekreacyjno-sportowych	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna
Liczba uczestników imprez o charakterze ponadlokalnym	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

6.4.4. Cel operacyjny IV.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację

Skuteczność wykorzystania naturalnych potencjałów Gminy Lubiszyn, znajdująca odzwierciedlenie w poziomie popytu na turystykę i rekreację, zależy będzie w głównej mierze od stworzenia sprawnego i profesjonalnego systemu promocji gminy, kształtującego wizerunek gminy jako miejsca oferującego bogatą i różnorodną ofertą spędzania czasu wolnego.

Tabela 32 Kluczowe działania. Cel operacyjny IV.4

Kluczowe działania	Jednostka realizująca	Jednostka monitorująca po stronie gminy	Partnerzy	Okres realizacji
<p>Poprawa dostępu do informacji o obiektach turystycznych w Gminie Lubiszyn poprzez m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> oznakowanie miejsc turystycznych stosowanie elementów wizualizacji na portalu gminnym. Publikacje i akcje promocyjne 	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Organizacje pozarządowe, organizacje turystyczne	2021-2030
Współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji czasu wolnego, markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych.	Urząd Gminy Lubiszyn	Wójt Gminy Lubiszyn i pracownicy UG Lubiszyn	Organizacje pozarządowe, media lokalne i regionalne organizacje turystyczne	2021-2030

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 33 Wskaźniki do monitorowania

Wskaźnik realizacji	Źródło danych	Metoda pozyskania danych
Wartość środków publicznych przeznaczonych na promocję turystyki.	Urząd Gminy Lubiszyn	Statystyka gminna

Źródło: Opracowanie własne

7. Wieloletni Plan Inwestycyjny

Nieodzownym elementem każdej Strategii Rozwoju jest Wieloletni Plan Inwestycyjny zawierający kluczowe i strategiczne inwestycje planowane do wykonania w celu realizacji założeń i priorytetów wskazanych w dokumencie strategicznym. Poniżej zamieszczono zestawienie tabelaryczne zawierające inwestycje kluczowe dla mieszkańców i władz gminy, których realizacja w szczególności wpłynie na zmianę standardu życia mieszkańców.

Tabela 34 Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2021-2030

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Okres realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)
1	Realizacja działań dotyczących poprawy warunków otoczenia mieszkalnego – Program Aktywności Lokalnej (PAL),	2021-2030	PROW 2021-2027 budżet JST	40 000
2	Organizacja i rozwój Pszczelarskiego Centrum Aktywności,	2021-2030	PROW 2021-2027 budżet JST	35 000
3	Budowa sieci ścieżek rowerowych łączących miejscowości Baczyzna- Wysoka- Lubiszyn-Staw.	2021-2030	Środki EFRR (RPO Lubuskie), Budżet JST	5 460 000,00
4	Budowa sali wiejskiej w miejscowości Marwice,	2021-2030	PROW 2021-2027, budżet JST	1 000 000
5	Termomodernizacja sali wiejskiej w Tarnowie,	2021-2030	Środki EFRR (RPO Lubuskie), Budżet JST	631 215,37
6	Przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Wysokiej – dostosowanie jej do potrzeb działalności kulturalnej, integracyjnej oraz jako siedziby organizacji pożytku publicznego,	2021-2030	PROW 2021-2027, budżet JST	800 000
7	Rewitalizacja zabytkowego parku w Marwicach oraz parku w Lubnie. – Działania organizacyjne Gminy, mające na celu zautomatyzowanie procesu rewitalizacji,	2021-2030	PROW 2021-2027, budżet JST	1 000 000
8	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków wielorodzinnych oraz rewitalizacja przestrzeni między zabudowaniami (utworzenie i modernizacja miejsc wspólnych, placów zabaw, skwerów, miejsc rekreacji i odpoczynku).	2021-2030	Środki EFRR (RPO Lubuskie), PROW 2021-2027, Budżet JST	400 000
9.	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Baczyźnie	2021-2030	Środki EFRR (RPO Lubuskie), Budżet JST	Brak danych

Źródło: Opracowanie własne

8. System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn

Za monitorowanie Strategii Rozwoju będzie odpowiedzialny Zespół ds. Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 (zwany dalej Zespołem) składający się z przedstawicieli Urzędu Gminy Lubiszyn oraz innych podmiotów społecznych, instytucji i grup formalnych.

Sprawozdawczość z monitoringu oraz aktualizacja Strategii Rozwoju dokonywana będzie co roku. Centrum Koordynacji dokonuje okresowej oceny stopnia realizacji Strategii Rozwoju w oparciu o dwa elementy podsystemu monitorowania i ewaluacji:

- analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Zespół na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i referatów Urzędu Gminy oraz jednostek gminy, bazującą na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego;
- raport z realizacji Strategii Rozwoju, przygotowywany przez Zespół na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i referatów Urzędu Gminy Lubiszyn oraz jednostek gminy.

7.1. Analiza wskaźnikowa

Analiza wskaźnikowa bazująca na miernikach wyznaczonych dla każdego celu operacyjnego Strategii Rozwoju, będzie przygotowywana przez Zespół w oparciu o pozyskane dane statystyczne i informacje, w skład których wchodzi następujące źródła informacji:

- statystyka publiczna – generowana przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych, dostępna pod adresem www.stat.gov.pl – z uwzględnieniem opóźnienia w zamieszczaniu aktualnych danych statystycznych w Banku Danych Lokalnych (termin: koniec lipca każdego roku za rok poprzedni);
- statystyka prowadzona przez samorząd gminny – generowana i gromadzona przez poszczególne wydziały i referaty Urzędu Gminy w Lubiszynie oraz jednostki gminne, zobowiązane do terminowego przekazywania danych i informacji dla Zespołu (wg załącznika nr 1 do Strategii Rozwoju);
- statystyka prowadzona przez podmioty prywatne, pozarządowe, samorząd powiatowy, samorząd regionalny i administrację rządową dot. działań zbieżnych merytorycznie z badanym celem operacyjnym.

W wyborze mierników określających postęp realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 przyjęto zasadę ograniczonej liczby mierników monitorowania dla każdego z celów – zgodnie z rekomendacjami zawartymi w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku). Przy doborze mierników kierowano się adekwatnością, jednak głównym ograniczeniem była dostępność danych. Wszystkie wskaźniki określono przy opisie każdego celu operacyjnego.

7.2. Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn

Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn, przygotowywany przez Zespół, opiera się na informacjach dotyczących stanu realizacji danego kierunku interwencji, przekazywanych przez poszczególne referaty i komórki organizacyjne Urzędu Gminy Lubiszyn oraz jednostki organizacyjne gminy, zbieżne merytorycznie z badanym celem operacyjnym. Konkretny wydział, referat lub jednostka gminy składa co roku sprawozdanie do Zespołu (na określonym formularzu sprawozdawczym), które jest podstawą zbiorczego raportu z realizacji kierunków interwencji całej Strategii Rozwoju.

7.3. Schemat i harmonogram realizacji procesu monitoringu

Zadania związane z monitoringiem i aktualizacją Strategii Rozwoju powierza się Wójtowi Gminy Lubiszyn. Każdego roku realizacji Strategii Rozwoju, w terminie do końca marca danego roku, wyznaczony kierownik Zespołu będzie składał Wójtowi Gminy raport z realizacji Strategii Rozwoju oraz analizę wskaźnikową realizacji celów Strategii Rozwoju za dany okres sprawozdawczy.

Zakres raportu z realizacji Strategii Rozwoju obejmuje:

- skrótowe przedstawienie aktualnego stanu realizacji poszczególnych kierunków interwencji,
- skrótowe przedstawienie ewentualnych trudności realizacyjnych dla poszczególnych kierunków interwencji, z uwzględnieniem proponowanych działań naprawczych,
- wielkość środków finansowych wydatkowanych na realizację kierunków interwencji w badanym okresie, w podziale na źródła finansowania.

Zakres analizy wskaźnikowej realizacji celów Strategii Rozwoju obejmuje:

- porównanie wskaźników bazowych (dla roku 2021) ze wskaźnikami dla badanego okresu realizacji Strategii Rozwoju,
- wskazanie tendencji wzrostowych i malejących w poszczególnych celach operacyjnych Strategii Rozwoju.

Raporty z realizacji kierunków interwencji oraz analizy wskaźnikowe realizacji celów Strategii Rozwoju w badanym okresie będą przedstawiane Radzie Gminy Lubiszyn w terminie do końca II kwartału odpowiedniego roku oraz podawane do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej.

7.4. Zasady aktualizacji

W przypadku zmian w otoczeniu zewnętrznym lub wewnętrznym Gminy Lubiszyn wpływających w istotny sposób na założone cele operacyjne i kierunku działań istnieje możliwość zmiany Strategii Rozwoju. Wójt Gmin Lubiszyn zwołuje wówczas posiedzenie ewaluacyjne i aktualizujące – w październiku lub listopadzie odpowiedniego roku – dotyczące realizacji Strategii Rozwoju. Podczas posiedzenia dokonywana jest:

- ocena realizacji celów Strategii Rozwoju na podstawie materiałów przygotowanych przez Zespół (stan osiągnięcia wskaźników przyjętych dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii Rozwoju),
- identyfikacja problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych celów,
- opracowanie propozycji niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów,
- ocena zmian w otoczeniu,

Następnie projekt zmienionej Strategii Rozwoju jest poddawany konsultacjom społecznym, a po zakończeniu konsultacji przedstawiony zostaje organowi stanowiącemu.

Załącznik nr 1 Tabela do przekazywania danych statystycznych

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021-2030 Tabela do przekazywania danych statystycznych			
Cel operacyjny nr			
Nazwa miernika	Źródło danych i jednostka miary	Wartość dla roku bazowego (2020r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)

Źródło: opracowanie własne

Załącznik nr 2 Materiały pomocnicze do sprawozdania z realizacji Strategii Rozwoju.

Kluczowe działania ....

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Jednostka monitorująca ze strony gminy:	Jednostka realizująca (jeśli dotyczy): .....

Opis stanu realizacji kierunku interwencji

Opis powstałych trudności realizacyjnych

Opis źródeł finansowania

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Gminy Lubiszyn na lata 2021 - 2030 stanowi istotny dokument planowania rozwoju lokalnego, określający kluczowe kierunki rozwoju gminy. Strategia wskazuje wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań wyznaczone do realizacji w okresie jej obowiązywania. Dokument zawiera diagnozę Gminy w zakresie sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz analizę strategiczną sił i słabości. Jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania i stanowi podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju gminy. Strategia Rozwoju jest dokumentem określającym główne kierunki rozwoju w kontekście perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Zapisy w dokumencie strategicznym zostały tak ujęte, aby zapewnić optymalne spektrum możliwości pozyskiwania środków unijnych dla realizacji zawartych w strategii celów. Jest spójna z wytycznymi unijnymi w obecnym ich kształcie i koresponduje z dokumentami planistycznymi różnych szczebli. Merytoryczne uzasadnienie kształtu dokumentu oraz wybranych kierunków działań, celów strategicznych i celów operacyjnych zawarto w treści Strategii.

W dniach od 09.03.2021r. do 23.03.2021r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Strategii, zgodnie z zasadami oraz w trybie określonym w Uchwale Rady Gminy Lubiszyn Nr XIV/121/2020 z dnia 19 marca 2020r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Lubiszyn, a także na podstawie Zarządzenia Nr 20/2021 Wójta Gminy Lubiszyn w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Lubiszyn.

Protokół z przeprowadzonych konsultacji został zamieszczony na stronie internetowej Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

W świetle powyższego, podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Lubiszyn do roku 2030 jest uzasadnione.